

ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA **XXV. évfolyam 3. szám**

Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata
2010/A

A ZÜRICH MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET 62. SZ. KIADVÁNYA

Zürich, Budapest, Adelaide, Athén, Bangkok, Beijing, Beregszász, Boulogne
Sur Mer, Brno, Carrigmore, Csikszereda, Felsőőr, Heidelberg, Helsingborg,
Honolulu, Koppenhága, Lendva, London, Pozsony, Szabadka, Vancouver

Szerkeszti a ZMTE Tudományos Tanácsa

BÉRCZI Szaniszló C. Sc., csillagász, fizikus, bercziszani@ludens.elte.hu

CSÁMPAI Ottó C. Sc., etnoszociológus, hab. egy. docens,
csottoster@gmail.com

CSIHÁK György dr. u., közgazdász, történész, ZMTE elnök,
zmte@freemail.hu

DARAI Lajos C. Sc., filozófia történész, főisk. tanár (főszerk.)
zmtehu@gmail.com

FRISNYÁK Sándor D. Sc., a földrajztudomány doktora, kokai@zeus.nyf.hu

GEDAI István C. Sc., numizmatikus, a történelemtudomány kandidátusa, a Magyar Nemzeti Múzeum ny. főigazgatója gedart@gmail.com

HARAI Dénes C. Sc., egyetemi tanár, intézeti igazgató, harai.denes@zmne.hu

J. ÚJVÁRY Zsuzsanna Ph. D. történész, egyetemi docens,
zsujvary@gmail.com

KÖLTŐ László C. Sc. régész, mérnök, megyei múzeumigazgató,
kolto@smmi.hu

NAGY Kálmán hadtörténész, ny. huszárezredes, csilla0518@deltaped.hu

SLAVIĆ Magdolna Mr. Sc. Ph., slaviem@freemail.hu

SZABÓ A. Ferenc C. Sc., politológus, egyetemi tanár,
szabo.a.ferenc@zmne.hu

SZABÓ István Mihály D. Sc., mikro-, illetve környezet biológus, az MTA rendes tagja, ny. tanszékvezető egyetemi tanár szabo.istvan18@chello.hu

SZEDERKÉNYI Tibor D. Sc., a földtudomány doktora, egy. tanár,
szedertib@vnet.hu

VIZI László Tamás Ph. D. történész, tszv. főiskolai tanár, vizilt@externet.hu

vitéz RIHMER Aurél könyvtáros, történész, granasztói@yahoo.com

† **ZACHAR József D. Sc.**, történész, egyetemi tanár, jzachar@yahoo.com

Kapcsolat kizárólag elektronikus levelezéssel ezen a címen:

zmtehu@gmail.com

TARTALOM

TARTALOM	3
TÖRTÉNELEMKUTATÁS MÓDSZERTANA, ÍRÁSTÖRTÉNET (I/10.)	4
Szekeres István: Válasz Varga Géza „recenziójára”	4
A TÖRTÉNELEMKUTATÁS MÓDSZERTANA, ŐSTÖRTÉNET (I/2.)	7
Bátonyi Pál (Sződ): Avarok, vengerek, frankok, nándorok, magyarok Göd területén a 9. században. A Göd nemzetség a Kárpát- medencében.	7
MAGYAR NYELVMŰVELÉS, NYELVTUDOMÁNY (XII/2.)	15
Csihák György (Zürich): Beszéljünk magyarul! III.	15
MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS (VIII.)	18
Cser Ferenc (Queanbeyan) — Darai Lajos (Kápolnásnyék): Nemzeti mítoszaink: A magyar hatalom- és uralomeszme eredete	18
HAVASALFÖLD (XV/33.)	63
Nagy Gyöngyi (Pozsony): A világot rettegésben tartó havasalföldi vajda, Vlad Tepes	63
MAGYAR JÖVŐKÉP ÉS JÖVŐÉPÍTÉS (XI/1.)	87
Csihák György (Zürich): Teremtsük meg azt a hazát a Kárpát- medencében, ahol a magyarnak élnie érdemes	87
TÁRSADALOMTUDOMÁNY (XII/1.)	100
Csihák György (Zürich): ”Mégis mozog a Föld”...	100
Csihák György (Zürich): Magyar állampolitikai alapokról a 21. század elején	104
Darai Lajos (Kápolnásnyék): A műsorkészítés, műsorközlés magyar elvei. Adalékok az új sajtótörvényhez	114
E SZÁMUNK SZERZŐI	126
ROVATREND	127

TÖRTÉNELMKUTATÁS MÓDSZERTANA, ÍRÁSTÖRTÉNET (I/10.)

Szekeres István:
Válasz Varga Géza „recenziójára”

Kedves Géza!

Napokig gondolkodtam: egyáltalán szükséges? — kell-e válaszra méltatnom fölényeskedve kioktató “recenziódat”, vagy nem is tudom, minek-nevezzem írásodat. Ilyen esetekben mi a szokás. Mert a könyvem címlapján (a nikolsburgi ábécén) kívül mindent és mindenkit megmarsz — mint az a kígyó, amelynek véletlenül a farkára léptek — akinek e könyv kiadásához, megjelenéséhez bármi köze van. De nem csak ezért.

A “Tudós Virtus” -ban is megjelentetett írásodat nem csak nekem küldted el, hanem “biztos, ami biztos” alapon még százhetvenöt, általam többségében ismeretlen címre is.

Így, a lovagiasság szabályai szerint mégis megszülető válaszomat is kénytelen vagyok ezekre a címekre elküldeni. Előre is elnézést kérve mindenkitől, akit zavarásként ér válaszom.

Írásodat személyem dicséretével kezded, amikor “kitűnő szerzőnek” nevezel, majd áttérsz egykorvult közös történetünkre, amikor is 1993 –ban tanulmányt kértél tőlem a tervezett “Bronzkori magyar írásbeliség” című, első könyvedbe. A kérésedre írt, nevem alatt közölt tanulmányomat lerövidítetted, átírtad akkori, saját gondolatvilágod szerint, amit most “tartalmi tévedések kigyomlálásának” nevezel. Ugyanígy jártál el néhány átrajzolt, megmásított írásjel rajzával is.

A fejezet korrektúráját nem juttattad el hozzám, a szerzőhöz, s én tapasztalatlan lévén még különösebben nem is tartottam rá igényt, mert azt hittem: a kéziratban leírtakon változtatni csak a szerző beleegyezésével szabad. Még akkor is, ha stilisztikai szempontból nem kifogástalan. Ezt az általad átírt tanulmányomat nevezted “azóta is legjobb” munkámnak, amivel nem magadat dicséred? Én pedig ma már szégyellem, hogy egy ilyen, túlon túl korai munkám így átírva nyilvánosságra került.

Egyedüli mentségem, hogy ez volt az első felkínált publikálási lehetőségem. Ekkor mutattam meg Bóna István (1993) könyvében néhány olyan, a hun régészeti leleteken látható piktogramot is (de nem mindet!), amelyek később betűként láthatók a nikolsburgi ábécében, s amelyeket “Székely rovájsjelek hun tárgyakon” című könyvecskédben publikáltál (a nevem említése nélkül). Meg is lepődtem, mert ráadásul itt láttam meg először azokat a “Bronzkori magyar írásbeliség” -ben közölt, már történeti összehasonlító jeltörténeti módszerrel egyeztetett piktogramokat, amelyeket könyvecskédben a saját gondolatvilágodból mérített “ösvallási” jelentésekkel felruházva, bizonyítás nélkül átöltöztetve “átnevezteél”. Pld.: szár/szál; Egy; tengely; Bél, belső; sarok; stb. S amelyekhez — mint szellemi alkotásaidhoz — feltűnő módon, sérthetetlen görcsösséggel ragaszkodsz. Gondoltam (akkor): témahiányod van.

Könyvem most — úgy tűnik, hogy — ezekbe tenyerelt alaposan bele, mert “recenziódban” hosszasan bizonygatva citálsz belőlük többet elő, és támadod, ami nem egyezik könyvemben ezekkel.

Megemlíted, hogy a ZMTE kiadványaiban két tucatnyi cikkem jelent meg, amelyek a “megfelelő gondozás” elmaradása miatt “gyakorlatilag olvashatatlanok”. És: “A rokonszenves és igényes kötetstől eltekintve hasonló a helyzet a most megjelent kötettel is.” Én azért remélem, hogy ilyen hírverés után egyre többen fogják elolvasni, mégha nem is könnyű olvasmány.

“Lektor lektor hátán, de minek?”

Az “első kötetes autodidakta szerzőknél rendszeresen tapasztalható, hogy törekszenek neves lektor szerepeltetésére, talán abban bízva, hogy a lektornak a kötetben szereplő neve a tudományosság mázával vonja majd be dolgozatukat.” Géza! — ettől neked nem kell túlságosan tartanod, mert szerinted “az akadémikus lektorok vagy nem csinálnak semmit, vagy általánosságokat, esetleg butaságokat írnak a kötethez. Nem tudják kijavítani a mű hibáit, amint az értékeit sem tudják felsorolni — hiszen azok felismerésére sem képesek.”

Ezek bizony szomorú tapasztalataid lehetnek, mert én azért többnyire az ellenkezőjét, a segítőkészséget tapasztaltam, amit a “Bevezetés” -ben illően meg is köszöntem.

Szerinted a kötetnek nem volt igazi gazdája, “s ez a gazdátlansága tartalmi kérdésekben mutatkozik meg leginkább.” Mivel “a nagy elődök (pld, Nagy Géza, Németh Gyula)” “az említést sem érdemli meg, annyira idejétmúlt és téves, amit a székely írás eredeztetése terén képviseltek.” Géza! — nem gondolod? — hogy a székely írástörténettel foglalkozónál ez azért eléggé furcsa, negligáló alapállás?

Írástörténeti teóriáidat ismertetve azt is megállapítod, hogy: “a *sanjü* szó valójában nem is létezik. Ezt a malört Obrusánszky Borbála “szakértőnek” is fel kellett volna ismernie, ha valaha is átlapozta volna a *sanjü/tanhu/danhu* szó irodalmát. Amint a kínai lektor is rákérdezhetett volna — hiszen az egy ideig feltételezett *sanjü* olvasat mégis csak a kínai íráshoz és nyelvhez kötődik jobban (lévén

egy kínai szó téves olvasata).” Vagy: “nem vették észre a hibát, mert fogalmuk sincs a székely írás eredetéről s mert a saját szakterületüket sem ismerik eléggé.”

Géza! — nem gondolod, hogy ez fölöttébb sértő állítás? — és csak téged jellemez?

Én köszönettel fogadtam (és fogadnám el legközelebb is) a Nyelvtudományi Intézet Orientalisztikai Osztályán már osztályvezetőként dolgozó, az ELTE BTK –en pedig sinológiát oktató docens sinológiai szempontú lektorálását.

“Szekeres István azonban makacs ember. Ha ő fejébe vette, hogy volt *sanjü* jel, akkor arról nehéz lebeszélni. Ezért aztán a Mundus Kiadónak és “szakértőinek” köszönhetően hosszú évtizedekig lesz min gúnyolódnia a finnugrista szerzőknek.”

Ettől engem Géza ne félts. Nem én hányom a finnugor történeti összehasonlító nyelvtudomány (erős) falaira oly makacsul dühödten a borsót.

Az “esetenként pontatlan”, “csapnivaló köntösben”, “sok szenvedés árán” megismerhető “ötletek sorát”, a történeti összehasonlító jeltörténeti módszertan megismerését pedig bízd az olvasókra. Hátha nem szenvednek tőle annyit, mint te. És olykor-olykor leveszik majd könyvespolcukról a könyvet, hogy gondolatébresztőn bele-beleolvassanak.

Budakalász, 2009. július 20.

Szekeres István

A TÖRTÉNELEMKUTATÁS MÓDSZERTANA, ÖS-TÖRTÉNET (I/2.)

Bátonyi Pál (Sződ):

Avarok, vengerek, frankok, nándorok, magyarok Göd területén a 9. században. A Göd nemzetség a Kárpát-medencében.

A 9. századi Európa történetének egyik – a jelenre is kihatással lévő – jelentős eseménye volt a magyarok letelepedése a Kárpát-medencében. A történetekkel kapcsolatban kevés korabeli forrás maradt fenn, azok is általában ellenséges, sajátos szempontok szerint íródtak. A későbbi korokban leírt összefoglaló műveket, krónikákat is nagyban befolyásolta a világi és keresztény egyházi érdekek kiszolgálása.

A magyarok Kárpát-medencében történő letelepedése – véleményem szerint – döntően nem a besenyők nyugatra nyomulásának, hanem egy másik népnek a magyarokhoz való csatlakozásának a következménye. A továbbiakban a saját kutatási eredményeimre is támaszkodva foglalom össze e jelentős esemény és előzményeinek gödi vonatkozásait.

A Kárpát-medencét több évszázadig birtokló avarok kevés nyomot hagytak Göd területén. Kora avar kori kis település lehetett Felsőgöd északi szélén a Duna árteréből kiemelkedő domb területén, ahol cserépedény fazékperemeket találtak.¹

Az europid típusú avar kori lakosságon belül a keskeny hosszú, valamint a széles rövid koponyájú egyének mintegy fele-fele arányban fordultak elő. A Kelet-Dunántúlon és a Duna–Tisza-közén inkább rövid koponyájú csoportok éltek, akik a honfoglaláskor már nem kimutathatóak, akárcsak a mintegy 15%-nyi mongolid és Europo-mongolid csoportok. Ugyanakkor a hosszú koponyájú europid népesség még a honfoglalás előtt beköltözött az elhagyott területekre.²

¹ *Pest megye régészeti topográfiája.* (Főszerk. Gerevich László.) Budapest, 1993. p.: 89.

² Éry Kinga: „A Kárpát-medence embertani képe a honfoglalás korában.” In: *Honfoglalás és régészet.* (Szerk. Kovács László.) Budapest, 1994. pp.: 217-218.

A késő avar kori, 8-9. századi tevékenységek nyomait (kis településeket) találták meg Alsógödön a Gödi-szigettel szemben a Duna-parton húzódó homokdombokon (kézikorongolt, barnára, szürkére égetett fazékperemek, hullámvonal és vonalköteges oldalak), illetve Felsőgödön a kora avar kori leletek mellett, a Duna árterületén (fazékperemek), valamint a Könyök és a Kisfaludy utcákban.³ Az utóbbi helyen kisebb temető is lehetett, mert emberi csontok is előkerültek.

A késő avar kori nagyobb létszámú népességgel kapcsolatban – a továbbiakban – a saját kutatási eredményeimet ismertetem.

Anonymus „Gesta Ungarorum”-nak nevezett őskronikájában hosszasan taglalja, hogy Kijev környékén egy általa kunoknak nevezett nép harcolt a magyarok ellen, majd csatlakozva hozzájuk (2. vérszerződés),⁴ családjaikkal együtt velük jöttek Pannóniába és utódaik a mai napig is itt laknak szerte Magyarországon.⁵

Ismeretes, hogy a fehérhorvátnak nevezett nép lakott a Kárpátoktól észak-északkeletre. Ez a nép az avar uralom megszűntével részben egy másik nép befolyása alá került, akiket vengernek hívtak. A venger név később a magyarok egyik megnevezése lett nem csak a fehérhorvát utód lengyeleknél, hanem a keleti szlávoknál is. Ugyan ebben az időszakban a nyugat-dunántúli terület határhegye a Német Lajos-féle 860. évi oklevélben „mons uuangariorum marcha” nevet viseli, de már a 791-797 közötti alamann és bajor források is írnak a wangarokról.⁶

A 8. században az avaroknál jelentős belső harcok történtek, ennek következtében kerülhettek a Kárpát-medence nyugati területéről csoportok a központi területre, így a mai Gödre is. A gödi területeken megjelenő késői avarok valószínűleg vengerek voltak, akik a Kárpát-medence nyugati részéből a frank és morva támadások elől, illetve a keresztény térítések miatt menekültek ide.

Az avarok hatalma a belső harcok következtében meggyengült, ezt kihasználva Nagy Károly frank király csapatai többször 795-ben és 796-ban kirabolták az avar központot, mely a Duna-Tisza közén volt.⁷

A frankok befolyásuk növelésére az avarokat keresztény hitre próbálták téríteni, így 796-ban már a központi részen lakókat (a kagánt és a katunt is) a Dunánál megkeresztelték, míg a pogányokat a Tiszántúlra üldözték. A katonákkal biztosított erőszakos térítés és az egyházi adó bevezetése ellen többször fellázad-

³ *Pest megye régészeti topográfiája*. Budapest, 1993. pp.: 43., 89., 92-93.

⁴ Anonymus: *A magyarok cselekedetei*. (Veszprémy László fordítása). Budapest, 1999. pp.: 16-17.

⁵ P. mester, Béla király egykori jegyzője (Anonymus) hét kun vezérről, családjairól és nagy sokaságról ír, akik a magyarok hét vezérének népéhez csatlakoztak, ami közel azonos létszámot jelenthet.

⁶ *Korai magyar történeti lexikon (9-14. század)*. (Főszerk. Kristó Gyula.) Budapest, 1994. p.: 737.

⁷ Szádeczky-Kardos Samu: *Az avar történelem forrásai*. Budapest, 1998. pp.: 286-288.

tak az avarok. Az egy évtizedig tartó, de nem állandó frank befolyásnak nem került elő tárgyi emléke Gödön.

A Duna-Tisza közét 805-ben Krum bolgár fejedelem csapatai foglalták el. A környékre bolgár és bolgár-szláv lakosság települt, akiket nándoroknak hívtak.⁸ Az avar vezetők és a lakosság többsége (rövid koponyájúak) mindezek hatására elvonult a mai Bosznia és Horvátország területére.

Valószínűsíthető tehát, hogy az avarok a belső harcok miatt, valamint a frankok csapataitól, majd a bolgároktól elszenvedett vereségek után 792. és 803. között elvesztették vezető szerepüket a Kárpát-medencében. Az avar vezetőréteg és népesség többsége kivonult a Kárpát-medencéből és a sík területeket nomád szokás szerint pusztává változtatták.⁹ A területen a lakosság többségét alkotó un. vengerek kisebb bántásai jöttek létre.¹⁰ A vengerek mozgékony csoportjai ugyanakkor fokozatosan kelet felé húzódtak és részeik kivonultak a Kárpát-medencéből keletre, mely területet feltehetően Gátcsnak-Gácsnak nevezték.

A Kárpát-medence nyugati szélén frank befolyás alá kerülő lakosság – már a 804-ben ismert Theodorus¹¹ és a 805-ben megkeresztelkedett Ábrahám kagántól kezdve – az eredményes térítés következtében keresztény lett. A morva terjeszkedéstől¹² azonban e terület északi részén élő lakosság sokat szenvedett és ezért jelentős részüket a papság vezetésével áttelepítették. Az áttelepítés első részében nagyobb csoportokat telepítettek a mai Svájc,¹³ Dél-Németország,¹⁴ Nyugat-Ausztria¹⁵ és Észak-Olaszország¹⁶ területére.

A morvák 830 körüli további keleti irányú előnyomulása miatt a Vág völgyéből is jelentős áttelepülés történt a Rábaközbe,¹⁷ majd a morvák elől egy részü-

⁸ A későbbi Pest, Nógrád, Visegrád és Gömör vármegyék területén települtek. A nevüket Magyarnándor település őrízte meg.

⁹ Györffy György, Zólyomi Bálint: „A Kárpát-medence és Etelköz képe egy évezred előtt.” In: *Honfoglalás és régészet*. (Szerk. Kovács László.) Budapest, 1994. p.: 28.

¹⁰ Jelentős bántás jött létre például a Nyitra felső folyásánál Bán (Bánovce nad Bebravou, Szlovákia), illetve a Vág mentén Szil (Brestovany, Szlovákia) környékén.

¹¹ Bóna István: „Az avar birodalom végnapjai.” In: *Honfoglalás és régészet*. (Szerk. Kovács László.) Budapest, 1994. p.: 73.

¹² A morvák a frankok szövetségeseként 822-ben vesznek részt először a frankfurti birodalmi gyűlésen, első ismert fejedelmük I. Mojmir 833 körül uralkodott.

¹³ Ma Svájcnak több mint 10 ezer Wenger nevű lakosa van, akik elsősorban a Freiburg-Basel-St.Gallen háromszögben élnek és néhány érintett település neve Wangen, Wängi, Wengen, Wengi.

¹⁴ Ma Dél-Németország területén több mint kétezer Wenger nevű lakos él elsősorban a svájci határ mentén és ott van Wangen, Herdwangen, illetve két Wengen település is.

¹⁵ Ma Ausztriának több mint ezer Wenger nevű lakosa van, valamint Weng, Weng bei Admont, Weng im Innkreis település és Wenger hegy is megtalálható ott.

¹⁶ Ma Észak-Olaszországnak közel száz Wenger nevű lakosa van, de néhány család Franciaországban is él.

¹⁷ Két bántás is létrejött a Sopron melletti Bánfalva és Szil-Ruszt (Rust, Ausztria), illetve a Vág és Szil települések közötti Bánhegy (az 1960-as években beszántották) központtal.

ket innen is tovább telepítették a nyugat-ausztriai Salzach folyó völgyébe.¹⁸ A Kárpát-medence nyugati részének jelentős létszámú lakossága tehát 3 részre szakadt, többsége keletre vonult, jelentős részét nyugatra telepítették, míg kisebb töredéke helyben maradván megélte a honfoglalást.

A bolgárok – akiket a vengerek nándornak neveztek (Magyarnándor, Nándorfehérvár) – a Kárpát-medencében maradt vengereket, onogurokat a hadjárataikban alkalmazták. Eredményesen harcolt a görögök ellen 811-ben a vegry (ogre) nép,¹⁹ míg 836-ban a makedón hadifoglyok ellen sikertelenül.²⁰ A nándoroktól nem mutatható ki tárgyi emlék Göd területén, de a közeli Vácduka neve bolgár méltóságnévből ered.

A következő években a bolgárok bizánci és frank háborúit kihasználva a vengerek visszafoglalták a Kárpát-medence középső részét. A venger vezetők közül Baton²¹ neve maradt fenn, akiről Vác városát és valószínűleg Nagybatonyt is elnevezték. Mindezek ismeretében meghatározható az általa vezetett törzs is. A Vata-Bata, (Báta)-Pata törzs²² és rokon nemzetségei a Tata, Káta, Máta, Sata, stb. nemzetségek²³ a Kelet-Dunántúltól Debrecen–Kolozsvár vonaláig települtek. Jelentős katonai erőt képviseltek és katonailag szervezett településeik láncolatát hozták létre egymástól általában 30-40 km-re. Ezeknek a telepeknek a többsége az alacsonyabb fekvésű vidékeken (Heves, Békés, Bihar=Vihar, Bács) vannak. Jellemzően a települések neve egyrészt „cs”, valamint „c” (Vatacs=Vacs, Patacs, Baracs=Barcs, Gubacs, Vátacs=Vác, Bugac, stb.), más-

¹⁸ Ma itt található Mittersill városa és mellette Waag, Reith, Neidernsill, Kaprun (931-ben Chataprunnin), illetve a völgy bejáratánál Oberreit, Unterreit, Wengerberg, Weng települések. A Rábaközben ma is megtalálható Szil (korábban Szill), Vág és Rőjtök település, valamint Rusztnak (Rust, Ausztria) is Szil volt a neve korábban. A népmesék kezdő szavai is utalnak erre az elvándorlásra: „az Óperenciás tengeren túl, ahol a kurta farku malac túr, még azon is túl, volt egyszer egy szegény ember”. Ez azt jelenti, hogy tudták, korábban a Felső-Enns volt a határ, és még azon jóval túl éltek a szegény (keresztény) rokonok, akikre emlékezni kell. A történet tehát csak az Ábrahám kagán általi kereszténység felvétele és a magyar honfoglalás közötti időben játszódhatott. Erre a kitelepülésre emlékeztethet az „osztrák sógor” kifejezés is.

¹⁹ „Mitrofán-prológ.” In: *A honfoglalás korának írott forrásai.* (Szerk.: Kristó Gyula.) Szeged, 1995. pp.: 150-151.

²⁰ „György barát Világkrónikájának folytatása.” In: *A honfoglalás korának írott forrásai.* (Szerk.: Kristó Gyula.) Szeged, 1995. pp.: 144-145.

²¹ „...itt található Vác, amely régtől fogva híres város volt, kiváltképpen azért, mert nevét Batontól, a hajdan híres férfitől kapta, aki egykor a pannonok felett uralkodott...” írta Petrus Ransanus: *A magyarok történetének rövid foglalata* (Blazovich László és Sz. Galántai Erzsébet fordítása). Budapest, 1999. p.: 37.

²² Nevüket viselő településeik: Kolozspata (Pata, Románia), Vattaháza (elpusztult), Vatasomlyó-Szilágysomlyó (Șimleu Silvaniei, Románia), Battonya, Batta (Bata, Románia), Patacs, Patapoklos, Báta, Báticaszék, Dunapataj, Pusztavacs, Vattacsanak (elpusztult), Százhalombatta, Vác, Batta-Bát (Bátovce, Szlovákia), Bataháza-Ajnácskő (Hajnácska, Szlovákia), Nagybatony, Gyöngyöspata, Vatta, stb.

²³ E nemzetség nevek hasonló hangzásúak, mint a nagy folyók (Duna, Tisza, Dráva, Száva, Rába, stb.) és a nagy hegyek (Tátra, Fáttra, Mátra) nevei.

részt „nya”, „na” és „ny”, „n” (Baranya, Battonya, Tolna, Torna, Bátöny, Badacsony, Debrecen, stb.) végződést kap. Utóbbiaknál megfigyelhető, hogy előbb van a „cs”, vagy „c” végződés, majd az „ny”, illetve az „n”. Előfordul még a neveknél az „l” végződés (Csepel, Szabolcs), ilyen a Nevelek is (korábban Newel). Tőlük északra (Visegrád, Nógrád, Gömör)²⁴ és délre (Csongrád, Krassó, Brassó) bolgár és bolgár-szláv lakosság maradt helyben. A Kárpát-medence északkeleti sarka az onogur Ugg, Ung, Ugocsa²⁵ törzs területe lehetett, míg a sóvidék a bihari Széktől a kolozsi Széken keresztül Székelyudvarhelyig a székelyek kezén volt.²⁶ A bolgárok a déli részeken és a sóvidéken megtartották befolyásukat. A Baton vezette vengerek szervezték meg a mai megyék többségét is. Véleményem szerint ekkor jelölték ki Visegrád, Nógrád, Gömör, Torna, Heves, Bihar, Békés, Csongrád, Bács, Csolt-Solt, Pest, Pilis, Fejér, Tolna, Baranya megye területét, illetve lehetett Báta, Káta, Tata megye és a gyepűkön Bakony, Somogy, Szilágy, Nyír megye. A morvák további előnyomulását a Bánhida melletti csatában állították meg a vengerek.²⁷ A jelentős győzelem után a Nyugat-Dunántúlt gyepűként alkalmazták, ezért új települések nem jöttek létre ezen a területen.

A gödi kistelepülések lakói (vengerek), tehát a frank és a bolgár befolyás alatt is helyben maradtak és csatlakoztak a rokon Baton fejedelem vezette törzshöz. A vengerek letelepült földművelő népesség, nyelvük a mai magyar nyelv őse lehetett. Valószínűleg 836. körül kialakított és 894-ig fennállt államukban békére törekedtek, nem kezdtek háborút, de a morva támadások és az erőszakos keresztény térítések miatt szövetségeseket kerestek.

A vengerek csoportjai azonban a Kárpát-medencétől keletre megtartották területeiket is, ahol szövetséget kötöttek Álmos többségében nem magyar nyelvű népével.²⁸ Feltehetően a házassági kapcsolatot is tartalmazó szerződés eredményeképpen Álmosnak Baton lányától (unokájától) született Szabolcs fia. A magyarok 862-től tehát szabadon mehettek át a szövetségesük által ellenőrzött Kárpát-medencén. A későbbiekben a vengerek a 2. vérszerződéssel felvették a magyar nevet és ezzel egyidejűleg tilos lett a venger, vangar név használata, illetve fejedelmül kapták a főfejedelem Álmos kende fiát,²⁹ Árpádot. A Kárpát-medence megfelelő felderítése után a venger vezérek javaslatára szervezték meg Álmos, Kurszán, Árpád és Szabolcs vezetésével a magyar törzsek betelepítését a „Honfoglalás”-t.

²⁴ Belitzky János (szerk.): Nógrád megye története I. 896-1848. Salgótarján, 1972. p.: 16.

²⁵ Ez a törzs valószínűleg az onogurok leszármazottai, akik nevéből alakították ki a magyarok nevét a nyugati nemzetek.

²⁶ A székelyek neve kapcsolatba lehet a szik (só) szóval, mert a kolozsi Szék nevét ma is Sziknek ejtik és először latinul „siculi” néven írnak róluk.

²⁷ Kézai Simon: *Gesta Hungarorum* című történeti művében Szvatopluk fejedelem legyőzéséről ír, aki azonban a honfoglaláskor már nem él. A morvák sok kegyetlenkedése utáni sikeres megállításának és Nyugat-Dunántúlról való kiűzésük emlékezte a vengerek bánhidai győzelmének emlékeként maradhatott fenn.

²⁸ László Gyula: *Árpád népe*. Budapest, 1988. pp.: 36-37.

²⁹ Dümmerth Dezső: *Álmos, az áldozat*. Budapest, 1986. pp.: 34-36.

Az Erdélyben elhunyt Álmos helyett Árpád lett a főfejedelelem,³⁰ de ő és Kur-szán is a Duna mellé telepedett le, míg Szabolcs a keleti részen. Szabolcs jelentőségét bizonyítja, hogy vele maradt a magyar nép nevének két alkotó elemét hordozó nemzetség a Magy és az Ar (Nagyar és Kisar).³¹

A Göd körüli területekre jelentős létszámú magyar népesség települt. A korábbi nagyobb települések Pest és Vác közé a katonai kíséretekből települtek megyeriek Káposztásmegyer, illetve kesziek Dunakeszi területére. Magyar nemzetségek letelepedéséből jöttek létre Göd, Sződ, Csomád, Kosd, Rád település, illetve Rosd-sziget neve. A mai Göd területén a honfoglalás korából több lelet is előkerült. Alsógöd északi dunaparti árterületén lévő dombon település nyomokat figyeltek meg fazéktöredékekkel, mely helyen 12.-13. századi leleteket is találtak. Újteleptől északra az Ilka patak mellett három kis település nyomait tárták fel, melyből kettő a 13. századig tartalmazott leleteket. Felsőgödön a Könyök utcában fellelt kis település késő avar kori leletei lehetséges, hogy honfoglalás koriak.

A Göd nemzetség jelentőségét valószínűsíti, hogy Árpád fejedelem szállásváltó útvonala mögött a Duna bal partján Göd és az elpusztult Göd (Bács vármegye) között ellenőrizte a folyót. Ezen az útvonalon található Géderlak település is, illetve a Baranya megyei Gödre település helye sem lehet véletlen. A Göd nemzetség telepítése lehet a Dunakanyartól északabbra lévő Gödör (Demandice, Szlovákia) is. A honfoglalás során a Göd nemzetség egy része a Maros vármegyei Göde (Stînceni, Románia) területén maradhatott, tehát Álmos fejedelemmel jöhettek be. Ezek az adatok és Göd türk eredetű neve alapján feltételezhető a nemzetség közeli rokonsága a fejedelmi családdal (lehetséges, hogy Göd Árpád fejedelem lányának volt a férje). A nagyállattartó gödiek nyári legelő területe lehetett a mintegy 40 km-re lévő Nógrád megyei Gede (Szarvasgede) és az északabbra lévő Várgede (Hodejov, Szlovákia).

Szabolcsnak hamarosan az Ugg, Ung vezetők lázadását kellett levernie, majd területeikre az Aba (Abaúj) és Vata (Bél, Sába) törzsbeliek mellett székelyeket (Szepsi) is telepített. Lehetséges az is, hogy a Borsod és Ugocsa vármegyei Szirmay család Godon (Gödön) ága is Gödtől származik, akik a harcok és a telepítések következtében kerültek oda.

A magyarok 899-ben birtokba veszik a Dunától délre (Nyugat-Dunántúl) eső területeket, majd 902-ben megdöntik a morvák uralmát is. A Kárpát-medencét teljesen a birtokukba veszik a magyarok, de az osztrák és szlovák történészek

³⁰ Az Árpád-ház azért kaphatta Árpádról a nevét, mert Álmos másik (venger) feleségétől született Szabolcs.

³¹ Szabolcs lett a kék kend törzs vezetője és ő hozzá kötődik Szatmár besenyőinek telepítése a keleti végeken. Szatmár és Sur nemzetségének részei Árpád területére is települtek Szakmár MOL DL10248 és Surna-Csorna (Öregcsertő része) településen.

adatai szerint új települések – a Duna mente kivételével – ekkor sem jönnek létre.³²

A frankok újból birtokolni szerették volna az avaroktól elfoglalt területeket, ezért béketárgyalást színlelve előbb megölték Kurszán gyulát, majd hadjáratot indítottak. Árpád és fiai, valamint Szabolcs vezetésével 907. nyarán a magyarok Pozsony környékén nagyjelentőségű győzelmet arattak. A győztes hadjárat eredményeképpen, visszaállították az avarok nyugati határát a Felső-Enns mentén. A magyar vezetés nagy áldozatokat szenvedett, így Árpád fiai a kiskorú Zoltán kivételével a harcban elestek, majd hamarosan Árpád fejedelem is elhunyt.

Szabolcs és Zoltán a tanácsadók javaslatára elrendelte a Kárpát-medence nyugati területeinek betelepítését és a Bécsi erdő, illetve Felső-Enns közötti gyepű kiépítését. A telepítés során a magyarok hét katonai törzséből, a Vata törzséből, a besenyőktől, a székelyektől, az onoguroktól és a ruszoktól telepítettek jelentős csoportokat a területre. A Göd nemzetség is részt vett valószínűleg a telepítésben, így a Vas vármegyei Gödörháza, Gödörfő (Neistift bei Güssing, Ausztria), Özgödör (Rehgraben, Ausztria), Gederóc (Gederovci, Szlovénia) területére telepíthettek. Lehetséges az is, hogy a Nyitra vármegyei Gödöllő-puszta (Kovarce, Szlovákia), vagy a Pest megyei Gödöllővel kapcsolatos lehet a névadó Göd halála, amely ezek alapján 907. körül történhetett.

A 907. évi győzelem biztosította a Kárpát-medencében a magyar törzsszövetség letelepedést és az egységes magyar nép kialakításának békés feltételeit. Ezzel megteremtve a magyarság megmaradását Európa közepén.

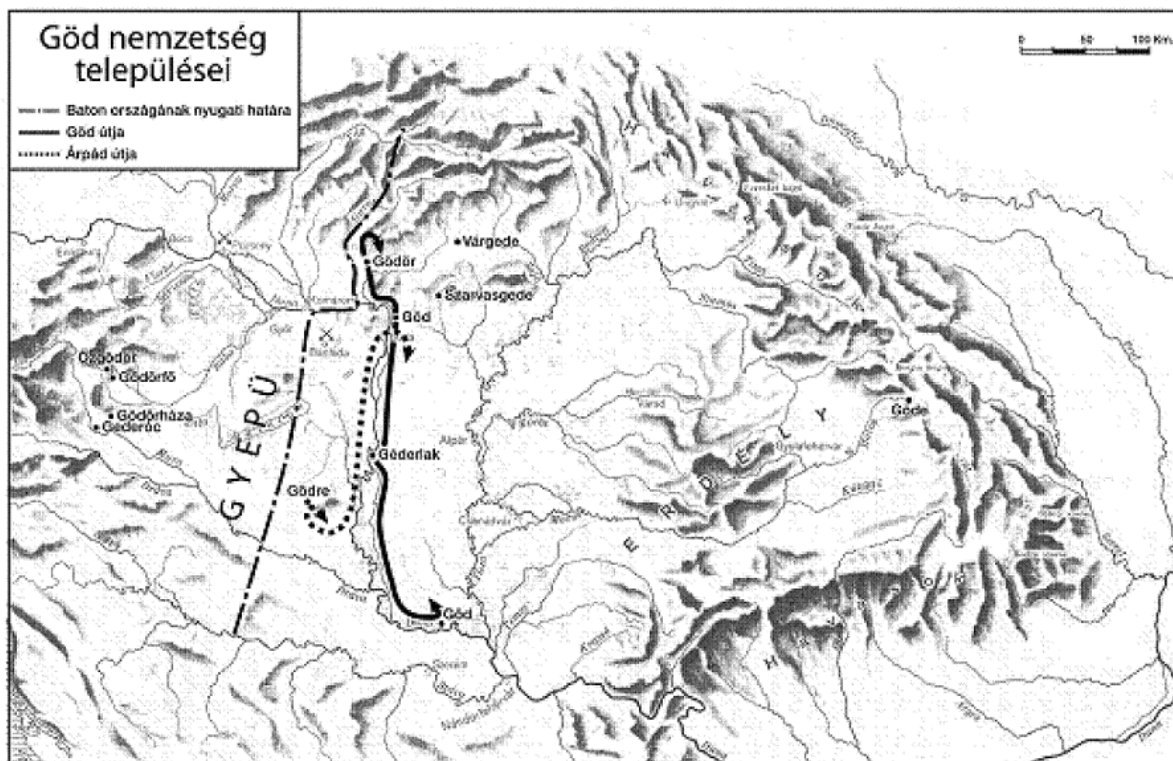
A genetikai kutatások szerint a késő avar kori népesség és az Árpád-kori népesség hasonlósága kimutatható, míg a klasszikus honfoglalók nagy része nem hozható morfológiai (az emberek szervezete közötti kromoszomastruktúra, stb.) kapcsolatba velük.³³ A legközelebbi rokonainknak ezért a több mint 1100 éve nyugatra telepített és német nyelvűvé vált, de településeiket Wengnek, Wangnak,³⁴ nevüket Wengernek a mai napig megőrzött népesség tekinthető.

Göd területén, véleményem szerint a késő avarok (vengerek) letelepedésétől (8. század közepe) 1526-ig folyamatos volt a lakosság, a Göd nemzetség (894-ben) középük települve adta a település nevét, melyet a mai napig is visel.

³² Elhangzott az „Árpád emlékezete” című tudományos konferencián Langó Péter előadásában 2007. 11. 13-án.

³³ Raskó István: „Uraliak voltunk.” *Élet és Tudomány* 2007/47. Mende Balázs Gusztáv: „Archeogenetika és a honfoglaláskor népességtörténete; új módszerek - régi problémák.” *Magyar Tudomány* 2008/10. p.: 1193.

³⁴ A „honfoglalás” előtt nyugatra telepített kárpát-medencei lakosság település neveiben döntően a „weng”, „wang” megnevezést használja.

MAGYAR NYELVMŰVE- LÉS, NYELVTUDOMÁNY (XII/2.)

*Csihák György (Zürich): **Beszéljünk magyarul! III.***

Arany János, Gárdonyi Géza, Herczeg Ferenc írását idéztem az előzőekben (Acta XXIII/3 és XXIV/2)³⁵ ebben a tárgyban. Az ő nevük mögé bújva mondom, hogy a magyar nyelvet védő hadakozás nemcsak hálátlan, de hallhatóan és láthatóan egyre eredménytelenebb is. Mégis miért teszem? – csak. Már nekik sem volt jobb érvük...

Vélhetően óriási erők szívós igyekezete áll az „eredmény” háttérében. És a nagy magyar közöny. Sőt. Magyar értelmiségi körben, akár “magyarkodók” társaságában, ha olykor valakit figyelmeztetek, a résztvevők lenézően összemosolyognak. Valahol igen hatékonyan igyekeznek nyelvünket, az emberiség egyik legrégibb gyökerekkel rendelkező, nekünk legszebb nyelvet fejletlen, kifejezés-szegény, kölcsönző nyelvvé tenni. Így is lehet bizonyítékot gyártani tudományos köntösbe öltöztetett hazugsághoz. ”Állítsd és ismételd!”

A kölcsönzésről jut eszembe a “terhesség”. Van olyan nyelv, – onnan vették nálunk is, – ahol emberre, állatra egyaránt alkalmazzák. Nálunk emberre, száz közül kilencven esetben. Például szinte minden egészségügyi intézményünkben. Az ebből a szóból képzett szóbokor ismertetésétől tapintatból eltekintek.

Mint szó is szebb a várandós, még az állapotos is. Aki nem imádkozik, nem érti: „Áldott vagy az asszonyok között”, se ezt: „Méhednek gyümölcse!” Pedig az áldott (állapotú) nő a legszebb a világon! Még akkor is, ha vállalása ma Magyarországon tényleg teher.

Kinek tűnik fel, hogy az európai nyelvekben nincs szó a családra? A latinból kölcsönzik a „familiá”-t – egy igazán fiatal nyelvből. Az iskolában feladatként szoktam adni: írják össze a magyarban az összes, a családra vonatkozó szót, olyat is, hogy ipam, napam. Válasszanak egy európai nyelvet és írják mellé az övékét. El fognak csodálkozni. A német már azt se tudja, hogy öcsém, bátyám,

³⁵ Acta Historica Hungarica Turiciensia – a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványai,
www.zmte.org

az angol körülírja az apóst és az anyóst. De magukat indoeurópainak mondják – újabban az indogermánt nem szabad használni. Hogy van ez?

A nyelvcsalád-ötletet a Grimm mesemondó testvérpár szabadalmaztatta, úgy százötven éve. Akkoriban, egy titokzatosnak hirdetett, nyugat-indiai nép nyelvének tulajdonították a szanszkritot. Derék Körösi Csománk, mint mindezidáig legképzettebb nyelvészünk kijelentette, hogy ez a nyelv szeretett anyanyelvünkkel hasonlítható a leginkább. Mindenki tudja, hogy ő értett hozzá.

Adódott akkor az ötlet, hogy Grimmék az ő nyelvüket szerényen, ezzel az akkor legöregebbnek vélt kultúrnyelvvvel rokonították, amiből utóbb sok galiba kerekedett, de ezzel most ne foglalkozzunk...

Hanem, az európai nyelveket – elhanyagolható kivétellel – így sikerült egykalap alá venni. A kis kivételt (nem érdekes!) a magyar nyelv jelentette. Nosza, megindult a rokonkeresés, a másolás és így születtek a finnugor népek – hogy nekünk is legyen családunk.

A legfényesebb családba is alkalmasint betolakodik valami nemkívánatos rokon. Az előkelő latin és germán – kezdetben indoeurópai és indogermán – társaság nem tudott mit kezdeni egy sor rokonnak minősített nyelvvel és néppel. Mert, ugye a porosz, az germán. Fővárosuk Berlin – a medve városa, sőt Bern is az. Ez így rendben is lenne. Csakhogy a poroszok szülővárosa Königsberg, ma Kalinyingrád – ami szláv (környezet). Ha már a csizma az asztalon van, akkor fényessé kell tenni! Ami igen egyszerűen megtörtént. Helmold von Bosau: “Chronica Sclavorum” – “A rabszolgák története” című 12. századi művének első német fordítása jelent meg – nyilván nem véletlenül – a 19. század elején. Az előszóban írják, hogy noha a történelmi népneveket nem illik lefordítani, de zárja őket a sclav szóban a “c”, ezért elhagyták. Így születtek a 19. század elején a szláv népek. A morvák, talán nem véletlenül tiltakoznak az ellen, hogy őket is a szlávok – pardon: a sclavok! – közé sorolják. A családi perpatvart megoldandó, ma már csak indoeurópaiakról illik tudni. Latin, germán, szláv és ki tudja még ki? – így együtt.

Noha ravaszul és mindég többértelműen fogalmaztak, sőt fogalmaznak, feltűnik, hogy ebből azután levezettek ősnépet, ősnyelvet, őshazát – mint a finnugorok is – de nem találni arra még utalást se, hogy derék germánjaink – pardon: az indoeurópaiak! – Indiát is személyesen megjárták volna. Szellemeskedtem ezen több előadásomon, mígnem egyszer egy feltétlenül okos ember közbeszólt: nincs szó itt Indiáról, hanem az indo-, exo- görög szó-gyökről. Be- és ki-, bent és kint. Tehát: ők az igazi európaiak, akik bent, mindég itt voltak és vannak – mármint Európában. Ellentétben a többivel. Például az Ázsiából betolakodott rablókkal...

Napjainkban, úgy tűnik, ha a genetika eredményeit helyesen alkalmazzuk a történelemtudományban, akkor ez a vita lezárható: a Kárpát-medencében élő, ma magát magyarnak nevező nép Európában a legnagyobb arányban hordozza a legrégebb európai gént. Ha az indoeurópai ezt jelenti, akkor nincs nálunk régebbi

nép Európában. Mink vagyunk az igazi “indoeurópaiak”. Sőt, ha tetszik : finn-ugor atyafiainkkal egyetemben.

És ekkor ötlött fel egy újabb érdekesség : az orosz nyelvben nincs familia, hanem van a mag szó. Így kiejtve magot jelent, úgy kiejtve családot – de ugyanaz a szó ! Ez pedig a mi nyelvünkben is így van. Majdnem. De, hogy lehet ez így az övékben?

A mi nyelvünkben a férfi a magját ülteti az asszonyba, és ha nem sikerül, akkor magja szakad. Az is lehet, hogy ilyenkor a férfi magtalan. Ezt a dolgot a magyarban még körülírással is alig lehet másként kifejezni.

De az miként lehet, hogy Nyugaton van a familia, Keleten meg a mag?

Ismét a genetikus eredmények segítenek. Azt mondják, hogy Európában benünk van a legtöbb Eu19-es haplotípus, de sok van az ukránban, a lengyelben, a szlovákban és a horvátban is. Európában! – mert még több van a kozákban és Észak-Indiában. Ez pedig csak úgy lehet, hogy *a lovasműveltségű népek a fő hordozói*. A lengyelek most épülő kőolajvezetéke “szarmata” – tisztelegvén szarmata őseik előtt – de van ott avar is elég és a polovec is a mi nyelvünkön kun. A horvátok a Kárpátok észak-keleti előteréből települtek mostani balkáni lakhelyükre, ami avar, utóbb árpádi birtok volt. A mai Ukrajna nagy része még a 15. században Kumania – miként a mai Moldova és Havasalföld. Figyelembevéve a magyar kulturális és katonai erejét az elmúlt, legalábbis több mint egyezer év során, akkor bizonyítva látszik, hogy a mai szomszédaink szívta fel jelentős magyar (lovasműveltségű) népelemet és nem mi vagyunk a beolvasztók – amint ezt derék szomszédaink, kivétel nélkül hajtogatják.

Van itt még egy érdekesség: a mag és a szem. A mi nyelvünkön ez mindegy. Lehet búza szem, vagy búza mag. Mindkettő pontosan ugyanaz. Simon Zoltán kanadai egyesületi tagunk írja, hogy ő jól érti a bibliai mondást: „Meglátod más szemében a szálkát, nem látod a magadéban a gerendát!” (Máté 7.1.) Az ember fejében lévő szemben nem gerenda, de még szálka sem lehet. Ennek az isteni mondásnak csak úgy van értelme, ha gabonaszemről van szó. Például a hombáromban a gabona szemek között, lám a máséban észreveszel egy szálkát is, de a magadéban még a gerendát se.

Simon Zoltán sok nyelvet tud és tanít, de szerinte ez a két szem egyik nyelvben sem kacsint így össze. De a szumérnak nevezett szkíta nyelvben igen. Talán összecseng ezzel egy másik Jézusi figyelmeztetés a magvetésről. Néhány magja az út szélére esett, más a köves talajra, megint más szűrős bogáncsok közé. Csak a jó földbe hullott mag hoz jó termést. (Máté 13.1.) Nem tartalmaz ez figyelmeztetést a férfiember számára is?

*„Csak kinek szép lelkében az ének,
az hallja más énekét is szépnek!”*

Babits Mihály

Magyar! Ne szégyellj magyarul énekelni!

2009. húsvét

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS (VIII.)

*Cser Ferenc (Queanbeyan) — Darai Lajos
(Kápolnásnyék):*

Nemzeti mítoszaink: A magyar hatalom- és uralomeszme eredete

A mitikus hagyomány

A magyar politikai gondolkodást többnyire csak a 10. századtól szokták tanulmányozni, pedig már az Álmot vezérré tevő Vérszerződés is igen jelentős fejlemény volt, sőt az azt megelőző hosszú korszakokban is érvényesültek olyan sajátos kulturális szemléleti elvek, amelyeknek továbbélése a magyarság körében nyilvánvaló. Ezeket a hosszútávra szóló, nagy területek népességét érintő és életét megszervező, szabályozó szkíta lovasműveltség birodalmi elveiként ismeri az utókor. Az alapvető politikai eszméket rögzítő magyar alkotmányozási folyamat a honvisszafoglalásnak, honfoglalásnak nevezett népegyesítésekkel folytatódott, amikor törvényi szerét tették az ország és lakói további sorsának. Ennek eredményeképpen végül a Kárpát-medencei újonnan létrejött Magyarország legutóbb beköltözött és korábban visszaköltözött, valamint ősi idők óta helyben lakó tagjai olyan szövetséget kötöttek, amely kiterjedt a Vérszerződés elveinek újabb megerősítésére, és a királyi hatalom, valamint az azt viselő uralom kérdéseinek részletes taglalására. És az alkotmányozási folyamat betetőzése a Szent István királytól származó Intelmek írott alkotmánya volt, ami már tartalmazza a Szent Korona Eszmét, a hamarosan jóváhagyott és rögzített Szent Korona Tan alapvetését.

Meg kell tehát tenni az első biztos lépést visszafelé a magyar őstörténet tekintetében az írott történelem felől, mégha ez nem is a megszokott egysíkúsággal, hanem több ágon egyszerre történik. Nagy jelentőséggel bíró döntés, ha leteszünk a garast a mai magyar nép közvetlen elődeinek elég korai Kárpát-medencei születése, hosszú időn keresztül történt eurázsiai túlnépesedési kivándorlása és sorozatos visszatérései, honvisszafoglalásai mellett. Ekkor azonban minden valóban összefüggő előzmény, jogosan, ennek az őstörténetnek az előzményeként fogható fel, érintse akár a Kárpát-medence és környéke továbbélő őslakosságát, akár a kivándoroltak eurázsiai történelmi és kulturális nyomait, a Kárpát-medencei őslakosság és a vissza-visszatérő honfoglalók nagy része által is beszélt magyar nyelvet, s a többszöri honalapítás összes szereplőjének külön-külön

is fejlett, jelentős és különleges kulturális jellegzetességeit és gyökereit, a korábbi és az új vezető elitek leszármazását, leszármazási tudatát, vagy a múltban e vezetők által irányított népek történeti emlékezetét.

Mindenképpen sokat egyszerűsödhet az eddigi történeti kép, ha közelebb kerülünk a valóban megtörtént eseményekhez, mert az igazság mindig a legegyszerűbb. Ehhez tehát sorra kell venni a Kárpát-medence benépesülését a korábbi emberfajtákkal, majd a mi közvetlen emberelődeink itteni létrejövetelét, s azt követően a különböző kultúrákkal, majd rokon és nem rokon népekkel, nemzetségekkel való feltöltődését. Ami a legérdekesebb, hogy a helyi népesség egysége részben-egészben minden bevándorlás után előbb-utóbb helyreállt, a helybeliek végig magukba olvasztottak minden újabban megjelent kultúrát.³⁶ Ebben a sajátos folyamatban az igen korai időtől jelenlévő, illetve jelenlétét megnyilvánító magyar nyelv kultúrahordozóként döntő fontossággal bírt. A magyar nyelv egyedülálló gazdagsága, milliós szókészlete és máig tapasztalható kimeríthetetlen kifejező ereje a nagy eurázsiai térségben gyarapodott fel ennyire. Régiségét és összetartó erejének nagyságát mutatja, hogy a visszahozott valóságosan gyakorolt, élő nyelvi változatok az igen hosszú távollét és a megtett nagy távolságok ellenére is összeillettek és a ma is érzékelhető nyelvjárásoknál nem hoztak létre nagyobb különbséget. Ugyanakkor nagyban elősegítheti e nyelv hatásainak feltérképezését, hogy korszakalkotó művében Varga Csaba a magyar rovásírást legalább 20000 évesként tudja igazolni és az eurázsiai térségben elterjedt főbb írások, a szumér ékírás, az egyiptomi démotikus, hieretikus és hieroglifás írás, a föníciai írás, a héber írás, a kínai írás, a görög és a latin írás alapjaként bizonyítani.³⁷ Műve az írás természetének és történetének megismertetésével lehetőséget teremt az ezen írásokkal leírt tartalmak felülvizsgálatára is. Hiszen az írás elemzésével az írásokat létrehozó emberekről is sokat megtudunk és megtudhatunk, különösen azért, mert az írás átadásával és átvételével kapcsolatosan a kultúra közvetítésére, közlésére vagy közlekedésére is több fény derülhet.

Bár a honfoglalást megelőző időkből egyelőre csak töredékesen ismert a magyar nevezet használata, de annak létezése bizonyított, különösen azokban a változataiban, amelyeket a szó sok nyelv hangjain kimondhatatlan mivolta miatt alkottak belőle. Az előd magyar népek élete, alkotása és szereplése azonban a korábbi évek, évszázadok és évezredek során, felmenő ősökként számításba véve, a magyar nép ma még szinte felbecsülhetetlenül gazdag őstörténetét képezi és jelenti. Nagy a jelentősége a Kárpát-medencébe való sorozatos visszaköltözéseknek, amihez tisztáznunk kellett a többi kirajzás idejét, irányát, mértékét és további sorsát, hogy a visszatérők és a helyben maradottak kulturális és antropológiai egyezéseit megmagyarázzuk. Eme népek és uralkodói dinasztiájuk történeti tapasztalata és politikai emlékezete meghatározó szerepet játszott abban,

³⁶ Amint azt Cser Ferenc: *Gyökerek. Töprengések a magyar nép és nyelv Kárpát-medencei származásáról* (Szerzői Kiadás, Melbourne, 2000.) c. műve részletesen bizonyítja.

³⁷ Varga Csaba: *JEL JEL JEL avagy az ABC 30000 éves története*. Frig Könyvkiadó, Bp. 2001.

hogy a Kr. u. 2. évezred elején a Magyar Királyság európai nagyhatalomként tovább művelhette azt a politikát, amelyet elődei elkezdtek úgymint ugorok, szkíták, szabírok, szarmaták, hunok, székelyek, kunok és avarok.

A *Csodaszarvas mondában* összegzett Kárpát-medence elfoglalási ösztön a közép-ázsiai és kaukázusi uralkodói és vezéri elitben, valamint mindannak a bár halvány, de ténybeli megléte, amiről a déli irányból való magyarság származtatási elképzelések, illetve a még messzebbi tájakon keresőké erednek, onnét származhat, abból a mitikus emlékezetből, amit félig-meddig meseszerűen Magyar Adorján állít az első emberek születéséről és szaporodván kirajzásáról a világba. Szerinte a népi emlékezet fennmaradt nyomai – a mesék, mondák és regék, a szellemi és tárgyi műveltség – a magyar emberek Kárpát-medencei, pontosabban csallóközi keletkezésére utalnak. Ez az eredet egyúttal az emberi nem születése olyan régi időben, amire másféle visszaemlékezés nincs, s ami előtt az emberiség kételtű elődje az Alföld helyén volt tengerben és annak partján élt.³⁸ Akkoriban itt volt a Föld Északi-sarka, s a többi rész ekkor még lakhatatlanul forró volt. Ezen elmélet szerint a magyar őstörzset Magor Napisten férfiélvi utódai alkotják, s e magyarok mindig békés, szorgalmas földművelők, azaz inkább gyümölcstermelők voltak. A magyarok elterjedtek a Kárpát-medencében és a Föld többi részén a több hullámban kivándorolt 15 magyar őstörzs révén: fehér kunok, fekete kunok, szemerék, besenyők, jászok, székelyek, kabarok, kazárok, törökök, körösök, avarok, palócok, pannonok, szarmaták, malájok.³⁹

S bár a több száz millió évesre becsült emberelőtti földtörténeti korszakok elmentmondásban állnak felfogásával, Magyar Adorján elemzései mégis érdekesek, s arra intenek, hogy az emberiség és a magyarság őstörténetét nemcsak a régészeti kultúrák megjelenéséig lehet visszavezetni, hanem még tovább, esetleg a földtörténeti korszakokig is. Ehhez azonban el kell vetni azt a felszínes evolúciós hipotézist, amely szerint az ősember kezdetlegesebb volt nálunk (s figyelembe kell venni azt is, hogy lassan kiderül, a legtöbb korábbi fontos ősemberi lelet hamisítvány volt). Külön kiemelendő a neandervölgyiek elképesztően magas szellemi szintje. A földtörténetben sem állja meg már minden régi elképzelés a helyét, különösen a pontosabb időkalibrálás után. S hozzá kell vennünk az újabban felfedezett, de kellően még nem figyelembe vett földi kisbolygó (üstökös, aszteroida) becsapódások okozta kéregelmozdulásokat, klíma-változásokat, az élővilág sorozatos kipusztulását. Amiért pedig az evolúciót nem fejlődésként, hanem helyreállításként, illetve a lehetőségek élővilági kihasználásaként kellene tekinteni, azaz nem feltétlen kell az embert eltüntetni a régibb korokból. Mert az ember és civilizációja, hirtelen felbukkanva, egyszer csak megjelent a Földön: a Biblia (és a hamisított genetikai időrend) szerint Ádám és Éva leszármazottaiaként.

³⁸ Magyar Adorján: *Elméletem ősműveltségünkéről*. Duna Könyvkiadó Vállalat, Fahrwangen, 1978.

³⁹ Magyar Adorján: *Az ősműveltség*. Magyar Adorján Baráti Kör, Budapest, 1995.

Magyar Adorján – a Hamvas Béla-féle *mitikus emlékezet* talaján – részletesen ismerteti a magyar őstörzsek keletkezési és elterjedési helyein kívül műveltségbeli, vallási jellegzetességeiket: vallási (kultuszbeli) szócsoporthuk jellegzetes hangjait, számrendszerüket, ősvallási istenségüket, a vallásos alapjelképeket vagy fő vallási jelképet, a vallásosan tisztelt növényeket, a vallásos színüket vagy főszínüket, a vallásosan tisztelt állatokat vagy szent állatokat, szent fémüket vagy ércüket, megjelenésüket, viseletüket, díszeket, harci fegyvereiket. Mindezekon kívül leírhatónak és leírandónak tartja őseink gyönyörű szellemi műveltségének fenséges erkölcstanát, költészetét, művészetét és társadalmát. Nyomatékosítja: egyetlen régi feljegyzés sem tud arról, hogy a magyarok Ázsiából jöttek és 1113 éve nomádokként vándoroltak Európába. Wamberger Hermann író és keleti utazó véleménye volt ez, amelyet Ferenc József császár felkarolt. Előbb még Wamberger úgy gondolta, hogy Magyarország őslakossága finnugor volt, s Árpád honfoglalói törökök voltak. Bécsi udvari látogatása után viszont már azt írta, hogy a magyarság lényegét az Árpáddal bejöttek képezték, akikhez annak előtte csatlakozott kevés finnugor elem. Valamint hangoztatta, hogy a magyarság keverék nép, s a mai magyarság vérében már egy csepp sincs az ősmagyarságból. Ezzel a Wamberger-féle állítással szemben Magyar Adorján szerint embertanilag kimutatható, hogy a magyarság egyöntetű, valamint nyelvészetileg, hogy nyelve európai ősnyelv, amelynek kevés idegen eleme, ami a kereszténységgel és az osztrák uralommal került a nyelvbe, fölösleges és kiküszöbölhető. Wamberger magyar nemességet kapott és Vámbéry Ármin lett. Elméletét tanítani kezdték az osztrák–magyar birodalom minden iskolájában, a sajtóban is terjesztették, bár komolyabb magyar tudósok az elméletet sohasem fogadták el. Vámbéry több könyvet kiadott a témáról, más nyelveken külföldön is, miszerint a magyarság ázsiai, sátoros eredetű, eredeti jegyeit elvesztett keverék nép. Annak ellenére, hogy a komoly tudomány szerint nyelvünk a finnugor nyelvcsaládba tartozik, embertanilag is finnugorok vagyunk, és jellegzetesen földművelő nép. A németek később iskolakönyveikben nem elégedtek meg az-
 zal, hogy a magyarság török nomád eredetű, hanem a magyarság mongol eredetét tanították.

Az egész elmélet ily nagy felkarolása és terjesztése azért történt, hangoztatja Magyar Adorján, mert az osztrák császári hatalom ebben a magyarság kiirtását célzó politikájának legjobb megokolhatását látta. Ugyanakkor agyonhallgatták, hogy a magyarság ázsiai eredetéről egyetlen történelmi nyom vagy följegyzés sincs. Eredményként idővel a magyarság nyelvészetben és embertanban járatlan nagy többsége elfogadta e minden oldalról közvetített és még tetszetős, romantikus színben is feltüntetett tévtant. „A tényállás azonban az,” mondja, „hogy a magyarság ugyanúgy, mint a finnek, észtek és baszkok, Európa árjaelőtti lakosságának fönmaradott része, ami történelmi, nyelvi, néprajzi és embertani adatokkal pontosan kimutatható. A magyarság tehát eredeti őshelyén, a nehezen járható hegységek által körülzárt, tehát jól védett Kárpát-medencében, mindenemű viszontagság és későbbi betelepítések ellenére is mindmáig

fönnmaradott.”⁴⁰ Magyar Adorján rámutat: a magyar és magyar törzsek jellegzetességei, amelyek az ő sajátos módszere által feltárulkoznak, az emberiség legrégebbi műveltségéből vett részletek, melyek logikája sejteti a nagyszerű egészet. Náluk nincs szó semmilyen technikáról, gépekről, hanem csak szellemi dolgokról. Mivel ősműveltségünk valójában főképp szellemi volt.⁴¹

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Az egyetemes őstörténet műveltségei

A modern ember előember elődje, a Homo erectus – amely vagy bevándorolt Afrikából, vagy a Homo habilisből helyben fejlődött ki – félmillió éve jelent meg Európában, és a Mindel jégkorszak idején jött a Kárpát-medencébe. Itt a legrégebbi emberlelet, a 450-400 ezer éves vértesszőlősi homo erectus előember. Am korábbi rétegekben is találtak emberre utaló nyomokat. Feltűnően sok pattintott kavicseszköz került innen elő, csak későbbi korok leleteiben fordul elő ekkora mennyiség. A kavicsból pattintott szerszámok alapján ez a kultúra az acheuli műveltség nevet kapta.⁴² Ugyanitt későbbi rétegekben 250 ezer éves emberleletet is feltártak. E későbbi rétegből előkerült koponyacsont darab már nem a Homo erectus, hanem a modern ember koponyaméretét mutatja. És az eszközök – még nem vadászeszközök – kidolgozása itt finomabb, előrehaladottabb, mint a máshonnet hasonló korból származóké. Ugyanakkor mivel a régészek korábban ilyen eszközöket találtak Buda környékén, budai műveltségnek nevezeték el a Vértesszőlős II. műveltséget is. A mi szempontunkból fontos a két vértesszőlősi réteg mutatta egy-egy feltűnő jellegzetesség, a korábbi kavicseszközök nagy száma és a későbbiek finomabb kidolgozottsága, mert helyi, önálló eredetű emelkedettebb színvonalra utal.

A Riss jégkorszak ideje alatt, 150 ezer éve megjelent Európában és Nyugat-Ázsiában, majd Afrika déli csúcsáig elterjedt a – valószínűen az európai Homo erectusból kifejlődött – robusztus testfelépítésű Homo sapiens neanderthalis, a modern ember egyik elődje. Nagy teste, hosszú feje, zömök törzse és rövid lába a hideghez alkalmazkodott. Fejlett társadalmi életet élt, etikával rendelkezett. A specializálódott vadász kultúrájú mousteri műveltséget tulajdonítják neki, amelyet hosszú idő alatt továbbfejlesztett.⁴³ Ez az ősember azután sokáig együtt élt az Európába a Kaukázusból érkező – ott a Mindel–Riss átmenet óta szubtrópusi éghajlaton hosszú idő óta kifejlődött – melegégövi testalkatú, hosszúlábú és vé-

⁴⁰ Magyar (1978), p. 75.

⁴¹ Az első gép a két egymáshoz dörzsölt faág, amellyel az ősember a tűzgyújtást kezdte.

⁴² Am mivel utóbbi műveltség megjelenését a mai Saint Acheul melletti területre csak vagy 150 ezer évvel későbbre, 300 ezer évre teszik, mi, ha nem akarjuk a nemzetközi tudományos imperializmust továbbra is kiszolgálni, nyugodtan használhatjuk a Vértesszőlős műveltség megnevezést erre az egyedülálló kultúrára.

⁴³ Itt is ugyanaz az eset típus fordul elő az elnevezésben, mert a Moustier melletti lelettől 30000 évvel korábbi a Subalyuk barlangban talált leletegyüttes.

kony testű ősemberrel, a modern ember közvetlen elődjével. Aztán keveredett vele, ezért 30 ezer éve eltűnt, azaz kikopott, feloldódott az új embertípusban. Ez pedig – a keveredés eredményeként – a cromagnon embertípus, s a keveredés egyik helyszíne a Kárpát-medence.

Helyi Homo erectus lelet híján a *Subalyuk műveltség* emberének előzménye lehet a vértesszőlősi vagy a budai – mousteri – műveltségű neandervölgyi típusú ősember, vagy az előd esetleg a Balkánról érkezett. Minden telepen valamely vad csontjai nagy többségben maradtak meg, ami tudatos vad választást jelent. Amputált karú ember is előkerült ebből az időből és temetéskor sírban elhelyezett virág virágpora. A Kárpát-medencei neandervölgyi ember kedvenc szerszáma a – későbbi modern emberi bükki, Szeleta, Istállóska (aurignaci) műveltségre jellemző – pattintott kavics, bár a kovakő szerszámot is ismerte. A bükkalji síkságon a kőszáli kecskét vadászta eredményesen, ami kiemelkedő ügyességre, nagyfokú szervezetségre valló tény. A Subalyuk műveltség idején virágzott a Dunántúlon a délnyugatról érkezett tatai műveltség. Ez mamutra vadászott, mamutcsontból csiszolt tárgyakat készített. Az ugyanekkori *budai műveltség* a Remete-szurdokvölgy barlangjaiból ismert, helyi Homo erectus-kori eszköz előzményekkel. Tízezer évnél is hosszabb ideig, s többször voltak lakottak ekkoriban az érdi dombok, ahol az emberiség legrégebbi ismert nyíltszíni, azaz nem barlangi települését tárták fel. Ez az *érdei műveltség* egyébként a barlangi medvét vadászta, s kavicsból használt szerszámokat használt, bár más alapanyagú szerszámai is voltak. A műveltség végén, az erősen lehűlő időszakban vadlóra és gyapjas orrszarvúra is vadászott. E műveltség továbbfejlődése a Bánhida környéki Szelim barlangi telep, hasonló szerszámokkal.

Amikor később a Subalyuk műveltség átfejlődött *Szeleta műveltséggé*, a nagyon finom kőeszközök között megjelentek a két oldalon élezett dárdahégyek. Utóbbi műveltség megjelenése idején az ősember hirtelen sok eszköztípust kezdett használni, csonteszközöket is, a szerszámok kimunkálása kifinomodottá vált és az ősemberi telepek, és lakosságuk száma megszázszorozódott–megkétszázszorozódott. Barlangi és sziklarajzokon, kultikus jelentésű szobrokon pedig a képzőművészet jelentkezett. Ekkor éri el tengeren ez az ősember Ausztráliát. A késői neandervölgyi ember kifinomult levellois–mousteri kultúrájával rendelkező modern ember a Don mellett fejleszti ki a későbbi gravetti típusú szerszámokat. A terület eljegesedése után a *gravetti műveltség* embere Közép- és Nyugat-Európában tűnt föl, s utóbbi helyen később ezt a kultúrát a cromagnoni ember művelte. Ugyanakkor a Bükk-től egészen a Morva fennsíkig terjedt Szeleta műveltség adta a gravetti néppel való keveredés révén a későbbi cromagnon B egyik összetevőjét.

A kétféle ősember a Würm jégkorszak utolsó lehűlése előtti, 60 ezer éve kezdődött melegebb időszakban, a Bükkben élt együtt, nem nagy távolságra egymástól, akár több ezer éven keresztül is. Egyik a Szeleta barlang finom megmunkálású kőszerszámokat használó, hegylábi, síkvidéki Szeleta műveltségű embere, a másik az Istállóska barlang csonteszközökkel rendelkező, középhegy-

ségi (aurignaci) műveltségű, 50 ezer éve megjelent modern embere. Szerszámaik egyébként egymásrahatást nem mutatnak. Már a Szeleta műveltség kizárólag Kárpát-medencei termék, amelynek nem maradt emberi csontmaradványa, de a korábbi, szintén bükki, 90 ezer éves Subalyuk kultúra neandervölgyi embere folytatásaként vagy maga is neandervölgyi embertípus, vagy – műveltségéhez hasonlóan – szintén helyi eredetű.⁴⁴ A vadászat nyomai között feltűnően sok a madárcsont, az eszközök között pedig az apró nyílhegy.⁴⁵ Istállóskő barlangjában találták a háromlyukú medvecsont sípot, amelyen pentaton dallam szólhattott. Mousteri korú előzmény a szórványos dunántúli Szeleta műveltség, kő- és csonteszközökkel. Folytatása pedig a Balla barlang mellett eltemetett 12 ezer éves gyerekcsontváz.

Az apró nyílhegyeiről elnevezett gravetti kultúra népe, a Würm jégkor utolsó szakasza legnagyobb lehülése előtt, Európában – aurignaci kultúrának is nevezve – az Ibériai-félszigetig szétterjedve, jelent meg a Kárpát-medencében, ahová a Dnyeszter–Bug-melléki sztyeppéről, ahol mamutvadász volt jöhetett, de a kölcsönhatás, sőt a műveltség innét oda terjedése sem zárható ki. Itt viszont síkvidéki népként a rénszarvas vadászatára tért át. Legrégebbi a 35 ezer éves bodrogkeresztúri telep, későbből Siófok és Szegvár mellett, a Dunakanyarban és Szegednél találták meg eszközeiket, vadásztanyáikat ezer–ezer feldolgozott állattal. A sokkal későbbi sztyepei pásztorokhoz hasonlóan ingáztak a Kárpát-medencei téli és a Duna felső folyása menti nyári szállásuk között. Nyílt téren favázás sátor-lakásokat építettek, igen nagyszámú csonteszközeik mellé a kőszerszámaikat csiszolták. A legutóbbi, 12 ezer éves gravetti típusú eszközök azonban dombvidékről, a Pilis és a Gerecse barlangjaiból kerültek elő. S bár csontmaradványt tőlük a Kárpát-medencében nem találtak, modern embernek tartják őket, a helyi cromagnon B másik összetevőjének a bükki kultúra neandervölgyi eleme mellett. Az ekkor kezdődött csiszolt kőkori Közép- és Nyugat-Európa népességét az általánosan elterjedt gravetti (aurignaci) ember mellett a foltokban megmaradt neandervölgyi ember átalakult műveltsége alkotta. Ilyen folt volt az uluzzi műveltség, melynek területén éltek később az etruszkok, a chatelperoni műveltség, a későbbi baszk terület, valamint a *Szeleta műveltség* dunántúli és északi hegyvidéki magyar területe. E három nép nyelve ragozó a mára hajlító nyelvűvé vált környezetben.

Az utolsó jégkorszak végeztével az ősemberek egy része – a 18 ezer évvel ezelőtt kezdődött és a mai napig tartó felmelegedés hatására – a felmelegedett vidékeken idővel felhagyott az élelmiszergyűjtő halász–vadász életformával és áttért az élelmiszertermelő életmódra. A folyómellékek elmocsarasodván, kivo-

⁴⁴ Az Istállóskői műveltséget – amelyből szintén nem maradt emberi csontlelet – az ötezer évvel későbbi időből talált aurignaci modern emberi csontszerszámokról nevezték el, de szintén a Bükkből eredeztetik.

⁴⁵ A nyílhasználatot viszont majd' húszezer évvel későbbre teszi a szakirodalom. Az istállóskői telep tehát ennyivel korábbi, mint a hasonló eszközkészletű Franciaországban talált műveltségek.

nulnak onnét az emberek, s elsősorban a dombvidéki kultúrák fejlődtek tovább ekkor. A fölmelegedéssel együtt a gravetti műveltség eltűnik a Kárpát-medencéből és Nyugat-Európából – mert népe követte az északra vonuló tundrát és a rénszarvasokat – és Észak-Európát népesíti be. A Kárpát-medence népességének társadalmi szervezettsége alapján jól meghatározott nyelv tulajdonítható, ami miatt mind a helyben maradók, mind az elmenők azonos tőszavakkal bírtak a tundra és a lombos erdők határán lévő fákra. Ha az akkori őslakók nyelvét ősmagyarnek, avagy finnugornak tekintjük, akkor ez az az idő, amikor a finn-ág távozott, a magyar (ugor) meg helyben maradt. Ekkor jelenik meg a Kárpátok fölött a szvidéri műveltség, a későbbi finnugor területek műveltségével harmonizáló kőszerszámokkal.

Mivel a felmelegedéssel kiolvadt sok víz kimosta a továbbélő műveltségek nyomait a Kárpát-medencében, illetve korábbi leleteket rétegzett fölējük, és a barlangi kutatásokat sem követte a jóval költségesebb intenzív feltárás a nyílt síntereken, a helyben maradt műveltségeknek alig ismerjük a nyomait, mialatt az újkőkori műveltségeket majd a folyó melléki megművelhető területekre érkezett új etnikum alakítja ki. A Kárpátok környékén és a Dunántúlon azonban a népesség lecsökken, különösen a síkvidéki területek ürültek ki, míg az egyedülálló és magányos bükki műveltség északi és délkeleti irányban is átnyúlt a Kárpátokon. A Dunántúl továbbra is a mediterrán térségből töltődött fel emberanyaggal. És a Kárpát-medencének a Duna által elválasztott két részén élők valószínűleg annyira eltérő mentalitást nyilvánítottak meg, hogy az eszközök tekintetében ezekben az évezredekben nem látszik nyoma egymásra hatásuknak.

35 ezer éve Európában megjelent a képzőművészet, kőből faragott vagy agyagból kiégetett, elhízott formájú asszonyszobrok, és úgynevezett Vénusz-szobrocskák alakjában, amely a gravetti műveltséggel a Kárpát-medencébe is eljutott. Ugyanakkor itt a délnyugat-európai barlangfestészet – a bükki (aurignaci) műveltségű, Hildebrand barlangi, a barlangrajzok kezdetét jelentő, kecskére emlékeztető falkaparások kivételével – az antropomorf istenszobrokkal együtt hiányzik. Az emberszobrokat ugyan a Morva-medencében összetörték, mintegy jelképesen feláldozták a termékenység jelképeként, de nem tekintették azokat istenségnek. A bodrogkeresztúri, már gravetti műveltségben talált, kalcit lemezre karcolt Hold-naptár viszont reális kozmikus szemléletet dokumentál. A Duna vonalától északra és keletre élt szögletes fejű, zömök, cromagnon B típusú rassz etnikumainak és elődeiknek a hideg éghajlat kemény körülményeinek kellett ésszerűen megfelelniük, különben elpusztultak volna. Az a másik, a Dunától délre és nyugatra élt mediterrán embertípus pedig már ekkor hordozta magában az antropomorf istenségek elképzelését. Ennek az etnikumnak meleg éghajlati, mintegy édenkerti környezetből származtak az ősei, akiknek ezért hibás döntés kevésbé veszélyeztette fennmaradását. Így a problémák átszellemített, anyagi jellegétől elvont megoldása, például az elemeket megtestesítő istenségekhez való imádsággal, az utódok számára is elfogadható volt.

Mindkét Kárpát-medencei területen – embertípustól függetlenül – folytonosságot adva, egymásra telepedtek-épültek az egymást váltó műveltségek. A jégkorszak végén már használták a következő korszak, az újkőkor meghatározó földművelő eszközeit, bár még nem élelemtermelő tevékenységre. Így hát amikor ezen alkalmas eszközök földműves célokra való felhasználásának általánossá válása megtörtént, az élelmiszertermelésre való áttérés is – egyáltalán nem forradalmi hirtelenséggel – megvalósult. A gabona 8300 éve érte el a Duna vonalát, s azelőtt félezer évvel jutott be a Vardar folyó medencéjébe. Ennek a balkáni letelepedett műveltségnek az előzménye az anatóliai 10 ezer fős település, a többségében eurafikai hosszúfejű, valamint kisebb részben rövidfejű alpi és hosszúfejű protomediterrán népességű Çatal-Hüyük műveltsége, amely a későbbi Termékeny Félhold akkori területéről tíz és félezer éve elszármazott protomediterrán natufi műveltség folytatása volt, s 8400 éve szűnt meg szétköltözés útján. Az addig néptelen Tisza mentén 8 ezer évvel ezelőtt jelenik meg a gabonatermelő *Körös–Starčevo* vagy *Körös–Tisza műveltség* embercsoportja, mely a három különböző embertípusú népesség keveredésével új etnikumot alkotott. Három emberöltőn belül, azaz 7900 éve már a Kárpát-medence őslakói is – mind a gracilis népességű dunántúli, mind a helyi cromagnon népességű felvidéki műveltségek – átvették a növénytermelés technikáját és a kerámiakészítést, bár eltérő típust létrehozva. Azaz némi változtatással átvették a földműves kultúrát anélkül, hogy etnikai képük megváltozott volna. Így a társadalomban továbbra sincs vagyoni, rangi különbség az emberek között, az eszközök között nincsenek fegyverek, nincsenek védművek. A kerámiák tipikus jelképei a kozmikus rend tiszteletét, a termékenység jelképek nagyfokú fontosságát és az anyajogú társadalmat tükrözik.

Ugyanebben az időben a Fekete-tenger nyugati partvidékéről terjedve létrejött a földművelő *Karanovo és Duna menti műveltség*, mely utóbbi 7500 éve jutott be Erdélybe. Majd ugyancsak a jelen előtt 7500 után, a Fekete-tenger medencéjének – amely akkor a mai vízfelület felét kitevő nagyságú édesvízű tó volt, mintegy száz kilométer széles, művelt, lakott tóparti sávval – a világtengerek megemelkedése miatti, a boszporuszi gát átszakadásával megtörtént, özönvízszerű, katasztrofális gyorsaságú feltöltődésekor egy korszerűbb földművelő társadalom jelent meg a Körös–Starčevo műveltségre épülve, s felváltotta a korábbi Körös–Tisza völgyi műveltséget. Ebben a dombvidéki földművelést kifejlesztő, a legjellemzőbben a *Vinča műveltség* révén megismert kultúrában megjelenik az ember formájú és az írásjegyekkel karcolt kerámia, a rézöntés, és megjelennek a már nemesített gabonafajták. Négyszög alakú házakból álló telepeken laktak, a telep közepén több helyiséges közösségi házzal, ahol a szentély volt, valamint a fémöntés és kerámiakészítés is folyt. Továbbra is megőrződik a kozmikus rend tisztelete és az egyenlősítő felfogás, amely a sírokból látszik, s a hitvilág pedig antropomorf isteneket mutat. Ugyanekkor a bükki műveltség edényei nem ember formájúak és kozmikus jelek kötegei, szalagdíszei jelennek meg rajtuk. Kialakult a bükki kultúra – a dunántúli *lengyeli kultúrával* ötvöződött – szá-

lagdíszes kerámia műveltsége, amely a Kárpát-medence őslakóinak továbbélő népességét jelenti. Ez a Kárpátokról keletre is terjeszkedve 6800 éve létrehozta a – Boian kultúrával kevert – *kukutyini (cucuteny) műveltséget*, amely pedig hatással volt a 6 ezer éves *szvidéri műveltségre*. A Dunántúl és a Tisza mente erős déli, mediterrán befolyásával szemben a Kárpát-medence észak-keleti őslakói tehát történelmileg rövid idő alatt áttértek a földművelő életmódra, s továbbra is hozzájuk köthető a később magyarnak nevezett nyelv átörökítése és eredete.

Az esőztető földművelést folytató, összefoglaló nevén Duna menti műveltség – amely időnként odébb települve egyedülálló erdőégetéses technikával újította meg a föld termőképességét – Duna II. szakasza nyugatra terjeszkedik a Duna mentén, és a jelen előtt 6500 után a német síkságra érve megteremti Nyugat-Európa újkőkorszakát. Itt is hiányzik az ember embernek való alárendelése, semmiféle főnökség nem mutatható ki a Dunai kultúra germán falvaiban. Az ugyanekkor ugyancsak az előntött Fekete-tengeri partvidékről benépesülő Termékeny Félhold területén, Mezopotámia déli részén és a Nílus mentén megjelenő – kidolgozott formájú – öntözéses földművelés technikájának megalkotása és a gabona nemesítése az előntött Fekete-tengeri medencében történt, jerikói és natufi műveltségi előzményekkel. Az itt lehetséges öntözéses földművelés terjedéséhez viszont előfeltétel volt a nagyobb embertömeg – az öntözőrendszerek kiépítéséhez-karbantartásához nélkülözhetetlen – összehangolt tevékenységét megteremtő, emberi alárendelést alkalmazó templomgazdaság létrejötte. Utóbbi a szintén földművelő Boian kultúra mediterrán etnikumának északra terjedésével Kelet-Európában is megjelent.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Támadó népek, hatalmi elitek a Kárpát-medencében

A kelet-európai sztyeppén az Urálig jutott halász-vadász társadalmak 8 ezer éve folytatnak állattartást, állattenyésztést is. A fő állat, a ló a temetőben is megjelent. A Kaukázustól északra és a kukutyini műveltségtől keletre kialakult férfiélvi, szegényekre és gazdagokra tagolt pásztortársadalomban felbukkan az emberölő fegyver. A sírok mellékletei születési előjogokra utalnak. A hitvilág elemei egyeznek a későbbi indoeurópai hitvilág elemeivel. A 7 ezer éves lovas közlekedés magyarázza a hatalmas terület egységességét. A 6500 éve bizonyosan meglévő lovaglás tudománya pedig lehetővé tette a marhatenyésztést. Ekkor a kőbaltából harcibalta lesz, és a főemberi dombsírokban emberáldozatokkal temetnek. Az ugyanekkor kialakult Ubaid műveltséget hasonló elemek jellemzik a templomgazdaság és a rabszolgaság formájában. A *halomsíros* vagy *kurgán műveltségű*, harcibaltások népe ugyanekkor találta fel a háborút három eszköz: a ló, a fegyver és az önmaga magasabbrendűségi tudata birtokában. Ők előbb a balkáni Vinča kultúrát égették fel, és terjesztették el a folyó völgyekben a pásztorkodást. Azaz még nem volt igazi háború, mert nem volt védekezés. Aztán idővel a földművelés visszatért és feloldotta a kurgán műveltség elemeit.

Ugyanez történt ezer évvel később a Duna és a Tisza völgyén is, *péceli* vagy *Baden–Vucedol műveltségként* a II. kurgán invázió idején. A tízezres települések lakossága megritkult: megölték őket vagy délre menekültek írástudásukkal együtt, a görög szigetekig és Egyiptomig. A kisebb települések, különösen a Cucuteny kultúra területén azonban érintetlenek maradtak. Ez a terület kevésbé kurganizálódott, mint a Duna–Tisza mentén élők, akik a hódítóknak alárendelten éltek, s rézeszközökkel váltották meg életüket. A dombokon erődök jelentek meg fémöntő és fegyvergyártó műhelyekkel, s eltűntek a közösségi helyiségek, szentélyek. Elő-Ázsiában viszont, a folyóvölgyekben ekkor jött létre a városok és városállamok rendszere, és megjelent az írás és a bronz. 4800 éve a kurgán műveltség átalakult juhok és marhát tartó késő-jamna műveltséggé a Kaukázus északi felén, és ötszáz év múlva már a Balkánon volt. Jellemzője a kerekes kocsi, aminek Budakalászon 5 ezer éves kerámia modelljét ásták ki. E műveltség indította a tiszai kultúrát is felégető III. kurgán inváziót, aminek a végén a hódítók beolvadtak a helyben maradt leigázottakba. Ekkor távozott a szalagdíszes kerámia népének egy része az Urál környékére. De az Észak-Keleti-Kárpátok műveltsége és népessége még ekkor is viszonylag érintetlen maradt. Válaszlépként mind az állattenyésztés, mind a rézművesség felértékelődött, a lakosság megtanulta megvédeni magát. A protoindoeurópai hódító elit Kárpát-medencei beolvasztásával a sztyeppei hódítók felbukkanása itt ezer évre megszűnt. Ugyanakkor ez a hódító nép és nyelv más irányokban a későbbi indoeurópai népek és nyelvek kezdeményeit eredményezte.

A Kárpát-medencei réz és antimon bronz ötvözetek elsődleges forrás volt Európa számára. A *bronzkor* elején a harcias, férfi istenséget tisztelő, a társadalmi egyenlőtlenségben érdekelt műveltség fokozatosan nyugatra vonult. Helyére, a Dunántúlra és a Tisza mellé, visszatért a délre költözött egy része, s átmenetileg visszaállította az egyhelyben lakó falvas települést és az egyenlőség társadalmát. 4600 éve a Dunántúlról, Somogy területéről megindul a *harangedényes nép*, mint hatalmi elit inváziója nyugati, dél-nyugati irányba, hogy teljessé tegye Európa indoeurópaizálását. A Dunántúl tehát inkább Nyugat-Európa-hoz sorolható ekkor, a Tisza mente inkább a sztyeppéhez, a Felvidék azonban önálló. Az erdélyi sírok még nem ismerik gazdag és szegény elkülönülését. A *késő-jamna műveltség* 4550 éve tovább terjeszkedett a Turáni-medence felé. Az ott kialakult árja népek ötszáz év múlva meghódítják Iránt és Indiát. Ugyanakkor indulnak meg Pamír alatti őshazájukból keletre a türk népek, akiket a pontuszi lovas népek nyomtak ki a Turáni-alföldről 4000 éve, a bronzkor kezdetén. A Tien Sannál az ogurok északra mennek, az oguzok pedig a mongol medencébe. Utóbbiak mongolokkal keverve és megerősödve utóbb több nyugati irányú népmozgást indítottak el. A következő, a ló vontatta harci szekerek árja vezetésű inváziója Mezopotámiát éri. A ragozó hatti nyelvből kialakul az első indoeurópainak tartott hettita, s a harciassá vált ragozó nyelvű kassiták segítségével az árják a sumér birodalmat is megdöntik. Az árja hikszoszok uralma aztán 3500 éve Egyiptomot is elérte. 3000 éve dél-nyugatról még az *illír pásztorok* érkeznek a Kárpát-

medencébe, főként a Dunántúlra. Erődöket építenek a dombokra, palánkokat a mocsarakba. Halomsíraikban urnás temetkezés van. Az urnákon háromszög alakú nőalakok szőnek, fonnak, lanton játszanak. A bronz használata ekkor már általános. A Medence keleti felén ugyanekkor megjelenik a – sztyeppén dél felé hódító, s hatalma végén a szkítákkal szembekerülő – *kimmerek* vezér törzsének nem nagy számú lovas-pásztor műveltsége, és hamarosan beolvad. Azaz az őslakosság ekkor is megmarad, azonosan a kukutyinival. Az erdélyi sírok még most sem mutatnak különbséget az emberek között.

A vasat már a vaskorszakot jóval megelőzően ismerték, a hettiták i.e. 1800, a Tátrában és Erdélyben i.e. 1700 óta. A vaskorszakot a Földközi-tenger keleti medencéjébe és a Nílus partjára a tengeri népek inváziója vitte el Kr. e. 970-ben, amikor a hettita, a mitanni és az egyiptomi, de még az asszír hatalom is megroggyant. Az európai *vaskor* kezdete Kr. e. 750, meghatározói ugyanabban az időben keleten a *szkíták* a Kárpát-medencétől Közép-Ázsiáig uralkodva, nyugaton pedig a kelták. Az Kr. e. 900 körüli lehűlés és szárazabbá váló éghajlat megmozdította a pásztortársadalmakat. A mongol sztyeppéi mozgás indította el a *masszagéták* részéről a szkíták kiszorítását az Aral-tó környékéről, a szkíták pedig a pontuszi sztyeppén a kimmereket szorították ki a hatalmi elit pozíciójából. Közismert görög nevükkel szemben magukat szaka néven nevezték, ami szarvast jelent. Eredetmondájuk anyaközpontú, a nők katonáskodtak is, de később sírmellékletként megjelenve alárendelt szerepre kényszerültek. A szkítáknak három társadalmi rétegük volt: hatalmi elitként a *királyi szkíták*, a középső katonai réteg és alsó réteggként a letelepedett földművelők–állattenyésztők. A királyi szkíták valószínű indoeurópai etnikuma a hosszúfejű, kaukázusi embertípushoz tartozott. A Dnyeper és a Don között laktak, s a kurgán hagyomány folytatásaként a Donyeck északi medencéjében temetkeztek. A király mindenható úr volt, az alárendeltség természetes volt közöttük. A harc volt a mindenük, a katonarétegnél az ölés dicsőség. A szkíták találmányuk, a visszacsapó íj miatt sokáig verhetetlenek voltak. A meghódított népeket nem igázták le, hanem más katonanépektől való védelem fejében élelmet, fémeket, fegyvereket és arany tárgyakat kaptak tőlük. Így a katonaréteg nem zsákmányolt, de a vezető elit hatalmas aranykincseket halmozott fel. A királyi szkíták egyik törzse, a pártus, a Kr. e. IV. században Perzsiában a Pártus Birodalmat alapította. A görögöknek a Balkánra rabszolgát és gabonát szállítanak, cserébe elsősorban bort kapnak. Ez az ital lehűti harciasságukat, ami végül hatalmuk összeomlásához vezetett. A letelepedett szkíták egalitárius fémműves társadalmakat alkottak. Herodotosz szkíta uralmi területen élőknek tekinti, és külön nevekkal illeti őket. Kultúrájuk, életmódjuk alapvetően különbözött a szkítákétól. A gabonát és a fémeket ők szolgáltatták. Kiemelkedik közülük a Kárpátokon kívül, a Dunába ömlő folyam mellett élt *agathyrsik* népe. A Kárpát-medencében a Kr. e. VI. században, kisebb létszámban már előfordultak, majd Kr. e. 300 körül, hatalma elvesztésekor a királyi törzs is beköltözik. Erdélyben és Mátraalján találták meg fejedelmi sírjaikat, majd beleolvadtak az őslakosságba, valamint a keltákba és a dákokba. Króniká-

ink a szkítákra, mint a magyarok őseire hivatkoznak. S ha a magyar népi kultúra és a szkíta kultúra ki is zárja egymást, a szkíta területen, szkíta fennhatóság alatt élt magyarság nem elképzelhetetlen. Herodotos is a Cucuteny kultúra területére tette a letelepedett, gabonatermelő törzseket.

A *kelták* a Kr. e. II. évezredben jelentek meg a Duna-forrásvidékén, majd Hallstattban az első korongozott cserepekkel, és a Le Tène műveltségben Kr. e. 450 körül. Pásztor társadalmuk eleinte még békés. A harangedény műveltség bronzkori elitjének és Nyugat-Európa újkőkori letelepedett lakosságának a keveredésével alakulhattak ki. Társadalmukban nemes pásztorok, lovasok és nem nemes földművelők kultúrája élt együtt. A társadalom hármassá tagozódását ők is elfogadták. A született katonai népesség mellett a druid papszerű értelmiség alkotta a két felső réteget, az alsót a szabadok. A rabszolgák nem alkottak réteget. Szóban oktattak, az írást tiltották. Hitviláguk éppúgy eltér az ind, mint a germán hitvilágtól. 33 istenségük volt. Lélekhitük szerint a halállal a lélek a túlvilágra születik, melynek neve béke, az inneni világra születéssel pedig az onnanin meghal. Ez a nordikus és a későbbi magyar felfogás között foglal helyet, s egybeesik az Aveszta paradicsomával. A szó teremtető erejű, a megnevezés jelenti a lélek születését, mint a keresztényeknél a keresztség, sőt Püthagorasz korabeli felfogása is erre rímelt. A kelták tisztelték a nőt. A nő harcos és druid is lehetett, s a királyság is öröklődhetett női ágon. Mindez elképzelhetetlen a görög, a római és a germán nőknél. A római hódításokig a kelták nem hódítottak. Kr. e. 600-tól a Pó síkságon vannak, de csak Kr. e. 400-tól kezdik meghódítani az etruszkokat. Ekkortól a rómaiak előtt a Brit szigetekre települtek, aminek eredményeképp kialakult az ír nép. Keleti határuk a szkítákkal évszázadokig ugyanaz maradt. A Kr. e. III–I. századi Kárpát-medencei kelta honfoglalásban is a kelta kultúra terjedt, nem a kelta etnikum. Kiváltképp a vaskohászat terjedt el, s itt jelentek meg az első vaskohók. Erődített városokat, nagyméretű földvárakat és úthálózatot építve hatalmi központok rendszerét alakították ki a Dunántúlon és a Duna–Tisza-közén. A helyi, paraszti népességgel erősen keveredtek, annak műveltsége befolyásolta műveltségüket. Még a hamvasztásos temetkezésre is áttértek. Így a bükk–kukutyini kultúra tehát továbbra is ugyanott fennmaradhatott, mint korábban, sőt a Dunántúlra is áttért.

A keltát Kr. e. 12-ben a *római uralom* váltotta fel a Dunántúlon, amivel ott megjelent a templomgazdaság és a személyi földtulajdon. Ugyanakkor Erdélyt meghódították a *dákok*, akik hatalmukat Észak-Magyarorszáig és a Fekete-tengerig kiterjesztették. Itt továbbra sem volt templomgazdaság. A dákok vagy trákok, egyistenhitük szerint halhatatlanok voltak. A dák uralomtól északra és keletre, a rómainál nyugatra eső Kárpát-medencei területeken pedig megjelent a szkítákat leverő, az Ural déli lejtőiről érkezett *szarmaták* uralma, akik először az Kr. e. IV. században érkeztek a Volga alsó folyásához, a finnugorizmus szerinti ugor szétválás területéről és idején. A rómaiak terjeszkedésének a Kárpát-medencében és a Fekete-tengernél éppen a dákok és a hosszú lándzsás és acélpáncélos nehézlovasságot feltaláló szarmaták szabtak határt. Keleten pedig a

Pártus Birodalom. A rómaiakkal ugyan először terjedt a hódítók nyelve, s Pannónia jelentős tartomány lett, mégis a római uralom nem érintette az ott már korábban élt lakosság etnikai, nyelvi összetételét. Mindenesetre az első magyar nyelvemlék Pannóniából ered, mert amikor Kr. u. 359-ben Nagy Konstantin császár elment megmagyarázni a falusiaknak az adóemelés, lemarhálták. Kr. u. 325 után pedig keresztény templomok épültek Pannóniában. És mivel a szarmatáknak a mai ukrainai területről a Duna–Tisza-köze északi részére először betelepülő *jazig* törzse sírjaiban fegyver nincs s a férfi és nő egyenértékű, tudjuk hogy ők hamar beolvadtak az őslakosságba. A később, Kr. u. 259 körül betelepültek azonban már a harcos lovas társadalom jegyeit mutatják, de viszonylag szűk – legeltetésre alkalmas – területre kerültek, így ők is hamar beolvadtak a helyi lakosságba. A Kr. u. 271-ben a falvakba történt betelepüléskor pedig a helyi lakosság – a szarmatáktól kapott, a rómaiak ellen szolgáló fegyvereket a szarmaták ellen fordítva – fellázadt és elűldözte a vezető elitet, akik a rómaiakhoz és a germánokhoz távoztak. Utolsó beköltöző hullámuk a hunok elől menekülő alánoktól érkező *jászság* volt Kr. u. 370 körül. A szarmatákkal mindenesetre dinári–taurid, dinári–kelet-balti, turáni és pamiro-turáni típusú embertani elemek jöttek a Kárpát-medencébe.

Európában a Kr. u. 300 körüli lehülés kiszárította az északi legelőket, s az északi nomádok Kr. u. 200 után dél felé törtek. Az osztrogótok és vizigótok a Krím félsziget előtti sztyeppére telepedtek, a vandálok és burgundiak pedig a francia legelőkre. A keletről megindult mozgással pedig Kr. u. 335 körül – a nyugat-ázsiai vagy szibériai sztyeppéről, ahol Kr. u. 155 óta tartózkodtak – Balambér vezetésével megjelentek a *hunok* Európában. A sztyeppéi lovas katona hunok kb. 30 ezer főnyi, részben mongoloid, részben – döntően turanid, pamirid elemű – europid keverék népességet hoztak a Kárpát-medencei Alföldre Kr. u. 405-ben. Ekkor – a Kína északi részén Kr. e. 207–174-ig uralkodott Mao-tun alapította fejedelmi Dulo dinasztia-utód – vezértörzsek nyelve neveik alapján türk lehetett. Lovas kultúrájuk az addigiakat továbbfejleszti: szkíta íjjal harcolnak, s a kengyel bevezetésével lehetővé vált számukra a test-test elleni küzdelem. Míg Nyugat-Európában a kengyelt majd csak Nagy Károly idején vezetik be a nehéz páncélos lovas hadseregben. A hun vezértörzs a meghódított, meghódolt és a legyőzött népekkel nagy szervezetségű szövetségi rendszert dolgozott ki. Hadseregükben a hunokkal szemben többséget alkottak a gótok, gepidák, szlávok és alánok. Oкта király után Ruga – krónikáinkban Bendegúz, – majd Atilla lett a nagykirály. Atilla Birodalma a Volgától a Rajnáig terjedt. Atilla nem törekedett azonban sem a rómaiak, sem a pápa megsemmisítésére. Kr. u. 453-ban történt korai halála után osztozkodó fiai testvérharca után felbomlott birodalma. A hun maradékok Bizáncban, a pontuszi sztyeppén, az Alpokban, Ibéria északi részén és Erdélyben telepedett le. A hunok idején a Kárpát-medencében a Dunától keletre ismét nem alakult ki templomgazdaság és földesúri réteg, míg a Dunántúlon a korábbi társadalmi szervezet megmaradt. Csekély létszámú elitjük uralma nem befolyásolta az eredeti népességet, az északról előttük beköltözött

germán *gepidákat* pedig leverték. Hatásuk Felvidékre ki sem terjedt, bár az egész Kárpát-medencében uralkodtak.

Kr. u. 500 körül a *longobárdok* költöztek Pannóniába, de onnét az avarok feltűntek a pannonok, szarmaták és gepidák maradékaival együtt 558-ban Itáliába távoztak. A hunokhoz hasonlóan keletről érkezett *avarok* 568 körül meghódították a bolgár birodalmat, és annak örökösödési jogán, a hunok után mintegy száz évvel, betelepüdtek a Kárpát-medencébe, s itteni birodalmuk a 9. század elejéig fennállt. Az onogur bolgár birodalmat Atilla kisebbik fia, Irnik alapította a Kaukázus és a Krím félsziget közötti Meotiszban. Őt követő Mundo lett a király, majd fia, Gorda. Őt azonban, amikor behódolt Bizáncnak és felvette a kereszténységet, Moger nevű testvére, a magyarok esetleges névadója, megölette, s a birodalmat – bizánci elnevezés szerint utrigurokra és kutigurokra – szétszakítva, elköltözött népével. 576-ban Bizáncban az avaroknak ugyanazok tolmácsoltak, akik korábban a hunoknak, tehát mindketten türk nyelvet beszéltek, ám a bolgárok "r-ező", az avarok "j-ző" törököt. Az avar uralom a Kárpát-medence nyugati felében rendezkedett be, s a keleti részben a meghódolt gepidák beléjük olvadtak. Hatalmuk – a kazárok pontuszi megjelenéséig – keleten a Volgáig terjedt. Kevert népességük nem alkotott homogén fajt vagy nyelvet. Egyébként is maroknyi uralkodó elitet képeztek csupán. Bizáncot hatalmas adók megfizetésére kényszerítették. Bizánccal hadakozva aztán az északi szláv horvátokat és szerbeket segédcsapatoknak Kr. u. 622 után az Al-Dunától délre telepítették. Akiknek a háború elvesztése után Herakleiosz görög császár a kereszténység felvétele fejében ugyanott területet adott. A VIII. század elején a Kárpát-medencében már vannak *keresztény közösségek*, templomok. Az avar uralkodó elit belviszályát kihasználva, az egyik tudun hívására nagy Károly csapatai feldúlták a Dunántúlt és elvitték az avarok hatalmas mennyiségű aranykincsét. Ezt később Nagy Károly kolostorai között szétosztotta, s a 'kalandozó' magyarok sorra visszahozták az országba. Az Avar Birodalom 803-ban szűnt meg, amikor a kagán megkeresztelkedett és a Dunántúlra vonult avar vezető elit vazallus államként csatlakozott a Frank Birodalomhoz. A Kárpát-medence keleti felét az elszlávosodott *balkáni bolgárok* foglalják el ekkor, míg az északi rész a hatalmi osztozkodás szféráján kívül maradt.⁴⁶

A Volga–Don és Kaukázus közötti területen az avarokat nyomban a belső-ázsiai nyugati türk kazárok uralma követte, akik meghódították az oda a Kaukázuson túlról 508 körül költözött szintén türk *szabírokat* és az *onogurokat*. A kazárok 596-ban az Azovi tenger partját is elfoglalták. 607-ben az onogurok visszaállították önállóságukat velük szemben. Bizánc, velük szövetségben, 627-ben megveri a perzsákat. Majd a kazárok a függetlenné vált bolgár birodalmat kettészakítják, s a Donyeck vidékére és a Volga könyök felé szorítják. Utóbbiak egy része 680-ban az Al-Dunához vonult. A bolgárokat Irnik késői utóda, Kovrat

⁴⁶ Az általa vengereknek hívottak további harci és betelepülési fejleményeit az Árpád-vezette bevonulásig lásd az e szám elején található Bátonyi Pál írta tanulmányban.

szabadította fel a kazár uralom alól. Krónikáinkban ő szerepel Atillaként. Birodalmát 665-ös halála után, 668-ban öt fia között felosztják. A két legidősebb fiú helyben maradt népével együtt, s utódaik szerepet vállaltak a magyar honfoglalásban. Batbaján a Volga északi részén élve, népével együtt meghódolt a kazár kagánnak. Kotrag országa a Meotiszban volt, s viszonylag sokáig fennmaradt, csak a tatárok pusztítják majd el a XIII. században. A harmadik Kovrat-fiú, a 630-ban született Iszperik – a székelyek Csaba vezére ő, akiben Atilla legkisebb fiát látják – 679-ben megszállja a Dnyeper és a Dnyeszter közötti területet, majd a mai Bulgáriába költözött. A korábban odatelepített szláv törzseken uralkodva vezéreivel együtt felvette azok nyelvét. 679 körül népével együtt Kovrat negyedik és ötödik fia is elköltözött. Előbbi Ravenna mellé, császári alattvalónak, utóbbi, Kuber Pannóniába jött, ahol két győztes és három vesztes csatát vívott az avar kagánnal, majd Thesszaloniki mellé telepedett le. A magyar hagyomány és a krónikák szerint a népével együtt Görögországba költözött Csaba tizenhárom év után visszatért Szkítiába. A hagyomány szerinti Csaba szabir volt, 720-ban született, s az ő fia, a 768-ban született Edemen lett a kazárokkal szembehelyezkedő szabírok első kagánja.

670 táján jelent meg a Kárpát-medencében – a sírok tanúsága szerint – a *griffes-indás nép*, amely nem lehetett bolgár, hiszen a bolgárok máshová mentek. Nem lehetett nomád sem, hiszen nagy létszámú temetőik falvakra vallanak, amik a nomádoknál nincsenek. Nem jöhettek a Volga partjáról sem, mert nem voltak kazár származékok. Jöhettek viszont a szomszédból, ahonnan a fegyvertelen első szarmata beköltözés is történt, a mai nyugat-ukrajnai területről. S miként e szarmaták, a griffes-indások is magyar nyelven beszélhettek. Erős nemzetségi rendszerben éltek, és a tízes rendszert is követték, mint a székelyek. A kazárok időközben az iszlámot terjesztő arabokkal háborúztak a Kaukázus körül, s 740-ben államvallásként felvették a judaizmust. A vikingek északról, a besenyők keletről támadták őket, s ekkor a nekik alávetett lovas népek lerázták a kazár uralmat, illetve biztonságosabb vidékre költöztek. Ez volt a magyar honfoglalás létrejöttének egyik mozgatója. A másik mozgató a *honfoglalók vezér törzse*. Róla szólnak az Árpád-házi krónikák, valamint a történelmi, például a bizánci udvari feljegyzések. Utóbbiak szerint azonban a *magyarok turkok*. Krónikáink csodaszarvas mondája viszont az ősi eredetű magyar népre utalhat, amire a mondában szereplő anyajogú társadalom és erdős környezet mutat. A Turul monda pedig az Árpádok családjának származásmondája, amelyben Emese neve szarvasünőt jelent és a nemzetség anyját jelképezi. Ugyanakkor mivel a magyar népi kultúrát nem jellemzi a ragadozó állat, madár ábrázolása, a Turul monda csupán a társadalom vezető elitjére vonatkozik. Eszerint az Árpádok családja a turul és a szarvasünő nászából származik. Tehát a család két ágból egyesült, férfia gon a hunból, a nőit pedig nem ismerjük. A magyar krónikák hangsúlyozzák, hogy Árpád népe Atilla jogos örököseként érkezett a Kárpát-medencébe.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Egyetemes és magyar történelem

Ügyek 810-815 között szabír kagánként ellenőrzése alá vonta a Dnyeper parti magyar nevű városokat és a folyami hajózást. Fia, Álmos (819-893) Kijevet erős várrá tette, ahol nagy kardkovács műhely működött. Az ő fia, Árpád (840-907), akivel együtt a magyar honfoglalást előkészítette. Árpád 860-tól több hadjáratban vesz részt szövetségesként, amelynek során megismeri a Kárpát-medencét. Álmosék 884-ben Kijevben Olegot teszik meg ispánnak, aki később a szövetséges kijevi rusz dinasztia alapítója lesz. Mivel az igen erős besenyők 870-ben átlépték a Volgát, a legkeletibb bolgár törzs, a Nyék elhagyta a kazár szövetséget és Álmos fennhatósága alá költözött. 888-ban a Kijevben járt avar vezetők meggyeznek az egységes Kárpát-medencei hatalom ujjaszervezéséről és a területnek a helyben lakók és a beköltözők közötti felosztásáról. Ugyanebben az évben a másik két bolgár törzs is átköltözik a besenyők elől a Dnyeper nyugati oldalára. A szabírok délebben lévő része viszont a besenyőktől félve a Kaukázusba költözik. Amikor 890-ben a szabír és az onogur bolgár katonai vezetők vérszerződéssel egyesítik erejüket, létrejött a magyarnak nevezett egység, azaz a magyar vezető elit és az egységes magyar nép. A hadi szerepek, hadseregben elfoglalt pozíciók türk neveit jóval később törzsneveknek hitték, míg egyes vezéri beosztási elnevezéseket személyneveknek. A honfoglaló magyar nép zömét azonban a Dnyepertől a Kárpátokig letelepedett lakosság adta, amelynek a nyelve ugyanaz volt, mint a Kárpát-medence észak-keleti felén lakóké. A csapatvezérek azonban ekkor még nem ezen a nyelven beszélnek, amelyet azonban mégis róluk neveztek el magyarnak. Azaz *a magyarnak nevezett kultúra nem azonos névadójával*. A honfoglalás előestéjén a magyar katonaság háromszor is szövetségesként harcol Pannóniában. Utoljára 895-ben. Ugyanebben az évben Simeon bolgár cár elleni bizánci szövetségben biztosítani tudják az Al-Duna felől a honfoglalást. Ez ebben az évben végbe is megy. Az 1500-1800 km-es út megtétele a többszázézes tömegnek négy hónapig tartott. A Kárpát-medencében a falvakban ünnepélyesen fogadják a beköltözőket, a székelyek katonailag is segítenek. A honfoglalók a ritkábban lakott területekre települnek, ahol a lakosságot a keresztény frank és a morva irtó hadjáratok elgyérítették. S a világtörténelem eddigi legnagyobb hadi vállalkozása sikerre vezetett, majd pedig száz éven belül létrejön itt Európa legkorszerűbben felépített állama.

Árpád magyarjai magukkal hozták tehát a magyar nevezet hagyományát, de – különösen a vezérek – esetleg magyarul nem ugyanúgy beszéltek, mint a honfoglalók többsége vagy a helyben talált többség. A magyarságra való hivatkozás, a kinn és benn lévő magyar nyelvűek egyesítése mindig alkalom volt, hogy az idővel az egész Kárpát-medence népi és hatalmi egyesítését eredményező politikai és harci cselekményeket megindítsák, végbevigyék. A dinasztikus és a vezéri családi hagyományok és ismeretek messzi időkbe, messzi tájakra és különböző népekig mentek vissza. Eme hagyományok és képességek természetére Lukácsy

Kristóf műve már megfelelően rávilágított a kaukázusi, káspi és turáni magyar ősnépek azonosságát eredeti örmény forrásokból kimutató művében. Újabban a Magyarország Szent Koronájával és az Árpád-ház szakrális kapcsolataival összefüggésben további adatok merültek fel a Magyar Szent Korona hun–avar–magyar jogfolytonosságot kifejező voltáról. Ennek néptörténeti és családtörténeti elemei szerint Szent István vérszerinti leszármazottja és jogutódja a pártus Arsakida uralkodóháznak. Nagy Arsaktól kezdve, Atillán és Szent Istvánon keresztül, az utolsó Árpád-házi uralkodóval (családtaggal) bezárólag, minden hun–magyar uralkodó tulajdonképpen Arsakida király volt. A pártusok pedig dahaparna–szkíták lévén hun–magyarok. A magyar uralkodóház uralmi jogfolytonossága szorosan összekapcsolódott tehát a népi folytonossággal. Ennek vált zálogává eszerint a Kr. u. IV. századtól kezdődően a Hunor által készített Magyar Szent Korona. A kaukázusi Ó-Magyarországot, illetve annak Magyar nevű fővárosát pedig, – miután a pápától Kárpát-medencei magyar püspököt kértek és idegen, ferences püspököt kaptak, s a pápa ellenezte a Kárpát-medencei magyarok kapcsolatfelvételét velük – arab árulás folytán, Timur Lenk csapatai semmisítették meg a 14. század végén.

Ugyanakkor mivel valós adatok alapján Árpádot Atillától eredeztették, kétséges, hogy a törzs fogalma egyáltalán szerepeltethető-e a honfoglaló magyarsággal kapcsolatosan, vagy a szerepvállalás egységesítő fogalmait takarják az eddig törzsi nevekként azonosított nevek. A feltételezett törzsnevek ugyanis meg egyeznek a turk hadrend csapatneveivel. Ugyancsak kétséget kizáróan azonosíthatók azok a keresztény leegyszerűsítések, névadások, amelyek mintegy *történelmi személyekként jelenítik meg a korábbi mitikus elemeket*. Krónikáink nem említenek törzseket, törzsi vezetőket, hanem csak kukutyini népvezér kapitányokat, és a seregparancsnokokat. A turk törzsi szervezet szerint egyetlen törzset tesz ki a hét vezér 3000–3000 katonája. Így tehát a feltételezett törzsnevek több helyen való megjelenése még nem jelenti, hogy ott azonos törzs vagy nép települt meg, mert az azonos hadrendi név alatt szerepelhettek különböző törzsek vagy népek is. Bonyolítja a helyzetet, hogy a honfoglaláskor a Kárpátok és a Dnyeper között élő hét kunkapitány is beköltözött népével együtt a Medencébe. Utóbbival az gyakorlat folytatódott, amit már a szármataik megkezdték és a griffes–indások is megtettek, hogy a Kárpátokon túlról a hajdan kirajzott kukutyini műveltség népe visszaköltözött. Ahol ezzel a magyar nyelvű és műveltségű népesség továbbra is többségbe került.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: **A mellérendelő szemléletmód mítosza**

A magyar mellérendelő szemléletmóddal kapcsolatosan fel kell hívnunk a figyelmet a következőkre: 1. A magyar igék közül kifejezetten hiányzik a birtoklást kifejező ige (mint a latin habere, német haben, angol to have), és a magyar ezt a fogalmat a nekem van szókapcsolattal fejezi ki. Az ige hiánya a birtoklás

fogalmának alárendelt szerepére utal a magyar műveltségben. 2. A magyar népi ábrázoló művészetet a növényi elemek jellemzik. Állatokat ritkán ábrázolnak, azok is zömükben madarak vagy legelésző állatok, mint például a szarvas. Ragadozó állatokat a magyar népművészet szinte sehol sem ábrázol. 3. A magyarságnak nincs teremtéslegendája, ámde néven nevezett istenei sem. A népi hiedelemvilágban nincs nyoma Istennek, még kevésbé isteneknek. 4. A magyar népmesék alapfelfogása az, hogy a hős akkor ér célta, ha ő önmaga jó. 5. A magyar népi hiedelemvilág olyan erkölcsi alapfelfogást tartalmaz, ahol a belső jóság nem külső, isteni parancsra valósul meg, nem a megtorlástól való félelem váltja ki, hanem a jóra való törekvést – mint célta – fejezi ki. 6. A magyar népi hitvilágot a lélek és nem annak megszemélyesített formája, az istenek tisztelete jellemzi. 7. A képi ábrázolásban is a lélek jelképeit találjuk, mint amilyen a madár, a kígyó, a béka, a szikra és a föld (levegő, víz, tűz vagy föld alakban). 8. A lélekelemeket a magyar műveltség nem személyesítette meg, hanem azokkal együtt, egyenrangú kapcsolatban élt. 9. Lélekelemként foghatók fel a mesék hőseit segítő és átváltozásokra hajlamos állatok is, mint a bukát vető és mássá alakuló róka, kakas, légy, darázs, méh stb. 10. A magyar népi hiedelemvilágban sámánisztikus felfogásra utaló elemeket csak a sztyeppei részekben lehet elvétve találni. A népi mese, rege és hiedelemvilágunkat nem jellemzik az elrévedő, látomásokkal manipuláló sámánok. A magyar hiedelemvilág táltosai sem sámánok, ők sokkal inkább tudós tanítók, közösségi orvosok, esetleg papok. 11. A falusi élet még a 18. században is az ország tekintélyes területén (több mint 30%-án) faluközösségekben zajlott. Nem jellemezte a közösségeket a föld magántulajdona, a földön a faluközösség együttesen gazdálkodott, ami nagymértékben mellérendelő szemléletet tükröz: Az emberek nem voltak egymásnak alárendelve és egymásnak kiszolgáltatva. 12. II. József korában szűnt csak meg a mellérendelő szemléletnek a gyakorlatban való megnyilvánulása, amikor a Habsburg uralomnak sikerült a maradék faluközösségeket is fölszámolnia és létrehozta a föld magántulajdonának teljességét.

A Kárpátok két oldalán több évezredig virágzott egalitárius szemléletű földműves és fémfeldolgozó műveltség utódnnyelvét bizonyossággal tekinthetjük túlélőnek, méghozzá a honfoglaláskor szereplő népek nyelve közül a máig fennmaradt magyar nyelvnek. Ezt az igen hosszú, letelepült, békés életmódot ugyanakkor maga a magyar nyelv fejlettsége is igazolja, hang- és szókészlete, nyelvtana, tömörsége, szavainak ősi jellege, a magánhangzó harmónia, a következetes ragozás, az igen hajlékony szóképzés, a nyelv ennyire kifejlődéséhez mind-mind a hosszú, zárt, letelepedett és nagyon hosszú időszakot feltételezik, ami csak itt volt meg.

Sajátos magyar népi hagyomány tehát még az elvakult szabadságszeretet. A nyugat-európai földbirtokos tulajdona volt a jobbágy, mint szabadságától megfosztott rabszolga, akit büntetlenül megverhetett, megölhetett. A földbirtokosok ott a kereszténységben meghirdetett monogámia ellenére gyakorolták az első éjszaka jogát, és ágyasukká tették a jobbágyok asszonyait. Magyarországon azon-

ban a tripartitumot, a katonai–nemesi és papi osztály jobbágyokat rabszolgaként való birtoklását nem tudták bevezetni egészen a török kiűzése utáni időkig. Akkor is azonban igen nagy volt az ellenállás vele szemben és kivándorlással való kitérés előle, különösen a székelyeknél. Mert addig a magyarok faluközösségekben közösen birtokolták a földet, és egymást egyenértékűnek tartották. Az őket ért sérelmet bármi áron megtorolták. A Szent Korona-tan és a Szent Koronagság szintén az egyenrangúság mellérendelő tudatát erősítette. A társadalmi egyenértékűséget mutatja a kiemelkedő elsőszülött jog hiánya, és ezt tükrözik a művészi elemek is. Amivel szemben a hindu, a kelta, a nordikus és a finnugor–altáji alárendelő kaszt-szemlélet uralkodik. Így a magyar kultúra elhatárolódik mind a négy égtáj felé a többitől.

Megállapíthatjuk hát, hogy kulturális elemeket tekintve a magyar nyelvterület kultúrája sajátosan egyéni. Tartalmaz elemeket, amik a kelethez kötik, tartalmaz elemeket, amikkel a nyugathoz kapcsolódik, de egyik sem meghatározó, uralkodó jellegű: a kultúra jellegzetesen Kárpát-medencei. A sajátos mellérendelő jellegű szemlélete keményen elválasztja mind a Nyugattól, mind a sztyeppei népektől, akikre ez bizony nem jellemző. Ezzel összecsengő felfogást Távolkeleten találunk. Kulturális vizsgálataink összességében mégis azt mutatják, hogy a keleti eredeztetés modellek sem igazán alkalmazhatóak a magyarság kultúrájára. Sem a finnugor, sem a türk, sem a sumér, így újra vissza kell térnünk Magyar Adorján gondolatához: *a magyarság Kárpát-medencei, nem jött sehonnan, itt alakult ki és itt lett azzá, ami*. A kérdés azonban az, hogy mikor és milyen közreműködéssel.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Neolit kultúra – kozmikus világnézet, élelmiszertermelés és könnyűlovasság

A magyarság számára a régmúltban, az emberiség ősmúltjában keresve azonoságait, *a neolit forradalom népe* merül fel. A korai világbirodalmak peremére szorult népesség elvitte áldásos tudását mindenhová. Az ottlétük nyomai szakrálisak. A magyar műveltség azonosítása hosszadalmas munka, amit többen sikeresen folytattak. Ezek ismeretében könnyen beláthatjuk, hogy a magyar őstörténet indulása azonos az emberiség egy része őstörténetével, s a magyarság magja a mai magyarságig továbbélt. Története során újabb és újabb népeket s nemzeteket hozott létre, amelyek sokkal közelebbi rokonai, mint sokan gondolják. Mindezt alátámasztja a Gordon Childe-tanítvány Stuart Pigott meggyőződése, miszerint a civilizáció sohasem tekinthető törvényszerűen bekövetkező fejlődési folyamatnak, s nem lehet egyetérteni azzal a vélekedéssel, hogy civilizáció csaknem mindenütt és minden időben létrejöhetett, ha megvolt hozzá a megfelelő helyzet. Pigott nem tartja kizártnak, „hogy az óvilági civilizáció összes vívmánya végső fokon egyedi körülmények egyszeri bekövetkezésének tulajdonít-

ható Nyugat-Ázsia egy viszonylag kis térségében”.⁴⁷ Pigott hangoztatja, „hogyművelő gazdasági rendszerek (az újabb értelemben vett neolitikum) nem jelentek meg és nem fejlődtek ki az egész Óvilágban, mint a helyi legkésőbbi mezolitikus tradíciók természetes következményei, hanem éppenséggel csak Nyugat-Ázsia egy meghatározott, zárt körzetében alakultak ki, és onnan terjedtek szét olyan összetett átadási folyamatok révén, amelyeket egyelőre csak sejtteni tudunk. Az őskőkortól a mezolitikumon át az új kőkorig vezető helyi, önálló fejlődési folyamatok feltételezésével fel kellett hagyni.”⁴⁸ S ebbe még az is belefér, hogy a módszeres mítoszos emlékezet révén – a la Platon – találták föl találmányaikat. Illetve annak is bele kell férnie, hogy a beszélő nevek rendszerét alkalmazták mindenütt, ahová elterjedtek.

A történeti és elvi jogfolytonosságot, valamint a sorra egymást követően megújuló államalakzatok sikereit a neolit forradalom óta kibontakozó élelmiszertermelő kultúra és a lovas műveltség együttes érvényesülése adta. Ennek politikaformáló erejét és jellegzetes módját jól mutatják a nagyméretű eurázsiai népszövetségi birodalmak Kínától Európa közepéig, amelyek lényege az erők egyesítésének megszervezésében állott. Ez az élelmiszertermelő gazdálkodás ugyanis olyan hatékony volt, hogy négyszázszoros népszaporulat többletet eredményezett a korábbi, gyűjtögető–vadászó–halászó életformához képest. S ez az államszervezés a gyalogoshoz képest nyolcszor gyorsabb lovas közlekedésre és a nagy birodalmi formációkat ellenőrizni képes, tízezer kilométeres hatókörű könnyűlovas harcmódorra épült. Az egész emberiség hatékonyságának megnövekedéséről és kiterjedéséről van itt szó, amidőn a folyammelléki és beltengeri fokozatról áttért a végtelen fejlődést lehetővé tevő nagy szárazföldi területek felhasználására és benépesítésére. Ami magával hozta az ókort felváltó előrelépést, a máig jelentőségteljesé vált korszakot, s a két kinyilatkoztatott világvilágban egyesítette az előrehaladó emberiség szellemi erejét.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: **A nemzetegyesítő Vérszerződés**

A Kárpát-medencei követek a Kijevben berendezkedő Álmos és fia, Árpád segítségével folyamodtak. A megegyezés után a letelepedett népesség és az uralkodó nemesség között létrejött Vérszerződés szerint Árpád katonanépe azután elsősorban a legeltető területekre telepedett be, mialatt a domb- és hegyvidéket ellenőrzése alá vonta. Anonymus említi a helyi lakosok Bors vezérét és Borsod várát.

A Vérszerződéssel választott fővezér családja a Vérszerződés alapján a nép örökös vezére, majd apostoli királya lesz. A magyar népeket egyesítő új szövet-

⁴⁷ Stuart Pigott: *Az európai civilizáció kezdetei. Az őskori Európa az első földművelőktől a klasszikus ókorig*. Gondolat, Budapest, 1987. p.: 30.

⁴⁸ Pigott (1987), p.: 35.

ség elvi alapjait maga a vérszerződési eskü szövegének öt szakasza jól megmutatja: 1. „Hogy ameddig csak az ő életük, sőt az utódaiké is tart, mindig Álmos vezér ivadékából lesz a vezérük.” 2. „Hogy ami jószágot csak fáradalmaik árán szerezhettek, mindegyiküknek része legyen abban.” 3. „Hogy azok a fejedelmi személyek, akik a tulajdon szabad akaratukból választották Álmost urukká, sem ők maguk, sem fiaik soha, semmi esetre ki ne essenek a vezér tanácsából és az ország tisztségeiből.” 4. „Hogyha valaki utódaik közül hűtlen lenne a vezér személyéhez, vagy egyenlenséget szítana a vezér és rokonai között, a bűnösnek vére omoljon, amint az ő vérük omlott az esküben, melyet Álmos vezérnek tettek.” 5. „Hogyha valaki Álmos vezér és a többi fejedelmi személyek utódai közül az esküvel kötött megállapodásokat meg akarná szegni, örök átok sújtja.”⁴⁹ Fő szempontja az egység megőrzése, a széthúzás elkerülése, valamint hogy biztosítsa az egyenlőséget a felelősségvállalásban, a testvériességet a javadalmak elosztásában, azaz egyforma esélyt teremtett a szövetséget kötők és az általuk képviseltek között a boldogulásra, vagy hűtlenség, árulás, esküszegés esetén az elkerülhetetlen megtorlásra.

Maga a közismert vérszerződési aktus, a szerződők vére borban elkeveredésével (a szerecsendió-kupában) és ivásával egyenrangúakká, egyenlőkké teszi őket, aminek mitikus jelentősége megerősíti a mellérendelés intézményét. Ezzel az aktussal megszületett az új szövetség, ez a nap volt a magyar nemzet születésnapja, valamikor 889 és 892 között. „Ezzel a szerződéssel az ezeréves ’szabír’ történet egyszerűen ’magyar’ történet néven folytatódik tovább, immár tizenegy évszázada”, mondja Padányi Viktor. „A ’vérszerződés’ krónikáinkban megrögzített szövege mint legelső magyar alkotmány került bele a magyar törvényttestbe, a Corpus Juris Hungariciba.”⁵⁰

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Az első demokratikus alkotmány: a Szent Korona és Tana

A mellérendelő szemléletet fejezi ki tehát a magyar népnél a lélekhit és a ragadozó állatok ábrázolásának hiánya, a faluközösségi gyakorlat, a Vérszerződés, és ezt fejezi ki a magyarság nagy találománya, a Szent Korona Tan is. A Könyves Kálmán idejéből már ismert Szent Korona Eszme szerint az országnak az uralkodó nem birtokosa, hanem a Szent Korona lényé egyesíti magában a területén élő uralkodó és nem uralkodó embereket. Így ember nem birtokol embert. Ugyanakkor minden alattvaló és az uralkodó maga is, a Szent Korona tagja.

A Magyar Szent Korona jelképi szerepe, eszméje és tana meghatározó volt mind a magyar királysághoz való átmenet megszervezésében, mind a Magyar Királyság sok száz éves fennállásában. Sőt, ezen felül a Szent Korona birtoklása

⁴⁹ Anonymus: *Gesta Hungarorum*. 5. fejezet. Hasonmás Kiadás. Fordította: Pais Dezső. Magyar Helikon, Budapest, 1977. p.: 83.

⁵⁰ Padányi Viktor: *Dentu-Magyaria*. Turul Kiadó, Veszprém, 1989. p.: 353.

még a kereszténység legfőbb védelmezője szerepének vállalását is jelentette. A Magyar Szent Korona hatalmi és uralmi jogfolytonosságot tart fenn azzal a politikai gyakorlati elvvel, hogy a mindenkori magyar király a Szent Korona Feje, és az élő magyar nemzet: minden magyar nép a Szent Korona Tagja, valamint a kettő együtt a Szent Korona Testét alkotja. A Szent Korona végérvényesen és teljességgel egyesítette az országot, amennyiben a Vérszerződésben nem részt vettek is kiterjedt. Azok önként elfogadták hatalmát, II. Szilveszter pápa áldásával és II. Ottó tekintélyének támogatásával megerősítve. A honfoglalók is elfogadták a Szent Korona hatalmát uraló állásukat, mert az megerősítette a Vérszerződést, és mert a királyi uralkodó ház dinasztikus koronája volt.

Bizonyos, hogy Szent László királyt már nem az addig királyinak nevezett, hanem az országhoz rendelt koronával koronázták királlyá. Hiszen a Képes Krónika Salamonig következetesen királyi koronát emleget, I. Géza és Szent László korától pedig ország-koronát. A Szent Korona Tan sajátsága az, hogy Magyarország Szent Koronája az ország birtokosa vagy tulajdonosa, alája tartozik valamennyi magyarországi ember, beleértve az egyszerű parasztot és a királyt is. A király a kormányzásra, az uralkodásra a Szent Koronától kap jogosítványt. A Szent Korona Tan mellérendelő szemléletét később Werbőczy roppantotta meg, és emelte ki a nemességet a jobbágyokkal szemben, akik addig nem voltak szolgák, mint a többi európai hasonló helyzetű ember.

A Szent Korona Tan, alkotmányos hatalommegosztásként, a két Szent Korona Tag, a király és a nemesség hosszantartó küzdelmének eredménye. A király a végrehajtó hatalom legfőbb birtokosa, az országgyűlés pedig a törvényhozó hatalomé. Az államhatalom legfőbb alanya, s a két hatalmi ág egyesítője azonban maga a Szent Korona. Az ősi szabadságvágy is kifejeződik e Tanban a keresztény feudális rendiséggel szemben. A szabadságvágy kielégítője a királyi tanácsadó testület az uralkodó állandó ellenőrzésére, ami igazán demokratikus és alkotmányfejlesztő intézmény, s akkoriban Nyugat-Európában nem létezett. Szent István, Magyarország Szent Koronája, azaz az ország Szűz Máriának a felajánlásával, azt örök időkre az ország, a király, a királyi tanács, az országgyűlés, a vitézek, a nemesség, a papság, az Egyház, és az ítélkezés, törvénykezés fölé rendelte. Így az Ég szentesítette a Szent Korona nélkülözhetetlenségét az államhatalom legfőbb jogalanyaként.

A Kárpát-medencei (magyar) műveltség folytonossága: Szent István Intelmei, az első írott demokratikus alkotmány

Az Intelmeket Szent István „a mi urunk Jézus Krisztus nevében” írta, azaz sugalmazott műről van szó, amely Isten szava a magyarsághoz, az ország minden lakójához. Szent István első törvénye ez, azaz alkotmány, s ilyenformán isteni alkotmány. Annyiban is szent, hogy örök időkre szól, mert Magyarországot Szent István örök időkre Szűz Mária rendelkezésére bocsátotta, amely így Mária Ország, Regnum Marianum lett. Az Intelmekben felsorolt hatalmi tényezőket

Szent István a Magyar Szent Korona alkotó elemeinek, az Istennek tetsző uralom és az örök üdvösség feltételeinek minősítette: Az ország és vezetői a mózesi Tízparancsolat szerint kell éljenek, katolikus hitben, mindenkor katolikus királyok közigazgatási, honvédelmi és jogrendi vezetésével, királyi tanáccsal, a Jézus alapította római katolikus egyházban apostoli hatalmú főpásztorok hitbeli tanácsainak segítségével, királyi vármegyékben főispánok vezetésével, helyi önkormányzatok érvényesülésével, vendégszeretettel, az ősök tiszteletével, imádsággal és az erények, különösen a szeretet gyakorlásával.

Az Intelmek már tartalmazza a Szent Korona Eszmét és Tant, amennyiben „a magyar királyi hatalom legfontosabb alkotóelemeit az egyszerre jelképes és valóságos koronával kapcsolja össze”, amely „nélkül itt, Magyarországon nem uralkodhat senki”.⁵¹ Továbbá az Intelmekben foglalt első magyar írott alkotmány az eredeti alkotmány rövidítéseként fogható fel. Eredeti magyar alkotás, mert az uralkodó dinasztia korábbi, kaukázusi keresztény államából hozta magával az államszervezet eszméjét.⁵² Azért nem nyugati típusú intelem – hanem alkotmány – a rendetlen ország erkölce és politikai viszonyai miatt, mert Szent István eszményi uralkodóként igen fegyelmezett országban uralkodott. Így a műben elődeinek és saját uralkodásának a tapasztalatait foglalhatta össze. S azaz, hogy a Szent Korona alkotó tagjaiként szerepelteti a vitézeket vagy nemeseiket, a királyt, az ítélkezést, törvényhozást, azaz az országgyűlést, biztosítja ezek jövőbeni helyét és szerepét a keresztény magyar államban. Ugyancsak a Szent Korona tagja az ország területe, ami így közjogilag csak a földközösséget tette lehetővé, azaz a későbbi székely katonai demokrácia akkor – Atilla és Árpád óta – az ország egész területén érvényesült.

Világméretű összefüggések és kihívások

II. Endre idején született meg az Aranybulla, a király és a nemesi társadalom szerződése. A háromrészes terület egységessé vált és azonnal Európa kulturális húzóereje lett. A magyar politikai gondolkodás ezek után a középkorban megfelelően képviselte a magyar állami, nemzeti és emberi értékeket és érdekeket. A globálissá bővülő európai hatalmi hatékonyság azonban az újkor hajnalán olyan óceáni méretű erőket kapcsolt be a nemzetközi politikai porondra, amelyekkel nekünk nem sikerülhetett a kapcsolatteremtés. A középkori egyetemességet felváltó nemzeti piaci érdekek érvényesítéséhez nekünk nem voltak meg a gyarmatbirodalmi nagyságból fakadó lehetőségeink. Ezért a korábbi belső európai integráció korszerű megszervezése még Hunyadi Mátyásnak sem sikerülhetett, pedig az általa létrehozott és alkalmazott kormányzati formák és intézkedések messze előremutatók voltak. Az ő belső ellenzéke győzedelmeskedése azóta sem megállítható romlást idézett elő a magyar politikai gondolkodásban, ami sorra

⁵¹ Csomor Lajos: *Őfelsége, a Magyar Szent Korona*. Kiadja: v. Hunyadi László. Székesfehérvár, 1996. pp. 269-270.

⁵² Csomor (1996), p. 170.

hozta negatív eredményeit: Széthúzás támadt a belső hatalmi tényezők között, főként a főnemesi és köznemesi tábor között. A Szent Korona Tan mellérendelő szemléletét Werbőczy Hármaskönyve megroppantotta, a nemességet kiemelte a jobbággyokkal szemben. Addig a jobbággyok nem voltak szolgák, mint a többi hasonló állású ember.

Ezt kihasználva a török császári hadsereg támadása, a római pápa, a velencei köztársaság, a francia király szemhunyas, illetve tevőleges támogatása, és a Habsburg-ház magyar királyi hatalmat szerezni vágyó mesterkedései közreműködésével, Magyarországot három részre szakította. A Habsburgok osztrák-német elnyomást valósítottak meg a magyar nemzeti erőknél, s dominanciát gyakoroltak a magyar politikai gondolkodás fölött. A modernizáció ennek megfelelően csak felemásra sikeredve nem tudta meghozni az egész ország számára a felemelkedést, amely ezért végül még több részre szakadt, s a nemzetrészek leválasztásával le is csökkent a magyar szuverenitás ereje és önfenntartó képessége. A török kiűzése után a Habsburg uralkodók Erdélyt továbbra is külön, saját tartományukként tartották, s a lakatlanná vált nagy ország területekre, jó földekre nem magyar, hanem németajkú vagy szláv telepéseket költöztettek, s a délvideket is – a törökre hivatkozva – saját katonai szervezeteiké tették. A reformációval megszűnt a hitbeli egység is, bár a vallási türelem példamutató intézményei azt valamennyire pótolták. A politikai elvek terén a zavarodottság az egész modern korra jellemző maradt. Több kettészakadással és sok-sok árulással, politikai vaksággal és a felemelkedés esélyeinek sorozatos elmulasztásával. Elég itt utalnunk a kuruc—labanc konfliktusra, a pató pálokra, a korteskedésre vagy a dzsentrimentalitásra, a szalmaláng lelkesedésre és a bizonytalankodásra, a Széchenyi—Kossuth vita tragikumára, majd pedig a modernizációval járó feloldhatatlan konfliktusokra. Bár mindeme népesség- és műveltségbeli, valamint területi csonkulás mellett kiemelkedő és meglepő magyar teljesítmények is születtek és születnek, a nemzet számára a megoldás kimunkálása még várat magára.

A Regnum Marianum mítosza

A Kárpát-medencében és környékén alakult ki tehát a neandervölgyi és a kakázusi ember találkozásából a cromagnon embertípus. Ez találta fel, illetve terjesztette el az esőztető földművelést és az írást. Helybéli folytonossága máig adatható, de igen korai kirajzolásai után, a történelem kezdetén, a mitikus útmutatás szerint, vissza-visszakanyarodott eredetéhez. És a feltárt kevés lelet is azt mutatja, hogy az ősi jelek, jelképek meglehetősen épebb a honfoglaló magyaroknál, mint pl. a jóval korábbi mükénéi kultúrában. A tévedhetetlen történelmi emlékezet ugyanakkor a magyarokat azonosítja a hunokkal és más korábbi közel-keleti, közép-keleti és afrikai népekkel. Eme népek írása és jelrendszere nagy egyezést mutat a magyar nyelvvel és írással. Így a magyarok emberként könnyen azonosíthatják magukat, mert a nyelvük által Istent viszonylag jól ismerik. Isten megszentelte népként pedig tudják, hogy Isten az ember világot szentesítette. Azaz

még valóság sem lenne, ha a világ nem lenne Isten által megszentelve. A sok-sok csillagászati eredetű ünnepünk tesz minket, magyarokat tudóssá. Vegyük csak ilyen eredetű Szűz Mária-ünnepeinket. És tudóssá tesz az Isten ismerete. Mindezt magában foglalja a nyelvünk, mely színes és bonyolult valóságot képvisel a fejünkben.

A magyarsággal, mint egészszel kapcsolatban a materialisztikus kiindulású és fejlődési beállítottságú szemlélet, azon kívül, hogy önmagában is vitatható megállapításokat tartalmaz, kifejezetten hátrányos ránk nézve, mert úgy tűnteti fel, mintha a magyarok fejlődése kevésbé felelt volna, s felelne meg a tudományos követelményeknek. Így maga a tudomány csal meg bennünket, s képviselői látszólag pártatlanul mossák kezüket. Ám, ha egyértelműsítjük, hogy e fizikatudomány mintájú, szcientista szociológia épp azoknak kedvez, akik a szempontokat megadhatják, tehát a hatalmi tényezőknek, akkor látható: Ez a ténypártiság, azaz pozitivizmus éppen a feltételezettet, a fikciót helyezi a tökéletes, azaz az optimális szerepkörbe, s a valóságosat, a konkrétumot ravasz ügyességgel, azaz észrevétlenül háttérbe szorítja, mert az nem felel meg célkitűzésének, sőt éppen az számára a legyőzendő, megszüntetendő, elrejtendő, azaz a szerinte sohasem volt tényállás. Ez a mesterkedés különböző módszertani irányzatokként a nemzet sajátosságát sokszor egymásnak ellentmondó vonásokban látja. Az ilyenfajta antropológia a minden egyes egyedül való, egyedi lélekkel bíró embert egy közös emberi fajba sorolja be, fáját – mintegy megtévesztő porhintésül – az állati fajok fejlődési csúcsaként szerepeltetve. Ám mindent elárul erről a viszonylagos csúcspontról a humán etológia társtudományának tekintett etológia, amikor nem-emberi állatokként beszél az állatokról, mintha közönségesen az ember is állat lenne.⁵³ S vitatható továbbá, hogy egy-egy embertípust lehet-e a helyi népesség földrajzilag meghatározott egységeként értékelni, még ha szigorúan kis számú zárt területre érvényesként is. Azért ennyire behatárolt a földrajzi hatás, mert a termelékenységi hatékonysággal együtt járó népesség növekedések és kirajzások, valamint a Csodaszarvas mondánkban ábrázolt kényszerű visszatérések, honvisszafoglalások nagymértékben árnyalják a kérdést, inkább az eddigiekhez képest fordított embertani magyarázat lehetőségét feltárva: Nem mi hasonlítunk a dináriakra, turániakra, pamíriakra és a többire, hanem azok a mi eredetileg odaköltözött népelemeinkre. Azaz egy-egy esetlegesség, eltérés a nagy egésztől, önállósodott és saját jelleggel bíró fejlődési pályát futott be. S ezenkívül lényegi testi, sejti átörökítési, azaz genetikai tény, hogy nem lehet egyfajta kiegyenlítődésről szó a keveredések esetében, hanem újra visszaállnak bizonyos embertípusok, illetve testi jellegzetességek, azaz hasonmásainkkal is gyakran találkozhatnánk, ha lenne időutazás.

A magyarság szempontjából azonban leginkább az ősműveltségi, azaz a protokulturális ember címszó alatt szereplő, hasonlószerű megállapításokat kell a leginkább vitatni és kiigazítani. Határozottan el kell utasítanunk a régiek, őseink

⁵³ De akkor miért kellene egyáltalán az állatot is megkülönböztetni.

elmaradottságára, primitívségére alapozó elméleteket, és e téren végre szint vallva előtérbe kell állítanunk az ő révükön felénk továbbadott igen magas színvonalú ősműveltségüket, ha tetszik az őskinyilatkoztatást, amelynek általuk birtokosai voltunk és vagyunk. Azaz nem lehet megkerülni az e téren kikutatott múltunkat és az itt feltárt eredményeket Ipolyi Arnoldtól Lükő Gáborig, Magyar Adorjántól Daczó Árpádig. S főként nem lehet elkerülni, hogy levonjuk az adódó következtetéseket az általuk és sokan mások – mint például Huszka József, Karácsony Sándor, Domokos Pál Péter, Bálint Sándor, László Gyula, Badinyi Jós Ferenc, Vámos-Tóth Bátor, Forray Sándor, Bakay Kornél, Fejes Pál, Cser Ferenc, Szekeres István, Tímár Sándor, Molnár V. József, Pap Gábor, Csomor Lajos, Jankovich Marcell, Varga Csaba stb – által feltárt ez irányú tényekből és összefüggésekből. Itt a megfontolandó főbb tények a következők:

1. Ipolyi Arnold még teljes magyar mitológiát volt képes feltárni, különösebb tudományos eszköztár és segítőtársak nélkül, alig 150 éve, amit aztán Bálint Sándor fergetegesen kiegészített, s pontosabbá tett. S jócskán vannak ezen kívül is hasonló témájú munkák. Daczó Árpád legújabban kimutatja a Babba Mária, a Szép Szűz Mária máig való eleven hitét.

2. A csángókról és a székelyekről kiderült, hogy olyan régi műveltségi formákat őriznek, amelyek korábban az egész magyarságra jellemzők voltak, a beszédétől a magyar rovásírásig, a ruházattól a székely kapukig, s magyar-tudatukat a csángóknál nem szünteti meg a magyar nyelv elvesztése.

3. A magyar díszítés indítékai között eleinte a csillagos égi rajzolatok, főként állatokra vonatkoztatott ősrégi mintázatai szerepeltek, amelyek jelentése figyelemztetett a legfontosabb tudományokra és teendőkre. Ennek az alakzati rendnek a különböző hatásokra megtörtént jelentési egyszerűsödése és alakzati bonyolódása a virággá válás, késői virágkozás. Ugyancsak lezajlott a csillagmítoszok keresztényiesítési folyamata is, amire jó példa a Szent László legenda a templomi falképeken, vagy a magyar népballadák, s maga a Boldogasszony Mária.

4. Még a virágozott alakzatok is képesek azonban hordozni az eredeti jelentést, egy-egy virágról tucatnyi vagy több ilyen eredeti jel is leolvasható. Ezek az alakzatok egyébként azonosíthatók az egész föld természetinek nevezett népei hasonló szerepű díszítései között. S egész földünk földrajzi nevei igen nagy hasonlóságot mutatnak a Kárpát-medenceiekkel.

5. A magyar ősműveltség felbukkanási, kifejlesztési vagy elterjesztési gyakorlati helyszíne a Kárpát-medence volt, aminek több tízezer éves időszaka megelőzi az elsőnek mondott civilizációk kezdeti nyomainak, azaz a neolitikum kezdeteinek a megjelenését. A neandervölgyi és a cromagnon ember keveredése, valamint a régészeti kultúrák itteni ősből s fejlettebb mivolta eddig még nem kellően figyelembe vett tények. Amint ezek elterjedése se.

6. A viszonylag elmaradott viszonyok közötti eleven kapcsolatok a magyar ókor végén és középkor elején a távoli eurázsiai területek és a Kárpát-medence között, a kapcsolatokat ápolók élő emlékezetére és a kapcsolatok fontosságára mutatnak, valamint a szerveződés magas színvonalára, modern fogalmainkkal és

állapotainkkal összevethetőkre. Figyelemre méltó a mai demokrácia fogalomnak megfelelő eredeti elv hosszantartó érvényesülése, valamint a mai tudományos világnézetre törekvésnek megfelelő tartalmú tudatosság megléte. Különösen a magyar népmesék elemzésével lehet ennek tényszerűségét kimutatni.

7. Írásunk olyan tökéletes jelképző elvnek a megnyilvánításával jött létre, amely a három helyzetű vonás és a félkörív görbe segítségével máig érvényesülő, sohasem kiszorítható írásrendszert jelent, amely azonosan jelen van mindhárom egyiptomi írásban, a mezopotámiai ékírásban, a kínai írásban, a föníciai írásban, a héber írásban, a görög és a latin írásban. Az ezt feltáró, már említett Varga Csaba ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az ilyen betűjelek és a hasonló számjelek első, azaz 35.000 évvel ezelőtti megjelenése egyáltalán nem jelenti azt, hogy ez az írás ugyanakkor keletkezett volna.

8. A magyar ember egyéni méltóságának éltetése, közösségi szerepének egyéni vállalása és közösségi értékelése feltételezte és fenntartotta az egyén s a csoport mindama kettősségét, amit ma az egyén a barátságban, a párkapcsolatban, a családban, a helyi lakóközösségben, a hazát jelentő nemzetben és államban, valamint az egész emberi társadalomban megél. Ezek egyszerre való átélésének lehetősége pedig nélkülözte azokat az egyoldalúságokat, amiket ma a szegénység, az alulképzettség, a katonaság, a hírközlés, a társadalmi rang, a tudományos elismerés stb jelent.

9. Akár dinasztikus folyamatossága, akár időtálló elvei következtében, az emberek fölötti törvényes és közmegegyezéssé hatalom isteni eredete és szentsége elvitathatatlan volt, minden nép és néptöredék számára, akikből a magyarság folyamatosan alakult, illetve akik belőle elszármaztak. Ennek a magyar hatalmi egységnek, – amelyben a nép tehát uralja a vezető réteget, nem az uralkodik őrajta, – uralkodási egységnek a háttérében azok a mindenki által ismert, elfogadott és betartott magasabb elvek állanak, amelyek a külső világra és az emberi természetre vonatkozó tudást, valamint az emberi cselekvés természeti korlátaira vonatkozó bizonyosságokat jelentik és tartalmazzák.

Így körvonalazódik tehát annak a tudományos megközelítésnek a lehetősége, amely a magyar múltbeli és jelen valóságból kiindulva, annak elemeit, irányait összegezve, maradandó és felhasználható mondanivalóval gazdagíthatja elképzeléseinket, meggyőződéseinket és hiteinket önmagunkról. Ezt részleteiben lehet finomítani, hangsúlyeltolódásokat javasolni, például Karácsony Sándor és Joó Tibor megközelítéseinek kiemelésével, előtérbe állításával, mivel azok megfelelnek a magyar lélek formáinak. Annál is inkább, hiszen Karácsony megállapítja, hogy a magyarországi 1920-as években nagyrészt a 16. századi állapotok jellemezték a magyar falu lakosságát, különösen lelki értelemben, a 16. századiak pedig szinte teljesen azonosak voltak a legkorábbi, őskori állapotaikkal, amennyiben a nagyapák mindig pontosan adták át ismereteiket és felfogásaikat, érzésvilágukat az unokáknak, mert szóbeli volt az átadás, s ezer év csak alig 20 átadás volt. Ezenfelül Karácsony Sándor meggyőződése, hogy a feketeföld övezet, illetve a magyar nagyalföldi sztyeppe jellegű műveltség miatt a magyarság

megismerésével szinte egész Eurázsia legjobb műveltségi viszonyaival ismerkedhetünk meg, amiért is ez nagyon fontos tájékoztatással bír. Joó Tibor munkássága pedig azért megkerülhetetlenül jelentős, mert a mai követelményeket – most már magától értetődően – adó nyugati típusú nemzetfogalommal szemben fogalmazta meg a magyar nemzeti jellegzetességeket. Talán még a Szent István-féle Intelmek értelmezésére is kihathat Joó Tibor nemzetértelmezése, amennyiben a magyaros befogadás nem a nemzetiség miatti nyugati kirekesztés, üldözés ellentéte nála, hanem olyan egyenlősítő nemzetépítő megoldás, amelyben az egyedi szereplők – e jótékony magyarító hatásra – különböző feladatú nemzetalkotó részekké válnak, lett légyenek előtte bármilyen, akár magyar eredetűek vagy nyelvűek.

A társadalomismeret leginkább az emberismeret részeként sorolható be – és nem fordítva, azaz nem a társadalom alkotja az embert, hanem az ember a társadalmat –, s az emberismeret másik része a lélekismeret: Nagyon fontos kifejezni, hogy amint az egyének a többiekkel együttműködve valami maguk fölött álló emberi erőttöbbletet, a társadalom építményét alkotják, ugyanúgy egyéni lelkivilágukat kiteljesítik a többiek lelki élményeinek, tudatosított tapasztalatainak és bizonytalan vélekedéseinek a megismerése által. Ez a kétféle többlet, társadalmi és lelki teljesség, a történelem során többnyire a nép, majd nemzet és a vallás formájában találkozott az emberekkel, illetve e két többséggel ők olyan magátólértetődő természetességgel találkoztak, mintha azt nem is tudatos emberi tevékenység közvetítette volna feléjük: a neveltetésük szüleik, nagyszüleik, rokonaik, ismerőseik, és bizonyos szakosodott vagy egyetemes tudású társaik, a gyógykovács, a táltos pap és a tudós–tanító részéről. Ezt támasztja alá a nép kifejezés egyetemessége is, mert a nép az emberiség fogalmának értelmében szerepel. A magyar nép esetében ezt megerősíti még a nyelvi egyetemességnek az a formája, amit az általános vagy különös okot megadó, magyarázat kifejezés jól mutat, és az is, hogy valaminek egyáltalán a kifejtése annak magyarán való kifejezését jelenti, valamint a magyar és az ember fogalom eredeti azonossága.

Ezért komolyan kell venni azokat a megállapításokat, hogy nyelvünk ősnyelv, azaz a történelem előtti időkből való, mert ilyenformán eredetileg az egyetlen emberiség egyetlen nyelveként szerepelve, innen már érthető, hogy miért azonos benne az emberösszességgel az azt kifejező nép fogalma, s miért saját maga szerepel elvontan is, mint egyetemes nyelv. Külön foglalkozva a nyelvvel, felhasználandók az eddigi azonosítási kezdeményezések, s alapos vizsgálattal kijelölhetők az irányok, ahová kirajzottak az ennek a nyelvnek az ősi változatát beszélők tömegei, és ahonnét annak huzamosabb távollétében feldúsult, átalakult nyelvi változatok tértek vissza és egyesültek a helyben maradottak – az alatt szintén változott – nyelvével. Valamint a soha vissza nem tértekkel való kapcsolatokat is ebből az irányból érdemes megközelíteni (a szumírektől a kínaiakig és japánokig, a szamojédektől a finnekig, az írektől a baszkokig, s a szlávoktól a spanyolokig, németekig, franciákig és angolokig). Ugyanez végigkövethető a tárgyi eszközök és a tudáseszközök esetében, a díszítési indítékok és alakzatok és je-

lentésük változásainak és azonosságainak vonatkozásaiban, valamint az emberi célok, törekvések meghatározásában. Így a saját tulajdon ősműveltségéből származónak mutatkoznak inkább a későbbi vallási fejlemények, amelyek utólagos visszahatásának fontossága is eltörpül az eredeti átadás–hatás nagysága, ereje mögött.

S ha manapság ismét időszerűvé vált az emberiség szintű gondolkodás, azaz a bolygónyi méretekben kiterjedt emberi közösség sorsa, cselekvése, gondolkodása, akkor kötelességünk ennek korai párhuzamaként felmutatni a magunk magyar szervezetségének, életének elméleti és lelki alapjaiként szereplő fogalmaink, nézeteink előremutató jelentéseit és mondanivalóit. Ezek az elméleti és lelki tartalmak jelenthetik tehát a mai magyar küldetéstudatot és annak érzelmi megnyilvánulását, de sehogyan se lehet azokat egyfajta előzetesként tekinteni, s mintegy előzményként visszavetíteni valamiféle magyar vallásra és magyar nemzeti létre. Hiszen akár a vallás, akár a nemzet esetében éppen ennek az egyetemes emberinek a tudatos vagy tudattalan képviselőtéből végig a történelem során, származtak a tragikus nehézségeink, illetve támadtak nagyszerű tetteink és gondolataink. S végig jelen volt az a visszafogottság vagy istenfélés, istentisztelet is, ami az emberiség szintű korlátok és alig–alig teljesíthető feladatok ismertetéből fakadt.

Ezért nem tudtuk azután magunkat modern nemzetként elkülönítve és megnyilvánítva sikerre vinni, miközben ezt belőlünk kinőtt néptagjaink is megtették, s miközben éreztük sikertelenségeinknek, sőt elbukásainknak hazugságát, égbekiáltó igazságtalanságát, valamint kikutattuk egy idő óta azoknak azokat létrehozó szükségszerűségeit, amik az eltérő felfogásból és az annak megfelelő magatartásból fakadtak. Mindez természetesen és sajnálatosan megmagyarázza mindama széthúzást és hibát is, amit elkövettünk, bár nem enyhíti az okozott veszteséget és fájdalmat. Szoktunk ugyan áldozathozatalról beszélni, amit a háladatlan Nyugat meg sem érdemelt, ám, csak ha mindannyian túllépnénk e mai nemzetgyilkoló európai és bolygónyi kocsmán, valósulhatna meg s érezhetnénk elégtételünk.

Ugyanígy az előbbieik szellemében a nemzeteket szolgáló vallási reformáció nálunk, a modern nemzeti törekvések megfelelő szintű megnyilvánulásainak hiányában, nem érhetette el célját, sőt az ősi emberhit keresztény azonosságainak felmondásával, a Regnum Marianum elutasításával rombolta magyarságunkat és az annak népei közötti kapcsolatokat. Azaz a keresztény egyetemesség volt utoljára az a magyar keret, amelyben azonos műveltségű, de különböző nyelvűvé váló népként, majd népekként szerepeltünk együtt. Azóta ez a teljesség szétszakadozott, s a műveltség egyes elemei váltak meghatározókká, s ezt az eredeti magyarságot képviselő többség nem tudta elfogadni. Azaz nem alkotott kizárólagosan érdek vezérelte nemzeti államot, nem azonosította a fennhatósága alatt élő embereket a kizárólagos magyar nemzettel, hanem az embert a népi egyetemesség alkotó részeként kezelve, a különböző nyelvű, szokású és vallású embereket különböző néppé téve, e népekből képzelte el a régi elveket megvalósító

modern nemzet megalkotását. Mivel azonban a modern nemzetfejlődés korában az egyetemes emberiség szempontjából szervezett államszövetségnek még nem jött el az ideje, a magyarság ebből a szerepből – felkészületlenül és alkalmatlanul – belezuhant a nemzetalkotó szerepbe.

Ebben azóta is vergődik, megosztott, mert akár az egyetemes, katolikus kereszténységben és a tiltakozó, protestáns keresztyénségben, akár a szabadság-bölcselemben, akár a népközpontú közakarat és közképviselet elméletekben, előbbi önmaga megerősítésé látja. S várva-várja azokat a fejleményeket, amelyek helyreállítják az ember egyetemes értékei, érdekei és elvei mentén szerveződő nép–együttesi társközösség létét. Ezért vált részben a társadalmi forradalmak hívévé, majd kiábrándult belőlük makacs végzetességgel. Utána azonban mégis ugyanezért ásta újra s oly mélyre az elméleti indokát ezen elkötelezettségének. Most pedig látszólag ugyanazon az oldalon állva, azokkal kell versenyeznie, akik korábban porig alázva végveszélybe sodorták. A magyarságon belül pedig verseny dül azok között, akik a korábbi ellenségeink mai viselt dolgai-ból szeretnék, ha tanulnánk. A verseny a szerint dül, hogy ki, kinek a mintaadása elfogadását támogatja. Szerényen magunkba nézve azonban eredményesebbek lehetnénk, sőt bizonytalanságok leszünk, mert akkor feltámadhat végre a sikerességbe vetett magyar hit, amely azonos az egész emberiség boldogulásával, ami minden élő igaz ember célja kell legyen. Egyúttal e saját elv érvényesítése ellenőrzi a többi versengő nemzetet: komolyan gondolják-e és betartják-e ezeket az elveket, vagy csak megtévesztésként és saját előnyükre, látszólag kötelezik el magukat az emberi egyetemesség mellett, s valójában külön, továbbra is a mi kárunkra és a többi hasonló ellenére akarnak szűkösen boldogulni. Ez az igazi Regnum Marianum eszme, amely mintaként megvalósulva az emberiség számára, egyetemessé teszi a Szent István-i felajánlást.

Égetően fontos következmények

A magyar őstörténeti kutatásban igen régóta létezik bizonyos szárnyalás az ázsiai uralkodói rétegeket és népáramlásokat illetően, hiszen, mint mondják, keletről jön a fény, keleten kél a Nap. Ezek az egyoldalú törekvések azonban valójában igen sovány valóban eredményekre épülnek, inkább feltételezések, érdekek és meghatározott hagyományos minták mentén születtek, illetve tartják fenn magukat — ma már akadályozva valóságos többágú őstörténetünk legfontosabb összetevőinek bemutatását és további, részletes feltárását. Hiszen nem tehetjük meg, hogy csupán az avar–hun–szkíta–méd–sumér eurázsiai magyar folytonosság, és valamiféle ‘magasabb rendűség’ szempontjából kutassuk őstörténetünket. Büntetlenül nem ragadhatunk ki egyes mozzanatokat őstörténetünk egészéből, hogy az egész helyére állítsuk. Nem azonosíthatunk egész népeket bizonyos vezető rétegükkel, vezéreikkel. Nem keverhetjük az időrendet, nem emelhetünk ki késői mozzanatokat, nem vetíthetünk vissza a régmúltba későbbi állapotokat.

Amire egyébként nincs is semmi szükség, hiszen éppen elég kiválóan értékes sajátosságunk látszik meglenni mibennünk a legrégebbi múlt óta.

Nem lehet a feladatunk az sem, hogy valamilyen dicső múltat keressünk magunknak, amikor az egész emberiség számára egyedülállóan fontos múltunknak az egésze. Azzal igen sokat ártanánk magunknak, mert az igazság fog előbb-utóbb diadalmaskodni az őstörténetben is, ráadásul a valódi őstörténetünk egy időtől visszafelé már egyedül alkotja az emberiség ősmúltját. Ebből kiragadni késői részleteket, nem lenne helyes, ha egyszer minden késői fejlemény levezethető korábbi őstörténetünkből. Ami nem vezethető le, amire nincs adatunk, azt a késői fejleményt még akkor sem kell összekötni őstörténetünkkel, ha sok a hasonlóság, ha eltagadhatatlanul közelinek látszik a kapcsolat. Egyrészt lehetnek olyan összefüggések, hatások, amiket nem ismerünk még, de később felfedezük, és akkor teljes magyarázatot adhatunk, másrészt csak növeljük tekintélyünket, ha kimondjuk bizonyos dolgokról, hogy nem tudjuk, nem ismerjük őket, s az utókorra hagyjuk megoldásukat.

Tartalmi ügyekben azért sem árt az óvatosság, mert Eurázsia esetében igen nagy területről van szó, s nem lehetünk mindenütt egyforma magas színvonalon tájékozottak. S bár sok összefüggő eredményt ismerünk egyénileg, közösen kell megvitatnunk és elfogadnunk azt, hogy beilleszthetők-e a közös végeredménybe, vállalhatjuk-e napvilágra hozását. Mert ha például kiderül, hogy Dzsingisz kán is egyfajta Isten ostoraként tekintett magára és seregére, bizony nem árt megvizsgálnunk, meggondolnunk a mi Attila királyunk ugyanilyen szerepének összefüggéseit. Nem vállalhatunk fel, nem javasolhatunk a továbbiakra egyfajta kritikátlan hőskultuszt és eszetlen heroizmust. Nem feltétlen kell nekünk olyanok nagynak tartott utódaként fellépünk, akikről nincs teljes bizonyosság, hogy kizárólag a mi elődeink lennének, illetve hogy kizárólag ők lennének az elődeink. Nemcsak a mai politikai súlyunk kicsinysége figyelmeztet erre, hanem elég régóta tartó politikai senkiségünk, sikertelenségünk is. S főként az, hogy látszólagos kudarcaink, sorozatos bukásaink ellenére él nemzet e hazán, azaz megvagyunk, újjászületünk, újult erővel építjük mindig a jövőt. Mintha tehát nem kizárólag, vagy egyáltalán nem a hősi, avagy hódító jelleg lenne ránk jellemző, főként nem az erőszak gyakorlása, hanem elviselése, kitérés előle. Rombolás helyett az építés, a hódítók megszelídítése, hódító, gyilkos jellegük kiiktatása és a többi.

Ha mi valóban a nagy hunok, szkíták és sumérok harcias népeinek utódai lennénk, akkor szégyellnünk kellene magunkat, hogy hova süllyedtünk. Egyébként eddig valamennyi ilyen harcias, a heroizmust központi tételként megélő nép úgy süllyedt el a népek tengerében, hogy írmagja sem maradt. Éppen a harciassága eredményeként. Nekünk éppen az kell erőt és hitet adjon, hogy nem voltunk harciasok, nem a fegyver erejével maradtunk fenn, hanem a tudással, a szellem erejével: *"Többet ésszel, mint erővel!"* Nem a nagy nevek kellene, hanem a nagy tettek, és azok nem feltétlenül a kard, a dárda, vagy a nyíl nyomát követik, sőt. Ha védelemről van szó, az más, de ezek a nagyok nem védelemben, hanem

a hódításban jeleskedtek. A felsorolt névsor pedig egybemossa az összes nagy-nak véltet, holott erre az ég egy világon semmi bizonyíték.

A szkíták nyelvét elemzik többen, holott semmit sem tudnak róla. Honnan veszik a nyelvi anyagot hozzá? Ahonnan veszik, már eleve behatárolja, hogy hova akarnak kilyukadni. A szkíták melyik részét elemzik? Olyan, mintha indiai, vagy európai nyelvről beszélnénk. Ugyanez vonatkozik mind a hun, mind a mongol birodalom nyelvére. Hamis felfogás az, hogy egy nyelvűek egy népet alkotnak. A X. században a nyelvnek alig volt a hatalmi kérdéseket illetően meghatározó szerepe, ha egyáltalán volt. A nyelv csakis a XVIII. század nemzeti államaiban perdöntő jelentőségű. Egyébként a magyar nyelv őseit a palóc kiejtésben és a székelységben láthatjuk. De ez egyelőre csak megérzés részünkről.

Vagy amikor az egy-két-három tízezres nagyságú, ide többször beköltözött vezető réteget tekintjük, inkább uralkodó réteget kell érteni alatta, mert a vezető réteg megvolt korábban is, de nem különült el származását tekintve úgy, ahogy Árpád magyarjai, vagy az avarok elkülönültek az ősnépességtől, mondjuk a székelyektől vagy palócoktól, akiknek nevét nem tudjuk, hiszen önmagukat ők nem nevezték meg (ami önmagában is igen régiségükre vall).

Vagy itt van a szimmetria kérdése a népművészetben, ami divatos téma, sokan vélik úgy, hogy manapság ezzel népszerűsíthető igazán népünk szenzációs díszítőművészete. Ők azonban a geometriát látják a népművészetben, nem a jelképezést. Ezért a magyar népművészet szimmetriájáról szóló könyvek csupán a nyugati szemléletből fakadhatnak, s alapvetően hibásak, hiszen a tükörszimmetria éppen, hogy sérti a magyar népművészt. Ehhez hasonlóan káros a teozófiával összehozni a magyar népi szemléletet a csillagokkal kapcsolatban, de bizony még a különböző állatövi ábrázolásoknál is sokkal régibb és eredetibb tudományos szemléletről van szó.

Egy ködös vágyálom keresése miatt nem adhatunk fel tehát mindent, nem lehet kizárólagosan az ázsiai eredet sem a szívügyünk. Különösen megfontolandó ez, ha ezért nincs béke a Kárpátok alatt, és ezért adnák fel egyesek akár a valóságos érdemeinket is, csak hogy magasabbrendű előnyökhöz jussanak. Pedig éppen mostanában jönne el végre az ideje megegyezni a szlávokkal, románokkal, germánokkal, hogy ők szépen abbahagyják a mi ócsárlásunkra épülő múltépítésüket, visszafogják magukat, levetik eddigi nagy mellényüket, ha ezután őstörténetről van szó, ha egyszer a kőkorszaki fejleményekről szólván, nem jöhetnek szóba érveik, hiszen nincs indoka önmaguk előtérbe állításának. Hiszen sok hivatkozásra éppen a Kárpát-medencei előzmények eddig jócskán figyelembe nem vett jellegzetességei jogosítanak fel az ősmúlthoz kapcsolatban, sőt ezek örökösiként sokáig csak mi jövünk szóba, s ők eléggé későn jelennek meg a színen, és sokáig még mindig nem főszerepben. Annak aprólékos tisztázása helyett például, hogy a *sclav* jelentése semmiképpen sem szláv, hanem az őslakos jobbágy szolga nép, akinek a nyelvét később magyarnak nevezték el az uralkodóiról, szóval e helyett most újabb támadható felületeket kívánunk nyitni? Nem nagy fényűzés ez? Ki vállalja ezért a felelősséget, amikor már amúgy is igen megter-

heli a mai magyarság egészének őstörténetét, hogy a szkíta–hun–avar–magyar folytonosságra úgy tekintenek, mintha kizárólagosan az egész népet érintené, és nem csupán a pár tízezres uralkodói réteget, szembeállítva ezt a kizárólagos finnugor népi eredettel. Persze tudjuk, nehéz függetlenedni a kíváncsnak látszó álmoktól, különösen olyan sok egyező adat birtokában, mint amit akár maga a magyar szó, akár egyes műveltségi elemek eurázsiai, sőt az egész világon szét-szórt jelenléte mutat. Természetesen erre is van, vagy előbb-utóbb lesz magyarázat, csak hát még több, túlnyomó, sőt, milliárdszorosan nagyobb mindaz, ami nem egyezik mással, nincs máshol, csak nálunk (és ez a lényeg). Ezért már minden oldalról nyilvánvaló, hogy a régi álláspontok tarthatatlanok, rosszul felállítottak. Nem szabad hagynunk, hogy újra belevigyenek minket egyfajta felújított ugor–török háborúba. És nem hagyhatunk több támadási felületet a mongol kártya kijátszóinak sem. Tudjuk, milyen kis százalékbán van jelen a B vércsoport közöttünk, amelynek ázsiai jelenlétét ismerjük.⁵⁴ Ám még itt sem lehetünk biztosak annak ázsiai eredetében, hiszen tudvalevőleg, a hatalmi réteg Ázsiába is a Kaukázus felől, a Fekete-tengeri feltöltődés után nyomult be, került el oda.

Váltani kell tehát a tudományos kifejezések és elképzelések összefüggő sorát az eddigiekben szembenálló minkét oldalon. S ha eddig e két hamis elképzelés szembenállása volt az igazság megismerésének, illetve képviselésének útjában a legnagyobb akadály, tekintsük hivatásunknak az akadály lebontását. Ha az Akadémia eddig agyonhallgatta az alternatív régészet eredményeit, nem lehet a válszunk, hogy mi is agyonhallgatjuk a megoldás reményével fellépő elképzelést. Nem vehetünk a nyakunkba továbbra már olyan, évezredes terheket sem, amik alatt nyögve a végső pusztulás szakadékának szélére jutottunk. Az Árpád-házi uralkodók, és elődeik is persze, a többi európai, főként nyugatabbi uralkodó családoktól különbözve, kiváltották azok haragját, üldözését, titkos és megsemmisítő mesterkedéseit. Még akkor is, és annak ellenére, ha a katolikus egyház szentjei voltak, illetve ha házassági szokásaikkal lényegében Európa minden uralkodó családját erősen meghódították. A hatalmi osztozkodást, a hatalmi harcot a későbbiekben leginkább a magyar nép szenvedte meg, gondoljunk csak a török hódításra, és az osztrák uralkodók – magyar király létükre – magyarellenes tevékenységére, erősen romboló hatású intézkedéseire. S ha ilyen módon magyar-ként kimaradtunk az európai és a nagyvilágbeli nagyhatalmi politika befolyásolásából, mégis népként és műveltségként többször megmutattuk az utóbbi évszázadokban is erőnket, képességeinket, érdemeinket. Szinte lázálomnak látszik, ha valaki még mindig a katonai erő, az elrettentő, gyilkos fegyverek, s a hatalmi tényezőktől várja a magyar feltámadást. Nem mintha a meghunyászkodást ajánlanánk, de bizonyosan nem az erőszakot ajánljuk, ha egyszer egész őskultúránk annak ellenkezőjét képviseli, annak ellenkezőjének hasznairól, sőt szépségéről győző meg bennünket. S még az elmúlt évszázadi magatartásunk is. Nem véletlenül van annyira elegünk az erőszakból, az undorító mértékű, folytonos gyilkolás

⁵⁴ Nagy (2000).

mutogatástól minden tévécsatornán, filmen. Amitől egész következő nemzedékek egészsége tönkremehet. És ez nem médiafüggő, mert régebben talán még inkább jelen volt, akár a vallás által is erősítve, teljes befolyásolási lehetőséggel az ellenség elátkozása, a felhívás megsemmisítésére. Legfeljebb népmeséinkkel, népdalainkkal, adomáinkkal lehetett kitérni ezen lelki kényszer alól. De elődeink kitértek, és ez sokszor egyedülálló teljesítményük volt, legalábbis Európában.

Térjünk hát ki előle mi is, azzal legalább, hogy nem a hősi múlt ködös össze-tevői felé tereljük érdeklődésünket. Minden napra jutna nem is egy mesénk, esetünk, eseményünk, tanulságunk, ami mást népszerűsít, másra ösztönöz, mint a világban ma futó, az elnyomásra, egymás legyőzésére, megsemmisítésére fel-szólító, vagy annak korai szakaszait bemutató történetek. Vagy ott vannak az ünnepeket előkészítő, jellemző szövegek, gondolatok, szertartások, táncok, eljárások, szokások, étkek, játékok, egyebek. Bár ezekkel összefüggésben ma már sokan cselekszenek, tesznek valamit, nincs meg bennük a teljes tudatosság, a jó szándékon, az esetlegességen túli tudatos átütő erő. Az erőszak elől kitérő e magatartási példák és rendszereik felfejthetők a közeli és régi múltból, és használhatók mind a mai napig, esetleg lelki vigaszt adnak.

A magyar nyelv régisége, egyedülállósága sokaknak nem újdonság a magyar szellemi életben, de akik később csatlakoznak, jó lenne, ha tájékozódna e téren. Elolvasnák a rendelkezésre álló pár ilyen szellemű tanulmányt, és megpróbálnák megérteni. S akkor nem huzakodnának elő ilyesmivel, mint az Ázsiában feltalált és idesorolt szavak,⁵⁵ melyek egy része hangutánzó (ma, kou), ezért nem jelent rokonságot. Más részük egyértelműen türk, és azon keresztül van közünk hozzá. Az atya és anya általánosan, nyelvtérülettől független szavak, a gyermek hangjából erednek, a maradék szó meg nem érdemel említést. Egyetlen alapszó sincs a felsoroltak között. De ugyanez vonatkozik egy korábbi ujjur szókapcsolatra is. Ami azokkal közös, az közös a türk nyelvek szinte mindegyikével, és kulturszó. De az alapszókészlet a fontos, mert az mutatja a származást, a kulturális szókészlet már másodlagos hatásokat tükröz. Az összehasonlító szótáblázatokból – bár még nincsenek készen teljes egészében, s a kiejtés még egyéni, nem egységes, csak jelzi, hogy a hang milyen, de jól használható – máris erősen kitűnik, hogy alapszavainkban nincs sok közössége sem a türk, sem a kínai nyelvvel.⁵⁶ Ennél azért sokkal több ún. finnugor szó található a magyarban, ami más-résről nem látszik elegendőnek, pedig azok egy része alapszó. S a kínai mindig képirás volt, olyan hangot adhatunk hozzá, amelyet akarunk. Ezért eléggé üres kijelentés azt mondani, hogy az a nyelv, amit valaki ismert, közel áll az ó-kínaihoz,⁵⁷ hiszen nem ismert, hogy 3000 évvel ezelőtt azokat a jeleket miként is olvasták. Nincs ragozás, nincs hangzóilleszkedés és ma ugyanazt a jelet talán

⁵⁵ Hu (1932) p. 14.

⁵⁶ Cser: később közlendő adatok.

⁵⁷ Hu (1932).

több-tízféleképpen is olvassák, és ugyanazzal a hangértékkel gyakran egy tucattal is több fogalmat említenek. A kínai szótár ezt mutatja.⁵⁸

Nem szabad hát ilyen ‘eurázsiai horizontban’ gondolkodni, nem lehet mondjuk négy szó egyezéséből genetikára következtetni, sőt hangot kell adni nemtetszésünknek, s érvekkel meggyőzni egymást annak szükségtelenségéről, a kutatásnak másik irányba történő átállítása üdvös mivoltáról. Világos, hogy ismertetni kell mennél szélesebb körben eredményeinket, válaszolni a génkutatás östörténeti ferdítéseire, valamint ápolni kell a magyarságunkat régi östörténetével és annak világalakító hatásaival együtt, és nem azonosítani népünket nem túl régi uralkodó csoportokkal, hanem tisztázni azokhoz a viszonyunkat.

Értelmetlenség a demokratikus diktatúra kifejezés. Az igazságot, meglehet, egyetlen ember tudja ezerből. Ha továbbra is meg szeretnénk őrizni a népünk egységét, a Kárpát-medencei egységre és eredetre kell támaszkodnunk, amiből minden további hasonlóság és rokonság táplálkozott, s amire minden további fejlemény alapozódott. Ebben erősen támaszkodni lehet a természettudományi eredmények társadalomtudományi felhasználására. Bár e felhasználás nem lehet automatikus, nem közvetlen, és nem a természettudomány fősodra alapján történik, és a természettudomány eredményének a társadalomtudományba beillesztése során az emberi fejet is használni illik. Magyarán mondva: meg kell felelni azoknak az elvárásoknak is, amiket a magyar közvélemény támaszt felénk. Ezért előre néztünk, a megoldás felé, amely alkalmas a jövőnk megalapozására is.

A továbbiakban sem kell sokat vitatkozni olyan álláspontokkal, amikre nekünk vannak adataink, miszerint az úgy nem lehetséges. Ezek után fölösleges azt az álláspontot tételesen cáfolni, azaz szétkapkodni. E tanulmányban ezeket bemutattuk, és ennyi egyelőre elég is. Fontos, hogy a minket illető genetikai eredmények nyilvánosságra kerüljenek, azok az adatok, amiket érdemes a továbbiakban felhasználni, s az adatokhoz kötött, leginkább komolytalan vagy hamis értelmezések bírálata is. Igen nagy munkáról és ennek megfelelő, inkább történeti, s nem genetikai eredményről van szó, aminek ezért értelmezése sem jelentéktelen ügy. S főként az biztató benne számunkra az igen ősi helyben lakásunk bizonyítéka mellett, hogy nem támogatja a hamis Ős–Ádám modellt.

Az, hogy elavult nézeteket hangoztatnak nagyon sokan, benne néhány helyes részlettel, elszomorító és reménykeltő. Mert ha a helyes részlet eljutott hozzájuk és elfogadták, esélye van az egészre vonatkozóan helyes nézettel való egyetértésnek is. Ezért is törekedtünk szinte mondatonként megbírálni az egész Semino és társai-féle tanulmányt, hogy mindenki tanuljon belőle. Észrevettük, hogy az eddig nézeteikben hozzánk legközelebb állók kezdtek legjobban megijedni a genetikai eredményektől. Most derült ki, mennyire mélyen rombolt a finnugorizmus, mert tagadói is legfeljebb csak egy még ki sem fejlesztett türkizmust, szkítizmust, pánhunnizmust, sumérizmust tudnak vele szemben elképzelni. Világos a jelen tanulmányunkban leírtak szerint, hogy ezekkel éppoly nagy a baj,

⁵⁸ Lásd pl. *Times Chinese-English Dictionary*, Commercial Press, Hong Kong, 1980.

mint a finnugorizmussal. Ám olvasgatva egyesek írásait, egyre erősebb a meggyőződésünk, hogy mindenféle gondolkodási eltérés ellenére tudunk, fogunk együttműködni sokan, együtt kell dolgoznunk mai nemzetünk, nemzettársaink, szomszédaink és szövetséges társnemzeteink jövőjének őstörténeti megalapozásán. Különösen azért, mert a nemzetietlen felfogás hatalma már nem is darabol, hanem szecskáz a világban, s az atomizálásig meg se áll.

De hát szerencsére már meg is indult a folyamat, mert ha például a karácsonyról, legnagyobb ünnepünkről beszélünk másként, mint eddig szokás volt, akkor egyúttal, megfordítva is igaz, hogy a legnagyobb tudományos témát vonjuk be a hitkörbe. Ennél többet el sem lehet képzelni egyelőre kitűzendő célként, hiszen ez a legfontosabb teendők csúcsa. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy ne törjön össze senkinek a jövőbe és a tudományba, a magyarságba és az Istenbe vetett hite. Egymás gondolatai, ha egyre többet, egyre jobban megismerünk belőlük, remélhetőleg még erőteljesebben tartalmaznak olyanokat, amiken mi magunk is régóta gondolkodunk és rágódunk. És erős ellenőrzés mindig – sokszor az egyetlen a tudomány körüli állapotaink miatt – a másokkal közölhetési, a taníthatósági szempont. Ez nem azt jelenti, hogy igazodni kell mindig a közönség elvárásához, hiszen ők inkább áldozatai oktatási rendszerünknek, hanem hogy összeszedettebb, végiggondoltabb, egyszerűbb, érthetőbb, színesebb módon fogalmazzunk. A nagy dolgokban való egyetértés pedig majd arra lesz jó a végén, hogy pontosítunk mindent, megmagyaráztatjuk magunknak, amit nem tudunk, másként tudunk, s abból, amit megtudtunk, még többet fogunk tanulni. S ha elég jók a saját felvetéseink, azokból a többiek is hasznosíthatnak, mert ha az érdeklődési, cselekvési szándék körünk majdnem azonos, a tudásunk más-más szerkezete is összeegyeztethető, összeszerkeszthető.

Bizonyára mindnyájan látjuk, érezzük, mekkora a baj a honban, a hazában, az országban, a népben, a nemzetben, a parasztságban, a szakmunkások között, a mérnökségben, a tanítóknak, a papokban, a nőkben, a férfiakban, a gyerekekben, a fiatalokban, a középkorúakban és az öregekben, szóval a magyarokban, az emberekben. Felvidéken, a Részeken, Erdélyben és Délvidéken nem annyira ugyan, de másként ott is igen sok a teendő, a Várvidék viszont katasztrofális: 1920 óta nincsen magyar iskolai oktatás — erről senki nem beszél, ez ellen senki nem tiltakozik, azaz vétkezen néma az ebben Habsburg-folytonos osztráksággal (de vissza kell tőlük perelni magyarságunkat: a népiirtás bűne nem évül el és jóváteendő). A többi vidéki önrendelkezést meg kell oldani a "Nagy Testvériség" kapcsolatrendszerében.

Sokan – például édesapáink, édesanyáink, nagyapáink, nagyanyáink – korábban igen érzékenyen és mélyen beleláttak a világba, s szerencsénkre nem látomásosan, mert azt nehezebb lenne feldolgoznunk, hanem a régi magyar módon: tudományosan, azaz táltosok ők. Nem engedhetünk az ő '48-ukból! Ám igen nehéz dolgunk van, mert legelőbb is magunkkal kell megküzdenünk — ezt talán nem részleteznénk: véleményünk szerint a mi barátaink mind jól tudják, miről van szó, nem menekültek el a kihívás elől, és igen jól állnak ebben a küzdelem-

ben. De a nagy összefüggéseket is világosan, megtaníthatóan kell látnunk. Ennek természeti oldaláról tudnak többet annak tudósai, a társadalmiról ennek, de az emberit együtt, mindannyiunknak kell feltárnunk. Azért együtt, mert bizonyára sokakkal egyezik az álláspontunk, s az egész magyarságnak meg kell állapodnia az igazságban, azaz le kell bele horgonyoznia, bele kell gyökereznie. Ez az igazság egyben lehet irány és irányjelző, gondolat és valóság, az együtt gondolkodás eredménye, terméke, és az együttgondolkodás vezérlője.

És amiben ketten–hármán meg tudunk egyezni, abban többen is, s ekkor azt legszentebb álmainkból valónak tekinthetjük, és bátran, bízva ajánlhatjuk a többieknek, mindenkinek. Persze nem csupán egypárunkról van szó valójában, hiszen mindegyikünknek kiterjedt kapcsolatrendszere van, amelynek meg kívánunk felelni, azaz nem csupán mi magunk számítunk magunk előtt. Ez persze azt jelenti, ez az egyeztetési folyamat, ez az – isten előtti, istenképző – közmegegyezés, hogy semmit nem szabad elkapkodni. Ám már nagyon körmünkre égett a munka, tehát fel kell mutatni a szüleményeket: óriási az igény rá, nagy a várakozás, és nem mindegy, mivel elégítik ezt ki. Mindnyájan látjuk a közelmúlt jó szándékú ilyen rombolásait. Tehát nem maradhat el a kritikánk senki irányába. S bár lehet, vannak, akik nem aggódnak amiatt, ha bírálják, sokan szeretik, ha csupán dicsérik őket. Nem kell itt senkit se megdicsérni, de illik tudatosítanunk, hogy ha olyasmivel foglalkozunk, ami manapság a legfontosabb a világon. A végórán vagyunk ugyanis, tehát biztatnunk is kell egymást. Gyakorlatinak, furfangosnak, előrelátónak és okosnak kell lennünk. Minden elméleti eredményt felhasználva, ami azt jelenti, semmit és senkit nem szabad se lesöpörni, se kidobni. Ami már megvan, kikutatott, megőrzött és alakot öltötten rendelkezésre áll, könnyebben helyre tehető, mint azt előhívni, ami még meg sincs. Ki kell tehát alakítani a módszertani mércéket és mintákat, amik segítségével helyreállítható a rend és az igazság a magyarság körül. Ezeket legalább magunknak, – akik benne vagyunk, egyetértünk vele, akarjuk, – úgy kell elrendeznünk, megfogalmaznunk, hogy a legfontosabb tételeinket, amik a kör közepét alkotják a létforrás körül, röviden, tömören alkossuk meg úgy, hogy ezekhez minden későbbi tétel mérhető, ezekkel könnyen összevethető legyen. Aztán jönnek majd a területek meghatározói, amelyeken a főigazság szétsugárzik, és valószínűen csak ezeken a területeken megfogalmazottakat, megalkotottakat kell közzétenni, eljuttatni a testvéreinkhez, magyarokhoz, és továbbmenve általában az emberekhez. Az eljuttatás a fontos, nem a sütkérezés egy-egy kiadvány, kiadás sikerében. Mert közben ágyúval fognak ránk löni, tévedésből, mert nem értik meg, hogy barátira lönek. Ha bármi olyat teszel, ami fontos a magyarság számára, sőt az emberiség szempontjából, félő, hogy nem fog egyezni annak a nem túl nagy, de világerős érdekcsoportnak a menetével, aminek tagjai már több mint kétszáz éve és egyfolytában törekszenek elfoglalni az egész földet hatalommal, főként pénz-hatalommal, a pénzt fiadzó pénz szisztémájával az értéket teremtő ember szisztémája helyett. Erről is kötelességünk minél több feltárt részletet köztudomásra hoznunk, hogy tájékozottak legyünk mindahányan, miáltal bölcsek is lehetünk.

Beszélgetésekben, tanácskozásokon elmarad sok-sok téma felvetése, mert hallgatunk szívügyeinkről, vagy egymás szavába vágunk, s nem tisztázzuk, ismerjük meg és el egymás álláspontját. És az eddigi tapasztalatok azt mutatják, minőségileg másra van már szükség, mint eddig sokan gondolták és próbálkoztak vele. Ezért próbálkozunk itt a Semino és társai-féle tanulmány szolgáltatotta problematika és alkalom eredményes feltárásával, felhasználásával. Ehhez sok, már korábban elért kutatási eredmény illeszkedik, és most össze lehet futtatni a szálakat, s végre tiszta vizet lehet önteni a pohárba. Olyan ez, mint a nagy egyesítés igénye a fizika és a kvantummechanika között, de már ide vehetjük a biológiát és a pszichológiát is, aminek lehetősége látszik, de igen kevesen mernek belevágni. A kutatásokat pedig az említett világuralmi törekvések keresztbekasul akadályozzák, romba döntik. Ezt nem fogjuk megoldani persze, bár nincs kizárva, hogy itt is elindulhat egyszer valamilyen megoldásra vezető folyamat. Viszont a magyarság őstörténete vonatkozásában biztosan megvan az az egyesíthető erő, elméleti megoldási eszköz, hogy minden eddigi ismeret beépítésével az egész kivilágosíttassék. S ebben a vonatkozásban bátran mondhatjuk, többről is szó van itt, az egész közép-európai térség, de ezzel az európai és eurázsiai fejlemények nagy részének megértéséről, megtanulásáról. És amit az ember tud, az bizony ismeretlenként nem tölti el félelemmel, tehát a bátorság és a biztonság a végén mégiscsak kihathat a világbéke megteremtésére és a hatalmi örültek lefegyverzésére, majd a természettudományok sosem ismert magasságba emelésére is.

Mindezek miatt is méltatlannak érezzük a jelen munkában elemzett és bírált tanulmány körül tapasztaltakat, hogy mintha senkit nem érdekelne mindez, mintha senki nem akarná igazán megismerni, megérteni, miről is van szó, milyen fontos helyhez és időhöz érkezünk, hanem mindenki még mindig csak a saját irányvonalával törődik, azt javasolja megtárgyalandónak, vagy csempészi be korszerűként elavultságok közé. S főként nincsenek válaszok, megoldások e probléma-hárítók részéről mindarra az égető kérdésre, ügyre, ami itt rongál közöttünk már vagy kétszáz éve, már vagy ezer éve, és már vagy 6-7000 éve. Ráadásul ha nem erősítjük meg a Kárpát-medencei ősi eredetünk elméletét, akkor mindenféle ősiségünket szétlopják, szétforgácsolják. Ennek jeleit is szerepeltettük itt. Arra is rámutattunk, hogy tudományos szempontból az új őstörténetünkre tett javaslatunk tökéletesen beteljesíthető, védhető. Más irányokról pedig mára kiderült, hogy azok, amelyek a nagy eurázsiai vándorlásban, a magyarság valamilyen keleti eredetében érdekeltek, abban az álomban utaznak, azokra vonatkozóan a tudomány nem is tudott eddig komolyabb alapot adni, de nem is áll össze az elképzeléseikből más, csak egy homályos kép, laza, elszórt kapcsolatokkal. Merthogy inkább csak általános emberi szinten vannak megragadható összefüggések, amint azt a kettős keresztől mint az egység eurázsiai jelképéről

szóló kiadatlan tanulmányunkban mi is igen nagy örömmel tártuk fel,⁵⁹ és más-honnet is sokat tudunk erről.

Ha tehát még nincs is akkora tekintélyünk, hogy östörténeti kutató társaink, valamint az érdeklődő nagyközönség egyből elfogadnák nézeteinket és hallgatnának ránk, állunk elébe bírálóknak, próbálunk minden kérdésükre, kételyükre válaszolni, bár eddig még csak az agyonhallgatással vagy ferdített szándékok tulajdonításával és lejárattással találkoztunk a köztájékozódás szereplői részéről. S ha mindenki a szabad kutató státusában érezheti is magát, az nem jelentheti, hogy nem ismer el eredménynek olyat, amit nem ő gondolt ki. De azért talán már látszik, milyen erős az irányunk, erősebb, mint a Semino csoporté, még ha mint követendő út, egyelőre elfogadhatatlan is mindenkinek — de legalább kiindulási alapnak megfelelő. Hiszen fontos sikert hozó kutatási területre összpontosítani a közös erőt, ahonnan biztos lépések tehetők a további kutatások felé. Ez az itteni elmélet máris rendelkezik mindazzal, ami másoknak is rokonszenves lehet, és bárki által növelhető, tágítható, vihető, alakítható a neki kedves irányba.

A másik, az ázsiai irány viszont vitatható eredmények felé indul. Például az olyasmikről vitatkozni kell vele, hogy a Dzsingisz kán-féle dolgok tetszhetnének számunkra, mert nála nagy volt a rend. Ezzel belecsúsztatunk egy olyan süppedékes témakörbe, ahonnet nehezen kecmergünk ki. Helyette a biztos dolgokat kell előbb tudatosan felhasználhatóvá kidolgozni és közzétenni, megtanítani az emberekkel, s majd azután lehet bővíteni az ügyet. Hiszen nekünk még sok elszámolni valónk van a Nyugattal is a keltáink miatt, és a Kelettel is az onnét jövő hódítások, felszabadítások, a magyar nevezetünk és az egész magyarságunkhoz bizonyos arányban hozzájáruló beköltözött magyar anyanyelvű és nem magyar anyanyelvű, azaz vezéri magyarságunk, illetve azok elődei miatt. De amúgy olyan gazdagok vagyunk, hogy a keltaságunkat, kelta előzményeinket egyszerűen kiszórhattuk az ablakon, mégse hiányzott nagyon, nem hiányzott semmi a tökéletességből. Nem árt azonban tisztázni a dolgokat, mert egyes népek főnökei – nem valódi vezetői – visszaélnék nagyvonalúságunkkal, és kisajátítják, ami hozzánk tartozik. A magyarságunk kapcsolata pedig csak egy olyan részösszetevő, ami fontos a hatalmi szerep miatt, amire vállalkozott a Kárpát-medencében, illetve Európában, de egy a sok közül, ha népi, nemzeti felépítésünket és igen-igen hosszú múltunkat tekintjük.

A magyarságunk hozzáköt bennünket szinte minden eurázsiai hatalomhoz, de hát nemcsak a hatalmasoké a világ, még ha jó régóta próbálják is elhitetni — magukkal a legsikeresebben. (Nem a nép van ugyanis a királyért, hanem fordítva, stb.) Ettől persze, ettől a vélt nagyszerűségtől nehéz szabadulni, ezért nem is hibáztatunk senkit, de szívós harcot is hajlandók vagyunk kezdeni és folytatni azért, hogy mindenkit meggyőzzünk a Kárpát-medencei eredet elsődleges képviselétéről, illetve feltárásáról, mert akkor utána minden sokkal egyszerűbben és könnyebben megoldható, és még ott is több eredményre juthatunk, ahol egyese

⁵⁹ Cser (2004).

most kalandoznak. Hiszen nincs ellentmondás itt, mert ha él az isten bennünk, ha az élő világegyetem irányít minket, akkor abból jön a közösségünk, hasonlóságunk, szívós azonosságunk más, távoli, érintkezést felmutatni nem tudó, embertanilag eltérő emberekkel és csoportjaikkal, s nem fordítva, sőt nem írhatja felül azt a mintaadást, hatást a származás, leszármazás, elköltözésből fakadt hatastékifejtés. Ebben azzal vagyunk népünk szolgálatára jobban, ha mindig mindent még tovább gondolunk, mint mások. Mint azok, akik csak leszármaztatással, elköltöztetéssel, vándoroltatással tudnak válaszolni a feltett kérdésekre. S nem zavarja őket, hogy csak a közelmúlttól van vasút, közút és repülőút, vonattal, autóbuszokkal és utasszállító óriásgépekkel, míg korábban a néptenger feltételezett áradása, átfolyása nagy, esetleg mocsaras, jéggel borított, kőszivattyú stb. területeken, bizony nem több agyrémnél. S ha végül a vándorlás-elmélet megbukik, marad ez a másik, az emberi agyak egymásra rezonálásával, egymásban működésével, nagyfokú átlapoltságával magyarázó. Gondoljuk csak meg, mint lelkesedik egy emberként a futball stadionok közönsége, meg a táncosnőké, meg a pop-papoké stb. Van tehát válasz mindenre, sokkal érthetőbb, gazdagabb, élvezetesebb, érdekesebb válasz, mint eddig, mint az eddigi módon adottak. De a megszokás nagy úr, s még az arisztokratáikat is képesek megszokni és elviselni az emberek, lényegében teljesen feleslegesen, sőt károsan.

Az az érzésünk, hogy nincs is túl nagy szakadék közöttünk és a velünk bármiképpen szembenállók között. Csak hát el kellene gondolkodniuk azoknak, akik például az ázsiai eredet kedvéért, dicsőségéért kockára teszik most az egész őstörténetünket. Azaz pontosan ott vannak a Kárpát-medencei eredetünknek a bizonyítékai, ahol amúgy is hiányos és tisztázatlan a magyar őstörténet. Például az Árpád vezette sereg és népesség beköltözésekor nem tisztázott a helyben találtaknak sem az etnikuma, sem a létszáma, bár a beköltözőké sem. És ez nem véletlen, hiszen az erre vonatkozó adatokat az egyoldalúan szerkesztett krónikákból tudjuk, illetve nem tudjuk. Persze csak a homályban tartott őstörténetben ismeretlen tehát mindez, mert egyébként igen világos már minden. László Gyulától tudjuk, hogy sokkal többen voltak a helybeliek, mint a beköltözők, és a honfoglalók nem hagytak maguk után régészetiileg jelentősebb nyomot, azaz megkülönböztethető emléket. Mert mindig honfoglalás-*kori* sírokról, leletekről van szó, s nem a honfoglalókéról. László Gyula azt is világosan megmondotta, hogy a helynevek is korábbiak, mint a honfoglalás. Akkor mi még a homályos itt? Csak a szerepe azoknak, kik ezt nem fogadják el. Úgy nem fogadják el, hogy közben eszük ágában sincs, mert nem képesek, de szerintünk lehetetlen is, megcáfolni László Gyula megalapozott eredményeit a kettős honfoglalást és mind egyebet illetően. E szerep, adná Isten, hogy csak tudatlanságból fakadva romboljon közöttünk, mert akkor még tehetünk ellene okosítással. De ha előre megfontolt a szándék, akkor nem lesz az érvelésnek hely adva, amint ezt már sokszor tapasztalhattuk a legigazságtalanabb módon.

Mindenesetre bizonyos, hogy feleslegesen hadakoznak a Kárpát-medencei túlnyomó eredetünk ellen, mert ez tény. Ha továbbra is hadakoznak, akkor az a

merevségükből és/vagy valamilyen érdekeikből fakadhat. Például ők magukat olyan nemes leszármazottnak vélik, királyságot akarnak a jogfolytonos nemességnek, és így tovább. De ezek tudományon kívüli szempontok. Mindenesetre attól még, hogy valaki ma katona, nem akarja az egész emberi történelmet a katonaság érdekében átírni. Egyébként ha eszerint végiggondoljuk a magyar történelmet, erősen megvan ez a kettősség, azaz hogy bizonyos helyzetekben mennyire nem engedték meg népüknek volt uraink, hogy dicsőséget arasson, örüljön. Vesztett csatáink, széthúzásaink vannak, sőt ezeket kellene ünnepelnünk, hősesítenünk, dicsőítenünk. Miért? Hogy ők, illetve leszármazotti soruk, az emlékükhöz maradjon nyeregben, tiszteletben, azaz mindig az lebegett a szemük előtt, hogy ők hatalmi helyzetben maradjanak. Ezért semmilyen áldozatot nem sajnáltak, mert az nem az ő vérükből volt, vélték. A nagy tömeg meg csak élt, élt, és próbált kitérni ezek befolyása alól. Ezt a szemléletet érvényesítve írták át a magyar múltat például azok, akik eltitkolták királyaink meggyilkolását is.⁶⁰

Olyanok írták meg aztán a múltunkat, akiknek az ábrázolt korszakokban még nem is laktak itt az elődeik, illetve akkor még be nem költözött magyarok voltak az elődeik. Talán be kellene vezetni a magyar mellé a jobbágy, a palóc vagy a székely szót is. Így magyarok lennének, akik bejöttek, azaz a Vérszerződéssel jött létre kinn a magyar egyesülés, majd ez még egyesült a bejövettel a benti jobbágyokkal, palócokkal, székelyekkel is, és ezután itt már ez a három elem lett magyarnak nevezve. A kinti két elem egyike a vezérek, akiknek eredeti nyelve vagy anyanyelve még nem a későbbi magyarnak nevezett, hanem valamilyen türk, a másik pedig a kinti jobbágyok, palócok, székelyek, akik ugyanazon a nyelven beszéltek, mint a benti jobbágyok, palócok, székelyek, s később mind a három elem, azaz mindnyájan a magyarok: tehát magyarul beszéltek, mielőtt a nyelvet magyarnak nevezték volna. Az, hogy a vezérek is több rétegből (szabír, onogur bolgár, baskír stb) tevődtek össze, nem igazán fontos, de persze pontosan fel kell tární, ki kell deríteni. Meglepően sok adat van, így ez fog menni. Mindez azért fontos, mert latinul sclavusoknak mondták a jobbágyokat. Ebből aztán több-két kovácsoltak azok, akik észrevették a magyarok két malomban őrlését, a vezérség, nemesség ellentétes érdekeit, s azt, hogy tán még támogatni is fogják őket, hogy azonosuljanak ők a jobbágyokkal, s vegyék át a későbbi etnikum számára a sclavot, most már szláv formában. Innét jön minden keveredés és utólagos belemagyarázás. Mi meg nem tudunk válaszolni az Attilától Dzsingiszig, sőt Sztálinig tartó vonulat ajnározása miatt. Pedig nem kell sajnálni, hogy legalább az oroszok nem rohanták le Nyugat-Európát. Világos persze, hogy nálunk is az éppen élő magyar emberek törekvései a meghatározók, mindenki jól akar élni, s akinek ez sikerül, elismerést akar, kérkedik vele, sőt lenézi azt, akinek nem volt szerencséje, mert – helyesen – nem szerencse kérdésének tekinti a boldogulást.

⁶⁰ Grandpierre (1991).

Tehát aki erről a kérdéskörrel, azaz a Kárpát-medencei eredet fontosságáról nem hajlandó vitatkozni, hanem megy a maga rég kitaposottnak vélt útján, s várja a sült galambot, az nem segít senkinek, magának se. Nem lesz ugyanis támogatónk magunkon kívül, senkitől nem várható el kívülről a támogatás, mert mindenki a saját népét segíti. Akik pedig magukhoz ragadták egy ideje a kezdeményezést, közismert üres szívűek, nem akarnak semmit tenni a magyarság egészségéért, viszont jól sütögetik a pecsenyéjüket abban a nihilben. De nekünk a Kárpát-medencei eredetünket kutatóként kell szerepet vállalni, mert keleti eredetünket az osztrákok és a németek találták ki, mert jó nagy területeinket elraboltak, s továbbiakra fájt a foguk a szlávokkal együtt, amit aztán sikeresen meg is szereztek. A németek a mongolságunkat is tanították, s most meg a szlávok kórusától zeng a tudománytalanság mezeje. Miért kellene ezt a hülyeséget nekünk továbbvinnünk? Hogy ne legyen utólag sem lelkiismeret furdalásuk?

Ezekben a kérdésekben az MTA sem a tudományt képviseli. Túl kell nőnünk rajta, s alattunk marad e kérdéskörben a teljesítménye is. S ha másban is sokszor, de nem bukik meg, annak az oka, hogy politikai ügy lett a tudomány szerte a bankvilág uralta földön, aminek következtében igazán csak hadikutatások folynak, még a társadalomtudományokban is (tömeglélektan stb). Kellene egyébként valami, ami eszköz, intézmény, keret lehet, hogy abba egyesítsük erőinket. Eddig csak azt sikerült elérnünk, hogy megismerkedtek egymással egy-egy kutatásban jelentős emberek. Csapatot azonban nem alkotnak, bár mindegyikük egy egész csapattal ér fel. Ha a leglazábban is, de együtt kell működniük végre, legalább egymásra hatáskifejtéssel, egymással szóba állással, s a nagyközönség támogatásával. S miért ne lehetne figyelni is egymásra, tanulni is egymástól? Mert tényleg sok a feladat, s ráadásul senki sem dicsér meg érte, ha elvégzed. Még a legjobbnak hittek is veszekednek veled. Itt a világ vége! Na, de sebjaj, semmi sem vészett el Mohácsnál, mert csata sem volt: még azt is behazudták és elhazudták (nem lehet ott megtalálni a több tízezer csontvázat). Ez egyébként a *Királygyilkosságok* területe, következményeik, összefüggéseik feltárása, ami egész Európára kiterjedten megtörtént már, csak a közzé kellene tenni. És a többi terület is fontos, ami szintén csak érintve lett még: ahol sok megfejtendő teljesítmény született, melyek ugyan nem jók, de megfejtendő, miért fontos, amiről szólnak. S ehhez jön még mindaz, ami a kereszténység körül van mostanában, mert ideje lenne már az alapítása körüli körülményeket is tisztázni, valamint a további fejleményeket, szándékokat, célokat, eszközöket, titkokat.⁶¹ Hiszen erre mi feltettük egész nemzeti létünket, erőforrásainkat, és sokáig viszonylag nagy eredményeket elérve támogatásunkkal. Úgy tekintve a világi hatalomra, mint szentségre, s ezzel nem követett mintát adva azoknak, akik később a mai nyomorúságunk okozásának lehetőségét tették meg fő céljuknak, és terveztek és ragadták meg a legkegyetlenebbül a csak számukra elfogadható eszközöket.

⁶¹ Thiering (2001), Thiering (2002).

A Kárpát-medencéből is kiáradt magyarsági ősök, jobban mondva emberi ősiség alkotta meg elég nagy részben Európát. Ázsia innét is kapott, de onnét is, ahonnan még korábban Európa is, azaz Afrikából, de Ázsiának is vannak fontos eredeti fejlesztő helyei, mint a Kaukázus, Kína, Jáva, stb. Ezek után e két véglet, Európa és Ázsia egymásba hatolón, egymást kiegészítve, építve, rombolva, de végig együtt élt, együttműködött. Ennek csúcsteljesítménye a magyarság, amely az elmúlt másfél ezer év vezető rétegét mindig a Kárpát-medencén kívülről örökölte (csodaszarvas mítosz), de végsőleg mindig Kárpátia maradt a mentshely (van ilyen nevű falu a Balatonfelvidéken). Ezért fontosak nekünk a szkítákig vagy még tovább visszavezethető, inkább ázsiai típusú hadviselő, nagy területeket megszervező, leigázó, azaz harcias lovas kultúrák, és a belőlük is származó civilizációk. Ám éppen a Kárpát-medencei igen régi emberi folytonosságunk miatt tudhatjuk jól, hogy nem mindig a leigázás volt a megoldás, és az ember összemérhetetlenül többet élt egyenrangú szemléletben. Utóbbinak köszönhetjük inkább az emberi alkotásokat, felfedezéseket, míg a leigázók a mítoszokat vallássá, önmagukat uralkodó elitté tették. Igaz ettől kezdve a munkásosztály élcsapata révén fogyasztotta étkezés előtt az aperitifot, de legalább vágyakozhatott az elitéletmód után. Nem tudható, de valószínű, ha nincs ez az elitesdi nyomorúság (mizéria), már régen sokkal magasabb szinten lenne minden ember, mint a Schumacher és a Madonna (vesd össze a Star Trek és hasonlókkal). Na mármost mindebből az is következik, hogy a beköltözők üldözték a helyben lakók régi vallását. Az oroszok égették el a horthysta rovásírásos imakönyveket, feljegyzéseket. Majd pedig a kommunista-bérenc papok átírták keresztény szempontból a múltat, és jól össze is kuszálták, nehogy kiderüljön az igazság. Ez talán még az okosoknak is új megközelítés, olyan jól sikerült nekik annakidején az átírás. Sikert pedig az jelentett, hogy a világ összes pénze rendelkezésükre állt ilyen célra, mert a keresztény egyetemesség akkor és a bankáregyetemesség mostanában ugyanaz. Ezek bérelték fel az összes újkori háború megszervezőit. Punktum. Napóleont és ellenfeleit is ugyanaz a bankház pénzelte, s a győztes fizetett, és sokszor a vesztesel fizettetett még maga helyett is. Ezt mi átéltük két világháború után. Ez nagyobb égzengés, mint amit most egyesek itt-ott puffogatnak. És már csak mi, mai magyarok maradtunk meg: előbb hatalmas nagy birodalom voltunk, amiről fogalmunk sincs, mekkora volt valójában, mert nem a mai szemlélet szerinti volt, hanem mondjuk így: lelki. Aztán olyannyira lecsökkent a dolog, hogy már csodaszarvas-mondával kellett biztosítani a fennmaradást, míg nem megsemmisítőink a gyepon belülre kerültek, s már a szívünket szorongatják. Más nem áll ellent nekik. Senki. Eszébe sem jut, fel sem fogja. Ettől és ebből viszont nem lesz csillagutazás. Még Föld se marad. Hát ezért izgat bennünket ez az egész, röviden elmondva. És ha ezeket nem tisztázzuk, pedig tisztázható, akkor elszalasztottunk egy lehetőséget.

Most mindenki Eurázsiaik és hunokat kerget Indiáig. Ráadásul szinte egyetlen esélyünk, hogy megmentjük őstörténetünket, ha a Semino-csoport eredményeivel megerősítjük népünk, nyelvünk, műveltségünk Kárpát-medencei ős-

időkből való folytonosságát, mert különben minden régiségünket el fognak tulajdonítani mások. (A Semino-csoport is indoeurópaiakat és szlávokat emleget olyan időkből, amikor azok még nem is léteztek.) Érthetően levezettük, hogy azért lehet 82⁶² százalékos az őskőkori génállomány arányunk nekünk magyaroknak, mert közeli és még a távolabbi szomszédságból is ilyenek költöztek be ide, mint mi, amikor idemenekültek a természeti katasztrófa elől, vagy behajtották őket a fegyveres hódító rendcsinálók. Ebben a folyamatban világos, hogy az oroszokkal jöttek a legkevesebben (a moszkoviták), nem is volt átütő sikerük.

Vitathatatlan, hogy foglalkoznunk kell az Árpád-ház elődeivel, sőt Attila hunjaival is, mert ők itt hatalmat szerveztek pár száz évre. Teret kell adnunk több-ágú őstörténetünk összetevői eredete pontosításának is, ami nem jelent semmiféle nyelvrokonságot (sumér-magyar, magyar-török, stb) és más egyéb népleszármazást. Főként azt nem jelenti, hogy büszkének kellene lennünk a mongolokra, akik ádáz módon felgyújtották, lerombolták országunkat, kiirtották lakosságunk egy tekintélyes részét, amit aztán későbbi királyaink a szomszédos, nem magyar népességből töltöttek fel. Utódaik tovább rombolták hatalmi testvéreinket a Kaukázusban, de Moszkvát meghagyták, amivel későbbre nyakunkba ültették a pánszlávizmust. Ilyen mély tehát az ellentét, a tudományos ellentét kifutását tekintve azok között, akik nem a Kárpát-medencéből indulnak ki, ha rólunk van szó, s azok között, akik igen. Semmiféle erő nem tántoríthat el ezért attól, hogy tudományos eszközökkel lefolytassuk a szabad kutatást és vitát erről, és következtetéseket tegyünk. Ha nem mi, majd jönnek mások, és megteszik. Ez a kialakult jellegzetesség mint nehézség jól megmutatja azon súrlódás forrását, amittől sokan szenvedünk minden oldalon. Bízunk hát egymásban és tudományunkban, ez maga a magyarságunk és a barátságunk. Ha ez érvényesülhet a földön, akkor nekünk végül mindenki magyarnak számít majd. Ha nem, akkor a végén már ember se marad.

⁶² Itt az Eu4-et is ide számítottuk, hiszen az is része az ősi állománynak, jöllehet, nem európai eredetű.

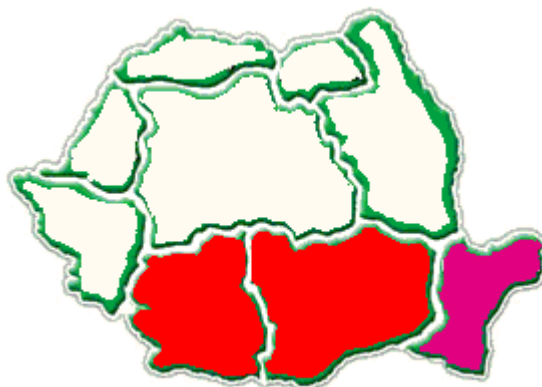
HAVASALFÖLD (XV/33.)

Nagy Gyöngyi (Pozsony):
**A világot rettegésben tartó havasalföldi
 vajda, Vlad Tepes**

Az alábbi tanulmány szerzője fiatal, tehetséges kutató, aki valószínűleg teljesen nem is tudatosítja, milyen bonyolult téma feldolgozására vállalkozott. A tanulmány nem más, mint a szakdolgozatának rövidített változata, amelyet magyar-történelem szakos végzős hallgatóként a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Főiskolai Kar Történettudományi Tanszékén készített. A témának, bár sokak által feldolgozott, azért is nagy a jelentősége, mert főszereplőjét egyfelől homály fedi, másfelől sok körülötte a tévhit és szenzáció. Ez különösen a művészetben, főleg a filmvilágban nyilvánul meg, ahol Drakula személye és kegyetlensége hálás téma. Mi több, vannak próbálkozások Drakulát a filmrendezők és producerek részéről más történelmi személyiséggel is társítani, mint pl. legutoljára Báthory Erzsébettel, amelyet csak a történészek szakavatott beavatkozása hiúsított meg.

Csámpai Ottó

Havasalföld egyike a mai Románia fő történelmi tartományainak. Régi magyar nyelven Havaselvének hívták, románul Tara Romaneasca-nak, latinul pedig Valachia-nak (Vlahföld vagy Oláhország). Ebben a történelmi régióban élte különös életét a Drakula néven elhíresült vajda, Vlad Tepes.

Havasalföld, Románia egyik történelmi tartománya

Mielőtt rátérnék az utókor által olyannyira érdekesnek tartott életére, nézzük meg, hol, milyen történelmi környezetben élt, s milyen események, harcok előzték meg az ő országlását.

Havasalföld szerepe azért is különleges a középkorban, mert két követhető modell állt előtte. Egyfelől ott voltak az oszmánok, akiknél az uralkodó élet és halál ura volt, másfelől pedig lassan, de folyamatosan kezdett ide is beszivárogni a nyugat-európai feudalizmus mintája, ahol már a 13. században megfogalmazódik az uralkodóval való szembenállás joga és lehetősége. Hogy Havasalföldön éppen melyik vonalat kezdték el követni, az az uralkodó neveltetésétől és személyiségétől függött. Havasalföld 15. századi történelmét a vér határozta meg a legjobban. Nem volt olyan uralkodó, aki ne véráldozat árán került volna a fejedelmi székbe, s olyan sem volt, aki nem tör által vesztette volna életét. Ez volt a belviszályok egyik oka. Másik okként egyértelműen azt lehet felhozni, hogy Havasalföld hosszú ideig a Magyar Királyság és az Oszmán Birodalom közé ékelődve egy ütközőállamként működött, s így a két nagyhatalom összecsapásaiból rendszeresen és nagymértékben hátrányt szenvedett. A középkor folyamán Havasalföldet először a Magyar Királyság igyekezett befolyása alá vonni, de a vajdák nem óhajtották a magyar függést. Amikor azonban Délkelet-Európában megkezdődött a törökök veszedelmes terjeszkedése, a magyarokkal való jó viszonyt igyekeztek még jobban kiépíteni. Azzal, hogy egyes vajdák a törökök havasalföldi megjelenésekor behódoltak az Oszmán Birodalomnak, attól mentették meg az országot, hogy a Birodalom teljesen és véglegesen bekebelezze azt. Ugyanakkor a török függőség alól is igyekeztek magukat mentesíteni, s ebben nyilvánvalóan a Magyar Királyság volt segítségükre. Egyszerre voltak tehát a magyarok és a törökök hűbéresei is. Mindig olyan uralkodó került a székbe, aki az éppen erősebb hűbérúrhoz húzott.⁶³

A magyar vegyesházi királyok hadjáratokkal igyekeztek Havasalföldet a függőségükbe vonni. Károly Róbert 1330-ban vezetett hadat Basarab havasalföldi vajda ellen, mert a vajda elfoglalta a Szörényi Bánságot, a mai Olténiát, amely magyar terület volt. A Bécsi Képes Krónika azt írja, hogy erre a hadjáratra a királyt Szécsényi Tamás erdélyi vajda ösztönözte, aki Havasalföldet is szerette volna Erdélyhez csatolni. Ennek azonban nincs semmi kézzel fogható bizonyítéka. A havasalföldi vajda ellen vezetett háborúnak olyan külső politikai okai lehettek, amelyek összefüggtek a középkori magyar állam keleti, illetve balkáni politikájával.⁶⁴ Nagy Lajos trónra lépése azzal kezdődött, hogy a szászok felláztak Károly Róbert egyenes adója ellen, s így a király hadat indított ellenük. Győzelme Basarab vajdát is meghódolásra kényszerítette. Magyarország balkáni szomszédai, a szerbek, a bolgárok és a románok keresztények voltak ekkor, de nem katolikusok. A magyar királyok balkáni politikáját a Szentszék csak úgy támogatta, hogyha a fennhatóságuk alatt élő balkáni népek is áttérnek a katoli-

⁶³ Hóvári János: A rettegett Drakula. In: Koronás portrék. 1987. 103-107.

⁶⁴ Jancsó Benedek, Erdély története. 2001. 52-53.

kus hitre. Az Anjou-királyok ezt szívügyüknek tekintették, így a magyar fennhatóság elismerése hamarosan egyet jelentett azzal, hogy az oláhok is katolikusokká lesznek. Basarab fia, Sándor, aki meghódolt Lajosnak, 1364-ben meghalt. Utóda Vlajkó is elismerte Lajost, de nem volt hűséges, ezért a király 1368-ban hadat indított ellene. A király a békekötés során meghagyta a vajdának a Szörénységet, és hogy magyar jogcíme legyen hozzá, szörényi bánná tette. 1369-ben a fogarasi uradalmat is neki adta. Ez idő óta viselik a havasalföldi vajdák latin nyelvű okleveleikben a következő címet: *Az Isten és Magyarország kegyelméből Havasalföld vajdája, szörényi bán, az új telepítés és Fogaras hercege*. A béke feltétele volt még az is, hogy áttérjenek a katolikus hitre. A két román fejedelemségben Nagy Lajos azért érezte szükségét a térítésnek, mert a fenyegető török veszély ellen más védekezési módot nem látott. A vajdák azonban minden esetben csakis kényszer hatására tértek át a katolikus vallásra.⁶⁵ A Nagy Lajos halála utáni zűrzavarok a román vajdáknak arra adtak alkalmat, hogy elszakadjanak a Magyar Királyságtól. Luxemburgi Zsigmond uralkodása (1382-1437) meglehetősen válságos korszaka volt Erdély történetének. A hódító törökök az ő uralkodásának kezdeti éveiben lettek úrrá a Balkán félszigeten, így a román vajdaságokat is gyorsan az uralmuk alá vonták. A vajdák vallási okokból hajlandóbbak voltak a törökkel jobb viszonyban lenni, mint a magyarokkal. A török ugyanis csak politikai meghódolást, adót, s háború esetén segítő csapatokat követelt. A török jóindulatának megnyerése érdekében a román vajdák Erdélyre irányították a figyelmet. Az első nagyobb török akció 1420-ban Dán havasalföldi vajda ösztönzésére indult. A székelyek és a szászok ellenálltak, de a törökök legyőzték őket. Ez idő alatt Zsigmond Németországban tartózkodott, így a szászok nem remélhettek tőle gyors és hatékony segítséget. Ezért Tordán országgyűlést hívtak össze és általános felkelést rendeltek el Dán havasalföldi vajda ellen. A vajda ezt megtudta, és letette a hűségesküt Zsigmondnak, aki pedig megbocsátott neki, így az erdélyi népek megtorló hadjárata elmaradt. A török Dán vajdát a Zsigmond felé tett lépése miatt megfosztotta a trónjától, és helyére Radult tette. Zsigmond ekkor személyesen ment hadba az új vajda ellen 1424 és 1427 között. Zsigmond ekkor győzött, de ez nem akadályozhatta meg a törököt abban, hogy időnként ne törjön be Erdélybe.⁶⁶ Havasalföld már a XIV. század végén kénytelen volt tehát a magyar korona és az oszmán-török birodalom közé ékelődve egyensúlyozni. Elsőként Luxemburgi Zsigmond vette fel a harcot a törökkel, de Nikápolynál 1396-ban vereséget szenvedett. Zsigmond diplomáciailag ügyesebbnek bizonyult, mint hadvezérként, így hamar rájött, hogy támadás helyett védekezni kell, s körbe kell venni Magyarországot szövetséges ütközőállamokkal, mint Szerbia, Bosznia, Havasalföld és Moldva. Ennek egyik első lépéseként felvette a kapcsolatot Öreg Mircea-ával, aki 1386 és 1418 között volt havasalföldi vajda. Öreg Mircea azonban ekkor adófizető hűbérese volt a töröknek.

⁶⁵ Jancsó Benedek, 59-61.

⁶⁶ Jancsó Benedek, 62-63.

Az egyezség mégis létrejött, mert amíg a román fejedelem adót fizetett a portának, arra az időre Budára küldte fiát, Vladot, a magyar koronához fűződő viszonyának zálogaként. Mircea 1418-as halálát követően fia, Vlad erdélyi városokban élt a magyar király szövetségeseként és a Duna menti vajdaság várományosaként. 1431-ben Nürnbergben Vlad belépett a Societas Draconisbe, a Sárkányos Társaság tagjai közé. A tagok a sárkányt és a keresztet, illetve csak a sárkányt viselhették. Maga Vlad is hordta a sárkányos emblémát, és így került neve mellé a Dracul jelző, amely latinul sárkányt, románul azonban ördögöt jelent. Zsigmond a törökellenes politikája miatt 1436-ban Vlad Dracult emelte Havasalföld trónjára. Ezzel megalakult a havasalföldi fejedelemséget megalapító I. Basarab (1316-1352) családjából származó ún. *Draculesti vajdai ág*, az 1383 és 1386 között uralkodó I. Dan nevére *Danestire* keresztelt másik trónkövetelő csoporttal szemben. A két liga közötti különbségek vallási okokra vezethetők vissza, mert a Draculestiek katolikusok, a Danestiek pedig görög-keleti ortodoxok voltak. Amikor Zsigmond Vlad Dracult trónra emelte, a török azonnal támadólag lépett fel. 1437-ben végigpusztította a Vajdaságot, s arra kényszerítette Vladot, hogy ismerje el a porta fennhatóságát és fizessen neki adót. Egy év múlva II. Murád szultán megjelent Havasalföldön, s Vladdal együtt feldúlta Segesvárt, Brassót, Szászsebest, Medgyest. Sokakat elraboltak, köztük azt a szászsebesi diákot, aki később Szászsebesi Névtelen néven lett híres. Ő 1438 és 1458 között tartózkodott török fogságban. Zsigmond halála után (1437) Havasalföldön a török válogatta meg, hogy kit tesz a trónra, a Draculestieket vagy a Danestieket. Hunyadi János törökellenes harcának első sikerei Vlad Draculnak kedveztek. A török fogsággal igyekezett megtörni alattvalóját, így Vlad Draculnak 1442-ben két fiával: Vladdal, a későbbi Drakulával, és Raduval, a későbbi Szép Raduval együtt a portán kellett megjelenennie. Vlad 1448-ig, testvére pedig 1462-ig volt a török szultán közvetlen közelében. Az itt töltött idő Vlad életében személyiségformáló volt. Itt tanulta meg, hogy a szultán milyen mérhetetlen hatalommal rendelkezik, és hogy istenként kormányozza a népét. Különböző korszerű harcászati módszereket sajátított el, de itt látta azt a mérhetetlen szigort és kegyetlenséget is, amelyet majd ő is alkalmaz uralkodása alatt. Amíg a két fiú török fogságban volt, apjuk Vlad Dracul megint Hunyadi Jánoshoz pártolt, s együtt harcoltak a hosszú hadjáratban a törökök ellen. Itt azonban kényelmetlen helyzetbe került, mert azok ellen harcolt, akik a fiait fogságban tartották. Valószínűleg ezért történhetett az, hogy visszavonulás közben fogságba ejtette Hunyadi Jánost. 1445-ben aztán Vlad Dracul a törökök oldalán volt megint, de Hunyadi elűzte, s helyére II. Vladislavot ültette.⁶⁷ 1448-ban Hunyadi János egy újabb hadjáratot vezetett a törökök ellen. Szövetségesként ott harcolt mellette II. Vladislav. Brankovics György szerb despota árulása miatt – aki szintén Hunyadi szövetségese volt – a törökök Rigómezőnél győzelmet arattak. Hunyadi Jánost Brankovics György elrabolta, és csak váltságdíj ellenében engedte

⁶⁷ Sz. Farkas Jenő: Drakula vajda históriája. 1989. 21-27.

el. Ezt a helyzetet használta ki Vlad Dracul fia, Vlad, s 1448 őszén török támogatással megszerezte magának a havasalföldi trónt. Amikor II. Vladislav hazatért a vesztes csatából, azonnal elűzte Vladot, és ekkor az ifjú trónbitorló anyai nagybátyjához, II. Bogdan moldvai vajdához ment, hogy ott az unokatestvérével, a későbbi Stefan cel Maréval, készüljön a hatalomátvételre. 1451-ben azonban II. Bogdant meggyilkolták, s ekkor az ifjaknak Erdélybe kellett menekülniük, ahol Hunyadi János támogatására leltek. Hunyadi igényt tartott törökellenes harcaihoz a két román vajdaság támogatására, így Vladot, mint a magyarok szövetségesét mutatta be V. László királynak. Közben Vlad türelmetlenül készült a bosszúra, hogy a Danestiekkel leszámoljon. 1452-ben be akart törni Havasalföld területére, hogy elűzze II. Vladislavot a trónról. II. Vladislav ezekben az években meg akarta szerezni a Fogaras vára fölötti jogot, amit eredetileg a magyar királyok adományoztak a havasalföldi vajdáknak, ám ekkoriban ez már a Hunyadiak tulajdonában volt. Amikor II. Vladislav megtámadta Fogarast, Hunyadi válaszul elűzte őt a trónról, s ekkor a Draculesti család sarját, Vladot, azaz Drakulát tette meg Havasalföld uralkodójának. A nándorfehérvári ütközet után a törökök visszavonultak, a magyar királyi udvarban pedig trónharc bontakozott ki. Ezt a kedvező helyzetet használta ki Vlad, s hamarosan megszerezte egész Havasalföld felett a hatalmat. II. Vladislavot a bojárok megölték, Vlad elfoglalta Tirgovistét, s ezzel megkezdődött második uralkodása, amely 1456-1462-ig tartott. A Tirgovistén 1456. szeptember 6-án keletkezett levelében hűségesküt tett a magyar királynak és örök barátságot ígért a barcasági szászoknak, magát pedig Havasalföld vajdájának és Omlás, illetve Fogaras urának nevezte. V. Lászlót arra kérte, hogy a török ellen segítse őt, mert legfőbb célja, hogy a török elleni harcokban részt vegyen, ezzel is segítve a magyarokat.⁶⁸ Uralkodásának első hónapjaiban már tudatosan törekedett egy erős központi hatalom kiépítésére, s erről a véleménye így hangzik, amelyet egy 1456. szeptember 10-i levelében fogalmazott meg: „Ha az uralkodó hatalmas és erős, kívánsága szerint köthet békét, ha pedig gyenge, az erősebb legyőzi, és azt tesz vele, amit csak kíván.” Török mintára tehát egyedül döntött minden fontos kérdésben, és egy zsoldos hadsereget is felállított. L. Kalkokondülész bizánci krónikás írja róla, hogy uralkodása után állandó testőrséggel vette magát körül. Ennek oka az volt, hogy nem bízott alattvalóiban. A gyakori trónváltásokért pedig a bojárokat tette felelőssé, akik folyamatosan elárulták egymást. Ezért első lépésként eltörölte a bojárok kiváltságait, és gyakran halálra is ítélte őket, hogy a vagyonukat szétoszthassa a saját emberei között. Országát állandó rettegésben tartotta, mert csak így érezte hatalmát szilárdnak. Nagy Albu vezetésével a bojárok így hamar felkeltek ellene. Drakula azonban leverte a lázadást, s a bojárokat családotul lemészárolta.⁶⁹ Meglehetősen bizalmatlansággal fogadta Hunyadi Mátyást is a magyar trónon. Főleg Szilágyi Mihály őrizetbe vétele nem tetszett neki, hiszen vele szoros, levele-

⁶⁸ Sz. Farkas Jenő, 27-28.

⁶⁹ Sz. Farkas Jenő, 28-29.

zõ kapcsolatban állt. Közben tudomást szerzett a törökök újabb készülődéséről, s ez arra készítette, hogy most a törökökhöz közeledjen. Bizonyításképpen elfogatta a Havasalföldön tartózkodó összes szász és magyar kereskedőt, vagyonukat elkobozta, s karóba húzatta őket. Erre Mátyás király III. Dant vette pártfogásába, és kilátásba helyezte trónra emelését. III. Dan nemsokára hozzá is látott a szász kereskedők megnyeréséhez. Levélben közölte velük, hogy hűségesküt tesz Mátyás királynak, aki támogatja őket Vlad Tepes kegyetlenkedéseivel szemben. Ebben a levélben hosszan ecsetelte Drakula szörnyű tetteit is, és leírásai teljesen megegyeznek a szász-német krónikákban foglaltakkal. Vlad Tepessel végül 1460-ban csaptak össze, amikor III. Dan a szászok segítségével indult ellene, azonban a vajda gyorsan elfogta ellenfelét, megásatta vele a saját sírját, meghallgattatta vele saját halotti szertartását, aztán lefejeztette.⁷⁰ 1459 második fele aztán változásokat hozott Drakula politikájában. II. Pius pápa nagyszabású hadjáratot tervezett a török ellen Mátyás király kezdeményezésére, s erre Drakula elkezdett Mátyáshoz közeledni. Mivel Mátyásnak amúgy is szüksége volt valakire, szövetségre lépett vele, s így Drakula ismét kibékült a szászokkal. A törökök ebben az időben azért tekintették ellenségüknek Drakulát, mert az nem fizette ki nekik az adót. A szultán átlátott Drakula ravaszságán és megbízta Hamza béget, hogy kerítse kézre a vajdát, s vigye el a Portára. A vajda színleltelen eleget tett a meghívásnak, fegyveres csapataival megjelent egy Duna menti várnál, Gyurgyevónál, de ott rajtaütött a túloldalon állomásozó török seregen. Turszun bég így ír erről: „Mikor ezek semmi rosszat sem sejtve ezen az oldalon tartózkodtak, Drakula-oglu Kazikli nevű átkozott éjfélkor átkelven a jég hátán, megtámadta Hamza béget. Igen sok műszülmánt levágata, Hamza béget elfogták... fejét levágatván Magyarország királyához küldte, ilyen üzenettel: Tud meg, hogy ellensége lettem a töröknek.” Hamza csapatainak leverése után a vajda számtalan török várost és falvat égetett fel. Akik ellenállást tanúsítottak, azokat lemészároltatta, karóba húzatta, otthonaikat pedig fölégette. Ez után levélben megüzente Mátyásnak, hogy úgy véli, a török rohamára nem sokat kell várni, Havasalföld elvesztése pedig egyet jelentene a kereszténység elpusztulásával.⁷¹ 1462 júniusában II. Mehmed szultán vezetésével 70 000 katona érkezett Havasalföld határához. Átkeltek a Dunán, és Tirgoviste felé indultak. A helyi lakosság a hegyekbe menekült, miközben mindent felégettek maguk mögött. Vlad Tepes június 16-ról 17-re virradó éjszaka kb. 10.000 lovas katona élén megtámadta a török tábort, de a szultánt nem sikerült megközelítenie, ezért hajnalban visszavonult seregével. Közben történt egy váratlan esemény is. Vlad Tepes egyik unokatestvére, Nagy István (Stefan cel Mare) megtámadta Kilia várát. Drakulának ezért ketté kellett osztania seregét. Az egyik részét az északról támadó törökök ellen vonlattatta fel, a másik részével pedig a hegyekbe vonult. A törökök közben a főváros felé vonultak, ahol szembesültek Drakula rémtetteivel,

⁷⁰ Sz. Farkas Jenő, 36-38.

⁷¹ Sz. Farkas Jenő, 38-40.

a rengeteg karóba húzott, foszladozó tetemmel. Magukkal hozták azonban Vlad Tepes török fogságban maradt öccsét, a későbbi Szép Radut, aki csak a kedvező alkalmat várta, hogy átvegye bátyja helyét. Kalkokondülész bizánci író szerint a szultán egy alkalommal olyan szerelemre lobbant Szép Radu iránt, hogy azt meg is mondta neki, s amikor ezután az ifjú törrel megsebesítette a szultánt, az nem-sokára megbocsátott neki. Radu azonban nemcsak jóképű volt, hanem ügyes diplomata is. Hamarosan maga mellé állította a bojárokat, sőt testvére katonáinak egy részét is. Mátyás királyt is be tudta hálózni, és hűséget esküdött neki. Mátyás seregei eredetileg Drakulának akartak segíteni, amikor Havasalföldre érkeztek, de a király hirtelen másképpen döntött: el akarta fogni Drakulát. Ennek közvetlen oka egy Drakula által írott levél volt, amelyet 1462. november 7-én intézett a szultánhoz, hogy a török támogatását megszerezze. Ebben a levélben felajánlja, hogy a török kezére játssza Mátyást és kíséretét. A történészek nagy része a levelet hamisnak tartja. Eredetileg bolgár nyelven íródott, de csak a latin változata maradt fenn. Vlad Tepest 1462-ben Jan Jiskra (Giskra) cseh kapitány a Kárpátokban, Királykőnél fogta el. Mátyás innen Budára, majd Visegrádra vitette, ahol 12 évig tartotta fogságban. Ebből az időből igen kevés adat van a vajdáról. Janus Pannonius írt róla egy epigrammát Drakula havasalföldi vajda fogságba eséséről címmel, amelynek egy részlete így hangzik: „Zengjetez ünnepi dalt! Láncot hord végre a zsarnok/Már ha igaz, mit a hír szerterepülve susog.” Ennél bővebben beszél II. Pius pápa követe, Miklós modrussai püspök, aki személyesen is látta a vajdát, sőt embereivel is elbeszélgetett. „A valachok zsarnokát, Drakulát, mely névvel ők az ördögöt jelölik, fogságban láttam, amikor a hun király mellett II. Pius pápa követi tisztét töltöttem be: termete nem magas, de igen izmos és erős, külsőre kegyetlen és félelmetes, sasorra igen nagy, tág orrlyukakkal, arca pedig sovány és sápadt, hosszú szempillái tágra nyílt kék szemeit övezték, fekete és sűrű szemöldöke fenyegetővé tették nézését, bajuszán kívül arcát és állát borotválta. Kiugró homlokcsontjai növelték fejének méreteit. Magas tarkóját bikáéhoz hasonló nyaka kötötte széles vállaihoz, melyre fekete, göndör hajfonatok hullottak.” Ez a leírás megegyező az Ausztriában található Drakula-portréval.⁷²

⁷² Sz. Farkas Jenő, 40-46.

Drakula-portré a 16. század második feléből (Ausztria, Kufstein, Ambras Muzeum)

Mátyás 1475-ben elengedte Vlad Tepes, azonban hamarosan visszahívta, hogy 1476 januárjában vegyen részt a Szabács elleni hadjáratban. Egy szemtanú ezután részletes leírással adta a pápa tudtára, hogy Vlad Tepes és Vuk Brankovics Szabács elfoglalása után Szrebenik ellen indultak, és kegyetlenül elbántak egyes városok, falvak lakóival. A várost csellel vették be: százötven katonát török ruhába öltöztettek, akik elvegyültek a tömegben, a két hadvezér pedig ezután betört a városba, és fölgyújtották a várat. Ez a szemtanú a levelében azt is leírja, hogy Drakula kegyetlensége olyan határtalan volt, hogy még amikor Mátyás fogságában sínylődött, akkor is egereket fogdosott össze, azokat darabokra tépte, s kis pálcikákra húzta. A szláv krónika is ugyanezt írja le: Drakula egereket fogott, madarakat vásárolt a piacon, s agyonkínózta őket.⁷³ 1476 első hónapjaiban Mátyás egy kis időre kibékült Basarab Laiota havasalföldi fejedelemmel, s így Drakula trónra lépése még késett néhány hónapot. A török azonban ismét betört Moldvába, és megverte Nagy István csapatait. Az erdélyi vajda, Báthory István Vlad Tepessel Moldvába sietett, ahol megverték a törököket. Innen Báthory betört Havasalföldre, elfoglalta Tirgovistét és Bukarestet, elűzte a havasalföldi vajdát, s ezzel előkészítette Vlad Tepes újbóli trónra lépését. Amikor Drakula végre megint trónra került, azonnal megerősítette a barcasági és a brassói szász kereskedők előjogait, és barátságot, illetőleg szövetséget ígért nekik. Mátyás király levélben számolt be az új helyzetről IV. Sixtus pápának, s igen kedvezően beszélt Vlad Tepesről: „Kapitányom, Drakula, mindenekelőtt a törökre nézve volt igen veszedelmes és fölöttébb harcias férfiú”. Drakula uralkodása azonban már nem tartott sokáig, mert Basarab Laiota megjelent, török segítséggel elfogta, s meggyilkoltatta. A snagovi kolostorba temették el.⁷⁴ Nagy

⁷³ Sz. Farkas Jenő, 47-48.

⁷⁴ Sz. Farkas Jenő, 49.

István moldvai fejedelem visszaemlékezéseiben Drakula gyilkosának Basarab Laiota-t tartja. Jakob Urnest, osztrák történetíró azt állítja, hogy a román vajda török árulás áldozata lett: „... Egy török volt a szolgája, azért, hogy mialatt az uralkodó tanácskozik, őt megölje. A törökök erre a célra alkalmazták. Azonban ez úgy történt, hogy miközben együtt lovagoltak, a szolga hátulról levágta a fejét, s rögtön a török urához menekült. A magyar király fölöttébb szomorú volt, hogy elveszítette támaszát a török ellen.” Az orosz Drakula-történet úgy véli, amikor Drakula a kíséretétől eltávolodott, hogy magasabbról nézhesse, hogyan mészárolják emberei az ellenséget, saját seregének vitézei töröknek vélték, rárohantak, s valaki közülük ledöfte kopjával. Bonfini szerint a törökök ölték meg, s arról is ír, hogy a fejét a törökökhöz elküldték.⁷⁵

Drakula különösen kegyetlen természete sokakat késztetett alkotásra, a régebbi századokban ugyanúgy, mint a közelmúlt évtizedeiben. Hírnevét már a saját korában megalapozták egyes történetírók. A Drakula-történetek először szóban és kéziratos formában terjedtek el. Ma négy ilyen kéziratról tudunk. Az ausztriai Lambach kolostorban őrzött Drakula-történet csak másolatban maradt fenn, az eredeti elveszett. A svájci Sankt-Gallen apátságban Drakula vajda története (Geshichte Drakole Waide) címmel található egy másik kézirat. A londoni British Library-ben is őriznek egy kéziratot A gonosz Drakula története címmel (Die histori von dem pösen Dracol...). Franciaországban Colmar városi könyvtárában található a negyedik kézirat. Ezek tartalmukat tekintve annyira hasonlítanak egymáshoz, hogy a szakirodalom egy őstípus létét feltételezi, amelyet 1462-ben vagy 1463-ban nyomtathattak.⁷⁶

Egykorú fametszet egy újságlapból

A négy kéziraton kívül az egyik legértékesebb kútfő a német Beheim Mihály közel ezersoros költeménye. Beheim cseh-német származású ember volt, az 1450-es években Cillei Ulrik szolgálatában állt, majd 1456-ban V. Lászlóhoz

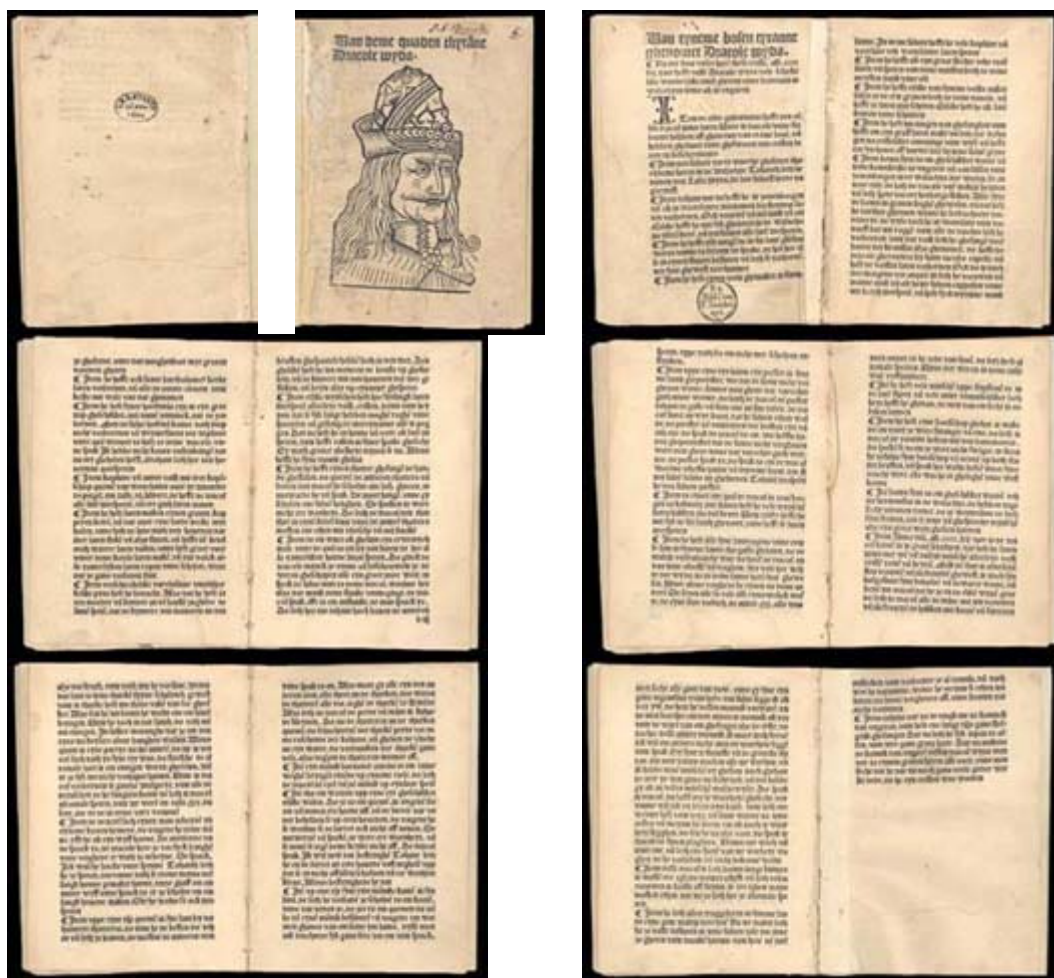
⁷⁵ Sz. Farkas Jenő, 50-51.

⁷⁶ Sz. Farkas Jenő, 52-53.

szegődött, s részt vett a nándorfehérvári ütközetben. A Hunyadi-család ellen mindig is ellenséges érzéseket táplált, hiszen, mint írásából kiderül, őt is fogva tartották. Az 1460-as évek elején már III. Frigyes német-római császár udvarában szolgált. Drakuláról szóló költeményét 1462 és 1463 folyamán írhatta.⁷⁷ A 15. században vándor énekesként tartották számon, aki számos osztrák és magyar vonatkozású történeti éneket írt. Drakuláról szóló elbeszélése a vajda elfogatásával kezdődik, s aztán igen részletesen beszámol egyes rémtetteiről. Művében elmondja, hogy értesüléseit egy Jakab nevű szerzetestől kapta, aki a vajda üldözése elől Oláhországból egy bécsújhelyi kolostorba menekült. Beheim Mihály ebben a kolostorban találkozott Jakabbal. Beheim szavában nem lehet kételkedni, mert összes történeti tárgyú munkája bizonyítja, hogy a megénekelt eseményeknek vagy ő maga is a részese volt, vagy szemtanútól értesült.⁷⁸ Beheim szerint Drakula egyedül annyi bűnt követett el ártatlan emberek ellen, mint Heródes, Diocletianus és Néró együtt. Például sebet vágatott az embereken, s utána sóval dörzsöltette be. Egyeseket megsütetett, megfőzetett, felakasztatott, megnyúztatott, másokat árnyékszékbe dobott, hajuknál fogva vagy lábuknál felakasztatott. Áldozatainak szemébe és fülébe vastag szögeket veretett, másokat vad lovakhoz vagy hegyről leengedett szekerekhez köttetett, vagy ágyúba tusholva kilövetett. Beheim leírásai közül a legkegyetlenebb az, amikor arról mesél, hogy Drakula kisgyermekes anyákat pólyás csecsemőikkel együtt karóba húzatott, az anyák mellét levágatta, s helyére a csecsemők fejét tette. A költemény utolsó részét a vajda elfogatásának részletes leírása adja. Beheim írását természetesen fenntartással kell olvasnunk, mert egyszerre épít a szóbeli hagyományra, a történelmi tényekre és a költői fikcióra is. Egyes nyomdászok igen korán rájöttek, hogy milyen borzalmas, legalább olyan izgalmas is ez a téma, ezáltal pedig eladható. Egy L. Hefft nevű német krónikás szerint már 1462-ben mindenfelé Drakula képmását mutogatták. Miután Gutenberg 1440-ben feltalálta a könyvnyomtatást, hamarosan napvilágot láttak Drakuláról a 6-8 oldalas nyomtatott újságlapok, igényes fametszetek társaságában. Bartholomaeus Gothan volt az első, aki 1485-ben Lübeckben kiadta a Drakula-történeteket. Az újságlap címe Van deme quaden thyrane Dracole wyda, s a cím alatt egy fametszet látható, amely minden bizonnyal idegen minta után készült, mert a hitelesnek vélt olajfestmény másolat az ausztriai Ambras Múzeumban másképpen ábrázolja a vajdát.

⁷⁷ Sz. Farkas Jenő, 59-60.

⁷⁸ Bleyer Jakab: Beheim Mihály Vlad Drakul oláh vajdáról szóló költeménye s annak kútfői értéke. In: Századok, 1904. 9. szám, 874-876.

A lübecki ősnymtatvány, 1485 - Az Országos Széchenyi Könyvtár digitális gyűjteményéből

Ez az újságlap arról tudósít, hogy a kegyetlen vajda 1456-ban betört Erdélybe és ott nagy pusztítást vitt véghez. Ezután következik 32 történet, kezdve a rémtettektől egészen a budai várfogságig és bűneinek megbánásáig. Az újságlap nyelvéről sok vita folyt. Egyesek szerint erdélyi szász nyelvjárásban írták, Hubay Ilona szerint középalnémet nyelven írták, hiszen az említett nyomdász a Hanza-városok olvasói számára adta ki. Egyetlen fennmaradt példányát a budapesti Országos Széchenyi Könyvtárban őrzik.⁷⁹ A lübecki újság vonzóereje az aktualitásában is rejtett. Azért 1485-ben adták sajtó alá, mert Mátyás király ekkor hódította meg Bécset.⁸⁰ Ezt az újságlapot később több kiadás is követte. Nürnbergben ötször adták ki: 1488-ban kétszer, 1499-ben, 1520-ban, 1521-ben, Bambergben 1491-ben, Augsburgban 1494-ben, 1520-ban és 1559-ben,

⁷⁹ Sz. Farkas Jenő, 61-64.

⁸⁰ Hubay Ilona: Egykorú újságlap Drakula vajdáról. In: Magyar Könyvszemle, 2002. 1. szám. 41-46.

Strassburgban 1500-ban. A népszerűség okára nem nehéz rábukkanni: a történet olyan rémisztő és szórakoztató volt, hogy mindenki szívesen olvasta el.⁸¹

A német kultúrától gyökeresen eltérő vallási és politikai igényeknek megfelelően született meg az orosz Povest' o Drakule (Elbeszélés Drakuláról) c. irodalmi alkotás. A 15. századból két másolata maradt fenn. Az egyiket 1490. január 28-án fejezte be a beloozeóri Kirill-kolostor ismert könyvmásolója, Jefroszin szerzetes, s megjegyzi, hogy ezt már 1486. február 13-án lemásolta egyszer. A történet szerzője Fedor Kuricyn deák, aki III. Iván moszkvai nagyfejedelem diplomatája lehetett. 1482-ben követségben járt Budán Mátyás királynál, s 1485 augusztusa előtt tért vissza Moszkvába. A szerző pontos leírást ad Budáról, Visegrádról, Pestről, s megjegyzi, hogy Drakula harmadik fiát, Mihailt, „ugyanitt Budán láttuk”. Az teljesen kizárt, hogy az orosz Drakula-történet a német történetek egyikének másolata lenne, mert ezt I. Bogdan és J. Striedter már bebizonyították. Bonfini műve sem lehetett minta, mivel az olasz humanista csak 1486-ban érkezett meg Mátyás reneszánsz udvarába. Tehát az orosz Drakula-történet egy önálló irodalmi mű, sőt mi több, az egyik legelső orosz szépirodalmi alkotás is.⁸² A Drakula-történet először a 19. század közepén került nyilvánosságra, majd 1896-ban Ioan Bogdan közölte az eredetit és román fordítását is, egybevetve a 15. századi német és latin krónikákkal. 1964-ben Ja. S. Lur'e, orosz kutató adta ki a legteljesebb orosz Drakula-történetet. A korabeli forrásokra támaszkodva ő arra jutott, hogy az anekdoták egy közép-európai szóbeli hagyományra vezethetők vissza. 1900-ban a már korábban említett Bleyer Jakab is ezt az álláspontot képviselte. A román kutatók nézete az, hogy ezt egy Mátyás udvarában élő román szerző írta, azonban Zoltán András tanulmányában alapos nyelvészeti, hangtani kutatás után megállapította, hogy az orosz kézirat forrásául valószínűleg egy szerb szerző kézírata szolgálhatott, mivel Mátyás királyi kancelláriájában a diplomáciai levelezés nyelve a latin és az olasz mellett a szerb volt. Tehát a moszkvai követek érkezése előtt már létezett egy szerb Drakula-történet, amely a Magyarországon élő szerb diákság irodalmi terméke volt.⁸³

A német és szláv nyelvű Drakula-elbeszélések abban különböznek, hogy az oroszok erkölcsi tanító szándékkal írták azokat. Súlyosan elítélik Drakulát azért, amiért elhagyta a hitét, s a latint felvéve eretnek lett. Legfőbb tulajdonsága, a kegyetlensége mellett az igazságosságát emelik ki: „a maga országában minden bűnt könyörtelenül megtorol”. Vagyis egyformán büntetett mindenkit, s az orosz Drakula-történet így válhatott III. Iván cár kezében politikai eszközzé.⁸⁴

Az orosz Drakula-történethez hasonlóan Antonio Bonfini Drakula-képe is eltér a német krónikákétól. Bonfini nem tud a vajda elfogatásának okairól és körülményeiről, holott elég sok anyag állhatott már a rendelkezésére. Szép

⁸¹ Sz. Farkas Jenő, 64-70.

⁸² Zoltán András: Megjegyzések az orosz Drakula-történetek keletkezéséhez. In: Filológiai Közöny, 1984. 2-3. sz. 149-164.

⁸³ Sz. Farkas Jenő, 83-84.

⁸⁴ Sz. Farkas Jenő, 84-85.

Radunak, Drakula öccsének a trónra kerülését váratlannak véli. Művében sok kétértelmű jellemzést, állásfoglalást örökít meg. Ez alól nem mentes híressé vált Drakuláról szóló mondata sem: „Inaudite crudelitatis et iustitie Draculam fuisse memorant.” A mondata kétértelműsége már Heltai Gáspárnak is feltűnt. Bonfini művét ő fordította elsőként magyar nyelvre. Az 1575-ben írt *Chronica* az magyaroknak dolgairól c. munkájában két részletben fordítja le a fentebb említett mondatot: „Ez a Drakula felette igen kegyetlen ember vala” (inaudite crudelitatis), majd ő is felsorolja a vajda híres tetteit, s ezután értelmezi a mondat második részét: „olly igazságszerető vala.” Geréb László 1959-es Bonfini-fordításában ezt a mondatot a következőképpen értelmezte: „Mondják, hogy ez a Drakula hallatlanul kegyetlen és igazságtalan volt.” Geréb Lászlóval ellentétben az olasz G. Giraudo ebben a mondatban két ellentétes elvre (kegyetlenség-igazságosság) való építkezést lát. Mindezt azzal magyarázza, hogy a magyar történetírásban Attila és Mátyás jellemzése is erre a szigorú-igazságos elvre vezethető vissza. Több román kutató is így értelmezi Bonfini mondatát (Stoicescu, Stavarus). Bonfini az orosz elbeszéléshez hasonlóan említi meg Drakula tetteit is.⁸⁵

Részlet Bonfini Mátyás király c. művéből

„Mondják, a király Havasalföldön arra törekedett, hogy kiszabadítsa a török kezéből Drakulát, kinek törvényes házastársul tulajdon atyafiságából való aszszonyt adott. Nem tudom, miért, mert igazi okát senki sem tudta meg. Drakulát Erdélyben elfogta, s váratlanul megerősített egy másik Drakulát, kit a török állított e tartomány élére; amazt foglyul vitte Budára, és tíz évi börtönnel sújtotta. Mondják, hogy ez a Drakula hallatlanul kegyetlen és igazságtalan volt. Beszéli róla, hogy midőn a tisztelgő török követek hazai szokásuk szerint nem akarták levenni keleti süvegüket, e szokásuk megőrzése végett három szöggel erősítette fejükre, hogy többé meg se mozdíthassák; számtalan törököt húzatott karóba, s köztük barátaival pompásan lakomázott; az összes ínséges, nyomorult, beteg és szerencsétlen koldust fényes lakomán vendégelte meg, s miután étellel, borral jóllaktak, tűzzel pusztította el őket; a török foglyok lábáról lenyúzatta a bőrt, a sebet örölt sóval dörzsölte be, majd kecskéket hozatott oda, hogy nyalják sós talpukat és érdes nyelvükkel növeljék a gyötrelmet; egy firenzei kereskedőt, kit pénze őrzésével bízott meg, azzal gyanúsítva, hogy az hűtlenül kezelte, az országút közepére dobott, miután azonban éjjel megszámlálta a pénzt, s a kereskedő ártatlansága kiderült, bántódás nélkül elengedte. A barbár tájon olyannyira kegyetlenkedett, hogy ki-ki csak az erdőkben érezhette magát biztonságban javaival. Mátyás utóbb visszahelyezte régi méltóságába, de a törökök lekaszabolták, s fejét Mohametnek küldték ajándécul.”⁸⁶

⁸⁵ Sz. Farkas Jenő, 86-88.

⁸⁶ Antonio Bonfini: Mátyás király. 1959. 116-117.

Részlet Heltai Cronicájából

„Mikoron bement volna havaselvő földbe, megfogá Drakula vajdát, és más Drakula vajdát ültete helyébe a széknék. Amazt kedig felhozá velle fogva Budára, és tíz esztendeig tartá őtet ott fogságba. Ez a Drakula felette igen kegyetlen ember vala. Mikoron a török követei hozzá jöttek volna, és az ő módjuk szerint nem vetették volna le süvegeket, hanem csak főt hajtottanak volna előtte, minden töröknek három három vas szeggel fejébe szegezteté a süveget, hogy keményen állana a fejekbe. Nagy sok törökeket nyársba vonnata egy körületbe; annakutána közükbe téteté asztalát, és ott ebéllék barátival közeltek nagy vígan. A koldusokat mind egybe gyűjteté, és jól főzete nekik, és mikoron nagy jól tartotta volna őket, reájok gyűjta a házat, s mind benne égeté őket. A törökeknek gyakorta felhasíttatá talpokat, és sóval behinteté; annakutána a kecskéket állatá néki, hogy az ő sebes nyelvekkel nyalnák meg az ő sebes lábait, hogy annál inkább fájna. Olyan igazságszerető ember vala kedig, és úgy bünteté meg a tolvajságokat, hogy minden ember szabadon ment országába drága marháival, mind erdön, mind mezön, és nem volt senkitől semmi félelme. Ezt a Drakulát végre Mátyás király visszabocsátá országába, és székebe ülteté; de a törökök megölték annakutána, és az ő fejét ajándokba küldték Mahamet császárnak.”⁸⁷

Janus Pannonius Mátyás udvarában szintén értesülhetett Drakula tetteiről, s ez olyannyira aktuális volt, hogy tollából egy epigramma is született róla. Az epigrammából kiderül, hogy Mátyás az írás időpontjában távol volt, tehát Janus Pannonius verse azt a mozzanatot örökíti meg, amikor Mátyás, távol a királyságtól elfogta Drakulát.

DRAGULA HAVASELVI VAJDA FOGSÁGBA ESÉSÉRŐL

ZengjeteK ünnepi dalt! Láncot hord végre a zsarnok,
Már ha igaz, mit a hír szerterepülve susog.
ZengjeteK ünnepi dalt ismét, s víg dallamotokhoz
Járjátok, Múzsák, ünnepi táncotokat!
És te, ki ekkora nagy diadalt vér nélkül arattál,
Bár győztél, mért vagy távol a tél közepén?
Egyet kér mindönk esdő szava, drága királyunk:
Arcod után vágyunk, térj haza végre közénk!
Néped hasztalanul hív? Lásd, ezt kéri arád is,
Ezt az anyád mondhatsz-e zordonan erre „nem”-et?
(Muraközy Gyula fordítása)

⁸⁷ Heltai Gáspár: Chronica az magyaroknak dolgairól. 1983. 281-282.

Oláh Miklós, II. Lajos, majd Mária királyné udvari titkára a következőket írta egyik levelében: „Memini ego patrem meum, qui erat ortus rex sanguine Drakula Vayvodae Valachiae, mihi aliquando narrasse, se maluisse in Transsilvania, qou ex Valachia tempore Mathiae regis, ne per ipsum Draculam ob regnum trucidari posset, confugerat, mediocri fortuna esse contentum, quam ampla in patria sua dignitate.”⁸⁸ Ennek a magyar fordítása így hangzik: „Emlékszem arra, hogy atyám, aki Drakula havasalföldi vajda véréből való, egykoron mesélte: jobban szeretett Erdélyben tartózkodni, ahová Mátyás idejében menekült, hogy nehogy maga Drakula gyilkolja meg a hatalomért, ugyanis mindazokat, akik a havasalföldi vajdák véréből valók, általában legyilkolják.”⁸⁹ Maga Mátyás király két levélben is beszámol Drakuláról. Az elsőt 1476. november 15-én írta Ernst szász választófejedelemnek, a másikat 1476. december 8-án IV. Sixtus pápához intézte. Tartalmuk Drakulára vonatkozóan így hangzik latinul: „et Dragulas capitaneus meus, vir imprimis Thureis infestissimus et admodum bellicosus”.⁹⁰ Magyarul: „kapitányom, Drakula, mindenekelőtt a törökre nézve volt igen veszedelmes és fölöttébb harcias férfiú”.⁹¹

A bizánci krónikák közül Laonikosz Kalkokondülész görög történetíró munkája a legmegbízhatóbb forrás a vajdáról. Kegyetlenkedésének okát hatalma megerősítésében látta. „Ez az ember gyökeresen átalakította Dáciát” (Havasalföldet), mondja egy helyen. Részletesen elmeséli Drakula törökellenes harcát, s ebből az olvasó számára kiderül, hogy nem volt éppen törökbarát, ugyanis a törökök a 15. században Görögországot is a hatalmuk alá vették. Éppen emiatt Drakulát kiváló hadvezérként mutatja be.⁹²

A török krónikák ugyancsak sokat írnak Drakuláról. Az 1486-i Névtelen Az Oszmán-ház történetében a következőket írja: „Azután Mohamed szultán Oláhország ellen indított hadjáratot és átkelt a Dunán. Drakul-oglu Kazikli (karós vajda) nem mervén nyíltan szembeszállni Mohamed szultánnal, éjjeli támadást intézett, de megveretett és megfutott. Újabbán is leöletvén saját serege, egymagára maradt s országát elhagyván Magyarországra ment. Magyarország királya pedig a Kazikli vojvodát megölte.”⁹³ Tudjuk, hogy Drakula nem a magyar király udvarában halt meg, így ebből a szempontból a Névtelen írása pontatlan. A török krónikaírók közül Turszun bég műve, A hódító Mohamed szultán története szól még részletesebben Drakuláról. „Az a vérszomjas zsarnok és kegyetlen gyaur, mikor Iflak vilájetjének válija lőn, a hetedik évig érő küszöb iránt, adózásra kényszerítettén, minden évben személyesen megjelent az adóval és tömérdek ajándékkal, s a boldogságos küszöböt csókolva kegyelemkérését megújította. Drága díszruhákkal, vörös sapkákkal, aranyos uszkuffal megaján-

⁸⁸ Ipolyi Arnold: Oláh Miklós levelezése. 1875. 310-311.

⁸⁹ Sz. Farkas Jenő, 30.

⁹⁰ Fraknoi Vilmos: Mátyás király levelei, I. 1893. 359.

⁹¹ Sz. Farkas Jenő, 49.

⁹² Sz. Farkas Jenő, 89.

⁹³ Thury József: Török történetírók. I. kötet. 1893. 27.

dékoztatva és a padisahnak sokféle kegyével megörvendeztetve bocsáttatott vissza országába. De kegyetlen zsarnoka volt a hitetleneknek. Kegyetlensége olyan nagyfokú volt, hogy ha például valamelyik faluban egy egyén valami hibát, vagy bűnt követett el, azon falunak össze lakosságát, férfiakat és nőket gyermekeikkel együtt, elevenen karóba húzatta. Agacs-Hiszárral szemközt, mely e nyomorultnak székhelye volt, hat mérföldnyi hosszúságban két sor sövényt fonatott, s a mellé tövisbokrokat ültetett, azt mondva, hogy kertet csinál magának; aztán a két sövény közét karóba húzott magyarokkal, moldvaiakkal és oláhokkal rakatta meg. (...) Sikere elbizakodottá tette, s akkor, midőn a hódító szultán messze földön volt, rendkívüli kevélysége és gonoszsága következtében a moszlim birodalom ellen is merényletet követett el. Minthogy pedig ő a győzhetetlen porta teremtménye volt, mert II. Mohamed segítette trónra, e cselekedete büntetendő vétkül rovatott fel.”⁹⁴

Összegzés

Ha manapság valaki meg akar tudni néhány dolgot Drakula életéről és uralkodásáról, jobb híján a kezébe vesz egy szórakoztató Drakula-regényt, amely mára már előzönlötte a könyvtárakat. Ellenben a valódi, hiteles forrásokhoz nagyon nehéz hozzájutni. Pedig ezekből sokkal többet lehet megtudni a karós vajdáról. Az egykorú újságlapok igényes fametszeteivel hitelesnek tűnhetnek bárki előtt, Beheim Mihály története vagy akár az orosz Drakula-elbeszélés pedig esetenként lehet ugyanolyan szórakoztató, mint egy nemrégiben kiadott regény. A források közvetlen ismerete azért is fontos lehet, mert több forrás elolvasása után az ember nemcsak egy szemlélettel találkozik, mint ahogyan kapja ezt a regényekben, hanem törvényszerűen annyi véleménnyel szembesül, ahány forrást elolvasott. A történelemben pedig pontosan ez a lényeg: több irányból látni az eseményeket, mert így az ember nem vádolható azzal, hogy görcsösen ragaszkodik egy szakember véleményéhez. Ha pedig több egykorú forrást részesítünk abban a nagy tiszteletben, hogy tartalmával megismerkedünk, akkor előáll az a helyzet, hogy ezek birtokában most már mi is tudunk szabad véleményt alkotni.

Mint azt már többször említettem, Havasalföld a 15. században, abban a században, amelyben Európában a magyar király és a török szultán számított a leg-rangosabb uralkodónak, kénytelen volt e két nagy birodalom között megbújni, ennek vagy annak segíteni, mikor hogy kívánta az érdeke. Az nyilvánvaló, hogy egy nagyobb birodalom mindig is elnyomta a kisebb országokat. Havasalföld esetében ez úgy valósult meg, hogy sokszor egyszerre volt a két nagy birodalom hűbérese. Az is törvényszerű, hogy ha egy ország ilyen helyzetbe kerül, mint Havasalföld, azt igencsak megsínyli. Valachia fejedelmeit tehát úgy gondolom, nem ítélték el azon lépéseikért, hogy egyszer a magyarokhoz húztak, máskor meg a törökökhöz. Elmés, ravasz és bátor uralkodóknak kellett lenniük ezeknek

⁹⁴ Thúry József, 85-87.

a vajdáknak, ha országuk viszonylagos függetlenségét meg akarták őrizni. Vlad Tepes előtt is voltak talpraesett uralkodók, akik sokszor átverték a törököket, de a magyarokat is (mint pl. II. Vladiszláv), ő azonban mégis kitűnt közülük, s nem mással, mint a kegyetlenségével. Legalábbis úgy tudjuk, hogy ő egy nagyon kegyetlen uralkodó volt, hiszen a forrásokban hosszan taglalják a szerzők, hogy a nőket, a gyerekeket és az időseket sem kímélte. Saját alattvalóival is szélsőségesen bánt. Tudva ezt és azt, hogy Havasalföldön milyen állapotok uralkodtak, nem csoda, ha az oláh arisztokrácia, a bojárok tömege soha nem tudta eldönteni, éppen kihez húzzon, kit támogasson. Vlad Tepes kegyetlenségét velük szemben ebben a tekintetben pozitívan értékelhetjük, ha azt tartjuk szem előtt, hogy országában a vajda a mindenkori biztonságra és békés együttélésre törekedett. Ez azonban csak akkor lenne megalapozott feltevés, ha tényleg csak a bojárokkal járt volna így el. De nemcsak őket húzta karóba száz számra, hanem az imént említett nőket, gyerekeket és időseket is. Vlad Tepes tevékenységét abban az esetben is pozitívan, példamutatásként értékelhetjük, amikor a forrásokban arról olvasunk, hogy a két pap közül, akiktől megkérdezte, milyen uralkodó is ő, az egyik az igazságot felelte, a másik hazudott neki, s ő az utóbbit húzta karóba. Vlad Tepes kegyetlensége ebben az esetben együtt járt a kíméletlen igazságossággal. Az, hogy Mátyás király rendelkezése született volna a Drakuláról elhíresült véres történetek, szintén nem megalapozott. Igaz, hogy Mátyás hosszú éveig fogságban tartotta Drakulát, de számára az elsődleges szempont az volt, hogy a havasalföldi vajdákkal jóban legyen, s együtt tudjanak fellépni a török ellen. Ezen Drakula 1459-es levele sem változtatható sokat, amelyben a töröknek ígért segítséget Mátyás ellen. Drakula azonban éppen azért üzött ilyen éles kettős játékot, mert így akart szabadulni az adófizetés terhe alól a törökkel szemben, s a katolikus vallás felvétele alól Mátyással szemben. Meg akarta őrizni saját népének vallását, szokásait, s az ilyen gondolatmenet igazán nem róható fel senkinek. Kérdés, hogy milyen eszközökhöz nyúl az illető.

Azonban ott vannak a források, amelyek leírják, hogy milyen kegyetlenségeket vitt véghez életében Drakula. Ezekről pedig nem szabad elfeledkeznünk, mert nincs olyan történelmi kor, amikor az emberek ne akarnák átörökíteni az utódaiknak a velük megtörténteiket. Véleményem szerint pedig aki tollat vesz a kezébe, azon hatalmas felelősség nyugszik. Mert a történelmet egy-egy politikai rendszer olykor meghamisíthatja, és meg is teszi, de mindig vannak olyan emberek is, akik a feltétel nélküli igazságot tárják az utókor elé.

Felhasznált irodalom

1. Bleyer Jakab: Beheim Mihály Vlad Drakul oláh vajdáról szóló költeménye s annak kútfői értéke. In: Századok, 1904. 9. szám, (874-876.)
2. Bonfini, Antonio: Mátyás király. Magyar Helikon, 1959.

3. Csorba Csaba: Töröcsvár: a vámpír-Drakula kastélya Várak, kastélyok, templomok. 2008. 5. szám. (42-45.)
4. Fraknoi Vilmos: Mátyás király levelei, I. Bp. 1893.
5. Heltai Gáspár: Chronica az magyaroknak dolgairól. Ardói Könyvkiadó, Bp., 1983.
6. Hóvári János: A rettegett Drakula. In: Koronás portrék. Kozmosz könyvek, 1987.
7. Hubay Ilona: Egykorú újságlap Drakula vajdáról. In: Magyar Könyvszemle, 2002. 1. szám. (41-46.)
8. Ipolyi Arnold: Oláh Miklós levelezése. MTA, Bp., 1875.
9. Jancsó Benedek: A román nemzetiségi törekvések története és jelenlegi állapota. Bp. 1896.
10. Jancsó Benedek: Erdély története. Pallas Stúdió-Attraktor Kft, Bp. 2001.
11. Sz. Farkas Jenő: Drakula vajda históriája, Akadémiai Kiadó, Bp. 1989.
12. Thury József: Török történetírók. Bp. 1893. I. kötet.
13. Új Drakula-értelmezés. In: HVG, 2007. 45. sz. (54-56.)
14. Zoltán András: Megjegyzések az orosz Drakula-történetek keletkezéséhez. In: Filológiai Közöny, 1984. 2-3. sz. (149-164.)
15. Zombori István: Lovagok és lovagrendek, Kozmosz könyvek, 1988.

A Filmvilág 1997. júliusi gyűjtése

Melléklet

Elbeszélés drakula havaselvei vajdáról

I. Havaselve földjén egy görög hitű keresztény ember volt a vajda, akit Drakulának hívtak. Ez román név, oroszul ördögöt jelent, Drakula kegyetlen volt: amilyen a neve, olyan volt élete is.

Egyszer felkeresték a török szultán követei. A vajda elé járultak, s a maguk szokása szerint meghajoltak előtte, de turbánjukat nem vették le. Drakula e szavakkal fordult a követekhez:

- Miért viselkedtek így? Nagy uralkodóhoz jöttetek, és megsértettetek engem.

A követek így válaszoltak:

- Országunkban, fejedelem, ez a szokás!

Erre Drakula így szólt:

- Ám legyen: megerősítem törvényteket, hogy szigorúan betartsátok! S azal a turbánokat apró szegekkel a követek fejéhez szegeztette.

Majd útjukra bocsátotta őket, mondván:

- Menjetek, és mondjátok meg uralkodótoknak: lehet, hogy ő eltűri tőletek ezt a sértést, de én nem szoktam hozzá. Ne kényszerítse hát szokásait más uralkodókra, akiknek azok nem kellene; tartsa meg szokásait a saját országában!

II. A szultán nagy haragra gerjedt, és hatalmas sereggel háborút indított Havaselve ellen. Drakula annyi embert szedett össze, amennyit csak tudott, és az éj közepén rárontott a török táborra. Sok törököt megölt, de kis seregével nem tudta legyőzni a hatalmas ármádiát, és visszavonult. Reggel szemlére állította ki a csatából visszatért sereget: azt a harcost, aki elől sebesült meg, nagy tisztelettel övezte, s vitézzé ültette, azokat meg, akik hátulról kaptak sebet, karóba húzatta, mondván: „Nem férfiak, hanem asszonyok vagytok!” Amikor meg ismét a törökök ellen készülődött, ilyen beszédet intézett harcosaihoz: „Aki már a csata előtt a halálra gondol, ne jöjjön velem, maradjon itthon.”

Amikor a szultán ezt meghallotta, nagy szégyenében meghátrált, mert seregét Drakula megtizedelte, és ezért nem szánta rá magát az újabb ütközetre.

III. Később a szultán azt követelte követe útján Drakulától, hogy fizessen neki adót. Drakula nagy tisztelettel fogadta a követet, megmutatta neki kincseit, és így szólt hozzá: - Nem adót akarok fizetni a szultánnak, hanem egész seregemmel, minden vagyonommal rendelkezésére akarok állni; amint kívánja, úgy fogom szolgálni! Mondd meg a szultánnak, hogy adja parancsba embereinek: amikor átvonulok országotokon, ne bántsák vitézeimet, mert a szultánhoz megyek és adót viszek neki.

Amikor a szultán megtudta, hogy Drakula őt akarja szolgálni, parancsba adta, hogy a vajdát mindenütt nagy tisztelettel fogadják; ő maga pedig gazdag ajándékokat küldött Drakulának. Örült a vajda szándékának, mert ebben az időben keleti szomszédaival háborúzott. Parancsot küldött hát birodalmának valamennyi városába, hogy semmi rosszat ne vétsenek Drakula ellen, ne tanúsítsanak ellenállást, ha bejön az országba, hanem fogadják nagy tisztelettel.

Drakula meg egész seregével török földre vonult, ahol a szultán őrsége kísérte és nagy tisztelettel vette körül. A vajda ötnapi járóföldre hatolt be a török földre, majd váratlanul visszafordult, elfoglalta és kirabolta a városokat és falvakat, sok foglyot ejtett; azokat, akik ellenálltak, megölte, sok törököt karóba húzott, másokat kettéhasított vagy máglyára vetett. Nem kímélte a csecsszopókat sem. Végigdúlta az egész vidéket, semmit sem hagyott meg; az ott lakó keresztényeket meg elűzte, és a saját országába telepítette.

Gazdag zsákmánnyal tért haza, a szultán őrségét meg illendően útnak eresztette, mondván:

- Menjetek, és mondjátok el a szultánnak, amit láttatok. Amennyire tudtam, megszolgáltam neki. s ha még további szolgálatomra is igényt tart, számíthat rám, amíg csak erőmből telik.

A szultán semmit sem árthatott neki, csak szégyenkezett.

IV. Drakula a maga országában minden bűnt könyörtelenül megtorolt. Ha valaki rosszat művelt, lopott, rabolt vagy igazságtalan volt, akkor kimondta rá a halálos ítéletet: lett légyen az illető bojár, vagy pap, vagy szerzetes, vagy egyszerű ember, vagy bármilyen gazdag – halálát semmivel sem válthatta meg. Ilyen rettegett volt ez a vajda.

Valahol volt egy forrás, s mellette egy kút. Ehhez a kúthoz minden irányból utak vezettek. A vándorok mindenünnen ide jöttek, és ittak a kút forrásvizéből: a víz hideg és nagyon jó volt. Drakula e kúthoz egy művészi szépségű aranykelyhet tétetett, anélkül, hogy őriztette volna. Aki csak inni akart, ihatott ebből a kehelyből, s azután a helyére tette. Telt-múlt az idő, s a kehely ott maradt, senki sem merte ellopni.

V. A vajda egyszer kihirdette az egész Havaselvén, hogy jöjjenek el hozzá az öregek és nyomorékok, a koldusok és a bélpoklosok. Megszámlálhatatlanul sok nyomorék és koldus gyűlt össze abban a reményben, hogy a vajdától alamizsnát kapnak. Drakula parancsára valamennyiöket beterelték egy erre a célra épített nagy hodályba, s ott megvendégelték őket. A szerencsétlenek ettek, ittak, vigadoztak. Azután maga Drakula is felkereste őket és megkérdezte tőlük:

- Mit kívántok tőlem?

Azok meg így válaszoltak:

- Ami Istennek és fenségednek tetszik! Tégy velünk úgy, amiként Isten sugalmazza néked!

Drakula megkérdezte:

- Akarjátok-e, hogy megszabadítsalak benneteket minden földi szomorúságtól és ínségtől?

A nyomorultak azt gondolták, hogy a vajda nagyon irgalmas lesz, s ezért kórusban felelték:

- Akarjuk, uralkodó!

Drakula erre megparancsolta, hogy zárják be a hodályt és gyűjtsák fel. Valamennyien bennétek. Ekkor a vajda így szólt a bojárjaihoz:

- Tudjátok meg, hogy miért tettem ezt. Először is azért, hogy ne zaklassák a népet panaszaikkal, és országomban senki se legyen szegény, csak gazdag; másodszor – megváltottam őket a szenvedésüktől, a nyomortól és súlyos betegségeiktől.

Egyszer valahogy a magyar földről két katolikus szerzetes kereste fel Drakulát alamizsnáért. A vajda külön-külön szobában helyezte el őket. Azután magához hívatta az egyik szerzetest, megmutatta neki a palotája körül kivégzetteket, karóba húzottakat vagy kerékbe törteket, és megkérdezte:

- Helyesen cselekedtem-é, s mi a véleményed azokról, akiket karóba húztam?

A szerzetes válasza így hangzott:

- Nem, uram, te gonosz dolgokat művelsz, kegyetlenül gyilkolod az embereket, pedig az uralkodónak irgalmasnak kell lennie! Azokat, akiket karóba húztatál – mártírok!

A vajda ezután a másik szerzetest hívatta magához, s ugyanazt kérdezte tőle is. A szerzetes így válaszolt:

- Te istentől felkent uralkodó vagy éppen azért, hogy a gonosztevőket kiirtsd, az arra méltókat pedig megjutalmazd. Ezek a gonosztevők csak méltó büntetésüket nyerték el tettükért.

Drakula ismét magához hívatta az első szerzetest, és így szólt hozzá:

- Miért hagyta celládat és kolostorodat, miért járod a nagy uralkodók udvarait, ha semmit sem értesz a világi dolgokhoz? Lám, azt mondtad, hogy ezek itt – mártírok. Ha így van, téged is a mártírok közé akarok sorolni!

S meg is parancsolta, hogy ezt a szerzetest is húzzák karóba. A másik szerzetesnek meg 500 aranydukátot adott, s így dicsérte meg: „Te értelmes ember vagy!” Azután nagy tisztelettel kísértette el a magyar földre.

Egyszer egy gazdag kereskedő érkezett a magyar földről Drakula városába. A vajda megparancsolta neki, hogy áruval megrakott szekerét hagyja az utcán az előtt a ház előtt, amelyben éjszakai pihenőre tér. Éjjel valaki 160 aranydukátot ellopott a szekérről. A kereskedő panaszával Drakulához fordult. A vajda megnyugtatta: „Reggelre visszakapod a dukátjaid!” Megparancsolta, hogy az egész városban keressék a tolvajt és mindenkit megfenyegetett: „Ha a tolvaj nem kerül kézre, akkor az egész várost elpusztítom!”

Amíg a tolvajt keresték, Drakula a kereskedő szekerére tette a hiányzó 160 dukátot, sőt még meg is toldotta eggyel.

Másnap reggel, alighogy felvirradt, a kereskedő a szekérhez ment, és megtalálta az aranyakat. Számolja, s látja, hogy eggyel még több is van, mint volt. Megint megszámlolja, de az eredmény ugyanaz lett. Elment hát Drakulához, és közölte vele:

- Uralkodó! Ma megtaláltam a pénzemet. Sőt, pénzeszsákomban a 160 dukáton felül van még egy felesleges dukát is, ami nem az enyém!

Közben a megtalált tolvajt elővezették a lopott pénzzel. Drakula elbocsátotta a kereskedőt, s búcsúzóul így szólt hozzá:

- Menj békével! De ha nem mondtad volna meg, hogy eggyel több dukátot találtál, akkor bizony ezzel a tolvajjal együtt húzattalak volna karóba!

...Egyszer országjáró útján Drakula meglátott egy szakadozott, ócska inget viselő szántóvetőt, akitől megkérdezte:

- Van feleséged?

- Van, uralkodó! – felelte a paraszt.

Erre Drakula megparancsolta:

- Hozd a házamba, látni akarom!

Mikor látta, hogy az asszony egészséges és fiatal, megkérdezte a szántóvetőt:

- Mi az, talán nem vetettél lent?

- Van nekem lenen uralkodó, bőségesen! – felelte a szántóvető, és megmutatta a lenkötegeket.

Méregbe gurult erre a vajda, és így szólt az asszonyhoz:

- Hogy-hogy te lustálkodsz és nem gondoskodsz a férjedről? Az ő dolga az, hogy szántson, vessen és téged eltartson, a te kötelességed meg, hogy tiszta és díszes öltözetet készíts férjednek. Egészséges vagy, és még inget sem szőttél neki. A te bűnöd, hogy ilyen rongyokban jár. Ha a férjed nem vetett volna lent, akkor ő lenne a bűnös!

Ezután levágatta az asszony kezeit, őt magát meg karóba húzatta.

Egy másik alkalommal, a kivégzések után megparancsolta, hogy ebédjét a karóba húzottak teteme mellett szolgálják fel, mintha így jobban esett volna neki az étel és ital. Az ételt felszolgáló egyike nem bírta elviselni a hullaszagot, befogta az orrát, és elfordult a kivégzettektől. Drakula megkérdezte tőle:

- Mi van veled?
- Uralkodó, nem bírom elviselni ezt a bűzt! – felelte a szolga.

Erre Drakula őt is karóba húzatta:

- A karó magasba emel, és a bűz így nem jut el hozzád!

Egy másik alkalommal Mátyás magyar király követe, egy lengyel származású főúr kereste fel Drakulát. A vajda maga mellé ültette ebédelni a kivégzettek köze, és egy hosszú, aranyozott karót készíttetett elébe, majd megkérdezte tőle:

- Kitalálod-e, hogy miért készíttettem ide ezt a karót?

Megijedt a követ, és így felelt:

- Úgy gondolom, uralkodó, hogy valamelyik előkelő főúr vétkezett ellened, és olyan tisztelettel akarod a túlvilágra küldeni, ahogyan még senkit sem végeztél ki.
- Igazat beszéltél. Te nagy uralkodó követe vagy, ezért a számodra készíttettem ide ezt a karót!

A követ így válaszolt:

- Uralkodó! Ha valami olyat csinállok, amivel rászolgállok a halálra, akkor tégy, ahogyan akarsz, hisz te igazságos bíró vagy, nem te, hanem magam leszek halálom okozója!

Elnevette magát Drakula, és így szólt:

- Ha nem így, hanem kihívóan viselkedtél volna, akkor, esküszöm, ezen a karón ülnél!

Azután bőkezűen megjutalmazta a követet, és tisztelettel útjára bocsátotta:

- Éppen neked kell a nagy uralkodó követeként más uralkodókat felkeresned, mert jól tudsz velük beszélni; más követ ne merjen hozzám jönni, amíg meg nem tanulja, hogyan illik nagy uralkodókkal tárgyalni!

Bárhonnan is kereste fel valamely cár vagy király követe, ha nem tudott ügyesen tárgyalni és a vajda fondorlatos kérdéseire megfelelni, akkor Drakula karóba húzatta, és így búcsúzott tőle:

- Nem én vagyok az okozója halálodnak, hanem uralkodód vagy te magad! Ezért hát ne is átkozz engem. Ha uralkodód tudta, hogy tanulatlan és ostoba vagy, és mégis elküldött hozzám, a bölcs uralkodóhoz, akkor ő is pusztított el téged, ha meg magad vállalkoztál erre a szolgálatra, mit sem értve ehhez a feladathoz, akkor önmagad vagy végzeted okozója!

Ilyen volt Drakula szokása.

A vajda parancsára a mesterek vashordókat készítettek, megtöltötték arannyal, beforrasztották, aztán egy folyó fenekére süllyesztették. Ezután Drakula nyomban lenyakasztatta ezeket a mestereket, nehogy valaki is tudjon kincséről, kivéve druszáját – az ördögöt.

Amikor Mátyás magyar király háborút indított a vajda ellen, Drakula elébe ment seregével, megküzdöttek; a király Drakulát élve foglyul ejtette. A vajdát saját emberei árulták el. Drakulát a királyhoz vezették, akit tömlöcbe záratta. Budától északra, a Duna menti Visegrád tömlöcében töltött 12 évet, Havaselvén meg a király másik vajdát ültetett a trónra. Amikor ez a vajda meghalt, a király Drakuláért küldött a tömlöcbe, hogy visszaadja trónját azzal a feltétellel, hogy áttér a katolikus hitre, mert ha ne, akkor élete végéig rabságban marad.

Drakula mindig jobban szerette a földi élet múltó gyönyöreit, mint az örök élet végtelen boldogságát, s ezért elhagyta hitét, elárulta a pravoszláv egyházat, a fényből a sötétségbe merült, s mert nem akarta tűrni a börtön múltó kínjait, inkább örök gyötrelmekre kárhoztatta magát. Felvette hát az eretnek latin hitet. A magyar király nemcsak a havaselvei vajdaságot adta vissza neki, hanem feleségül adta hozzá édestestvérét is. Ez az asszony két fiút szült Drakulának. Még körülbelül 10 évig élt, s így is halt meg ebben a hazug hitben.

Mesélik, hogy Drakula a börtönben töltött években sem hagyott fel gonosz szokásaival: egereket fogdosott össze, madarakat vásárolt a piacon és agyonkínozta őket: az egyiket karóba húzta, a másiknak a fejét vágta le, a harmadiknak a tollazatát tépdeste le, azután szárnyára bocsátotta. A tömlöcben kitanulta a vargamesterséget, és ezzel tartotta el magát.

Amikor a király kiszabadította rabságából és egy időre Budával szemben, Pesten adott neki szállást, akkor történt a következő eset. Még mielőtt a király fogadta volna, Drakula házának udvarán elrejtőzött egy bizonyos gonosztevő. Üldözői berontottak az udvarba, ahol megkeresték és elfogták ezt az embert. Ekkor Drakula, kijöve a házból, kivonta kardját, és levágta a gonosztevőt megragadva tartó őr fejét. Ezt látván, a többi üldöző elfutott, Drakula meg szabadon engedte a gonosztevőt. A megfutamítottak elmentek a bíróhoz, és mindent elmondtak neki. A bíró a városatyákkal együtt panaszt tett Drakula ellen a király-

nál. Mátyás küldönce útján megkérdezte Drakulát, hogy miért cselekedett ilyen gonoszul.

- Semmiféle rosszat nem tettem, az őr önmagát pusztította el. Bárki, aki így be mer törni egy uralkodó udvarába, hasonló sorsra jut. Ha te magad jöttél volna el hozzám, s megtaláltam volna udvaromban a gonosztevőt, akkor kiszolgáltattam volna őt neked, hogy ne irgalmaz meg neki.

Amikor a királynak átadták ezt az üzenetet, az csak nevetett, és csodálkozott Drakula véleményén.

A vajda halála pedig így történt. Havaselve földjére betörtek a törökök, raboltak, foglyokat ejtettek. Drakula rárontott a török seregére, azok megfutamodtak, a vajda meg üldözte s kegyetlenül aprította őket. Drakula diadalmasan felugratott egy magas hegyre, és onnan nézte, hogy kaszabolják vitézei a törököket. Amikor kíséretétől eltávolodott, saját seregének vitézei töröknek vélték, rárontottak, s közülük valaki ledöfte kopjájával; Drakula megdühödve, őt harcost kardélre hányt, de mert ellenei sokan voltak, végül is kopjával felnyársalták.

A király ezután testvérét, annak két fiával együtt visszavitte Magyarországra. Az egyik ma is él, a királyfi udvaronca, a másik a nagyváradi püspökhöz került, és akkor halt meg, amikor Budán voltunk. Láttuk Drakula harmadik, legidősebb fiát, Mihályt is, itt Budán. Még a vajdának a király húgával kötött házasságát megelőzően született ez a fiú Drakulának valamilyen lánnal történt nászából. A török szultántól menekült most ez a fiú a királyhoz.

Drakula pusztulása után Stefan moldvai vajda a király hozzájárulásával az egyik vajda Vlad nevű fiát ültette Havaselve trónjára. Ez a Vlad fiatal korától szerzetes, majd pap és az egyik kolostor főnöke volt, de azután felhagyott a szerzetesi élettel, megnősült és vajda lett. Annak a vajdának az özvegyét vette el feleségül, aki rövid ideig Drakula után uralkodott, amíg a moldvai Stefan meg nem ölte. S most is ez a Vlad nevű volt szerzetes és archimandrita Havaselve földjének a vajdája.

Ezt az elbeszélést első fogalmazásban 1486. február 13-án írta a bűnös Jefroszin, majd ugyancsak ő dolgozta át 1490. január 28-án.

Iglói Endre fordítása

Régi orosz széppróza, Tankönyvkiadó, Bp., 1977, (173-180)

MAGYAR JÖVŐKÉP ÉS JÖVŐÉPÍTÉS (XI/1.)

Csihák György (Zürich):
**Teremtsük meg azt a hazát a Kárpát-
medencében, ahol a magyarnak élnie
érdemes**⁹⁵

*... még a búbánat sem él itt tovább.
Isten talán megszánna még:
Ember nincs szánni a magyart.
És már azt kérdik tőlem álmaim:
Milyen lesz magyar nélkül a világ ?*
Babits Mihály

Összefoglaló

Híres régi történet, hogy egyszer Róma polgárai fellázadtak vezetőik ellen. A szenátus csak bajt kavart! – mondták és sztrájkba fogtak. Kivonultak egy hegyre, s azzal fenyegetőztek : nem jönnek vissza, amíg rend nem lesz !

Tanakodtak a szenátorok, mitévők legyenek, míg az egyik kiment a hegyre, s nagyjából a következő beszédet mondta.

Föllázadtak egyszer a végtagok a gyomor ellen. Nem etetjük tovább ! – határozták. Középen ül, semmit nem tesz és jobban él mint mink! Alighogy megkezdték, rájöttek, hogy mit tettek...

Megértették a példát a rómaiak – így szól a történet – visszavonultak a Városba és nem zúgolódtak tovább a gyomor, vagyis a szenátus ellen.

Valahogy így néz ki ma a mi helyzetünk is, nekünk, szegény magyaroknak. Kivonultunk, visszavonultunk – csak hogy mi nagyobb bajban vagyunk ezután, mint valaha. Néhai miniszterelnökünk cinikusságán nehéz túltenni. Azt mondta : tetszett volna forradalmat csinálni ! Elfelejtette, hogy mi bizony csináltunk forradalmat. Méghozzá olyat, amilyent a világ nem látott ! Egyedül mi legyőztük háborúban a vörös hadsereget. Ezzel megindítottuk a bolsevizmus lerombo-

⁹⁵ Acta = Acta Historica Hungarica Turiciensia – a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványa. Lásd : www.zmte.org

lását Európában. Következmenyeképpen – mint forradalmunk további két szakaszát ! – megvalósítottuk a gazdasági reformot 1968-ban és a társadalmi változást a 20. század végére. Előbb kivívtuk a világ csodálatát, majd térségünkben mink voltunk a legsikeresebbek. Az a generációnk, amelyik azt véghezvitte, nem tehet arról, hogy forradalmunk első két szakaszát : a fegyveres harcot majd a gazdasági átalakulást, a nemzetközi túlerő egyenként leverte. Forradalmunk harmadik szakaszát, a társadalmi átalakulást napjainkban is éljük, úgy húsz éve. Ám az a szellemeskedő miniszterelnök sokat tehet arról, hogy az utánunk következő generáció hagyta ellopni azt is, ami a forradalmunkból megmaradt. Sőt : elloptak mindent, ami mozdítható, s ma már lopják azt is, ami nem mozdítható.

Ha így megy ez tovább, a **becsületünk**ből sem marad semmi.

Mai helyzetünk megjavítására kétségkívül sok mesterember szükségeltetik. Javítgassa az egyik az adórendszert, a másik a külügyeket. Megint másik az egészségünket, sok másik az ipart, a mezőgazdaságot, a vízügyet, az energiaügyet a mindenügyet. Valódi és önjelölt mester van elég, iparkodnak is elegen, látszik is az eredmény...

Semmit ér az egész, mert nincs mögötte valóságos terv a nemzet, a haza fel-emelésére. Mennél tovább várunk, annál nehezebb lesz a dolgunk, hiszen mentül mélyebbre süllyed szekerünk, annál több erőnkre lesz szükség, hogy a kátyúból kihúzzuk. Valaha volt az ezerfejú emigrációnk – ma van az ezerfejú magyar vezetés.

Sokan sürgetik az alkotmányjogi rendezést – jogosan. Csakhogy, nagy és erős nemzeti szintű elszánás nélkül abból soha semmi nem lesz, önmagában pedig a jogrendezés kevés. Kevés mert hatalom is kell a jog érvényesítéséhez, no meg közben enni is kell, tehát *közben át kellene rendezni az egész országot.* Kell a nagy elhatározás, mert az alkotmányjogi rendezés ugyan néhány nap alatt **elintézhető**, hanem a teljes jogrend helyreállítására talán egy emberöltő is kevés – *miközben az egész országot is rendbe kell tenni.* Ez utóbbi pedig el sem képzelhető a mai (jog)rendben – tehát a kettő egymást is befolyásolja és egymás függvénye is: *az ország rendbetétele a jogrend rendbetételével kezdődhet – a jogrend viszont együtt változik az országépítéssel.* Ám az országépítés meg kell valósuljon a szellemben és a lélekben, de kőben és betonban is. Ekkora feladat előtt álltak Árpád honfoglalói, Sztefanosz (Szent István) országépítői, 1686 után országunk hazafias vezetői, 1848 táján Széchenyi, Kossuth, Deák és a többiek, 1921 után Horthy és Teleki, napjainkban mink – Árpád, Széchenyi és Teleki nélkül. Csak Isten örök: vele élünk, s ha most nem segít, akkor az egykor hatalmas hun-szkitá-kelta világ mai darabkáival mi is örökre elsüllyedünk.

Az 1979-es frankfurti könyv világkiállításon svájci kiadóm bemutatta Ex Oriente Lux című könyvemet. A Szabad Európa Rádió a kiállításról készült beszámolójában csak ezt a könyvet ismertette részletesen (Ötágú síp, 1979. október 20-án 20.40-kor, 21-én 9.40 és 18.40-kor, 22-én 14.40-kor). Mondanivalóm lényege, hogy a Szovjetunió hamarosan összeomlik. Fel kell készülni erre Keleten és Nyugaton, leginkább persze nekünk magyaroknak és erre letettem a ma-

gam javaslatát. Magyar történelmi összefoglalóval kezdtem, majd “Élmény” címmel leírtam a magyarországi helyzetet 1945 után – hiszen *minden ilyen terv csak akkor élő, ha a valóságos helyzetben gyökerezik és teljes egészében simul a múlthoz*. Minden egyéb csak légvár lehet. Az “Odüsszeia” c. fejezetben pedig leírtam az ország átalakításának tervét. Akit az ilyesmi komolyan érdekel, annak máig ajánlom. Amit az ittkövetkező fejezetekben írok, az nem más, mint az “Odüsszeia” c. fejezet frissítése. Akit részletesen is érdekelnek a történelmi előzmények, összefüggések, azoknak ma is ajánlom az Acta XI/4-et. Ezúttal nem írok újabb, máig élő történelmi összefoglalót. A lényeg megtalálható az Ex Oriente Lux-ban és “A magyar nemzet múltja” c. írásomban. (Acta XIV/4) Az “Élmény” c. fejezethez sem lenne sok hozzáfűznivalóm. Annál több az “Odüsszeia”-hoz. Íme:

Mi a teendő?

Előre kell bocsátanom: ez egy tervezet. Nem a fantázia szülte, mert ezekkel a dolgokkal több mint ötven éve foglalkozom, néha kormányzati szinten. Ez a terv részint már megvalósult, hiszen több mint ötven éve sokan hallották és olvasták. Másrészt, annyira természetes, mint a fán a levél és a virág – kihajtott “magától”. Ám részleges megvalósítása nem sokat ér. *Teljes megvalósításához viszont nagy elszántság, hatalom és politikai erő kell. Mivel a hatalom a néptől származik, a teljes tervvel a magyar nép elé kell állni és megvalósításához kérni kell a támogatását*. Ki kell jelenteni, hogy ez a terv legalább húsz évi kemény munkát igényel, s közben sok mindenről le kell mondani. Viszont maradéktalan megvalósítása esetén húsz év múltán országunkban érdemes lesz élni. A terv végrehajtását a magyar nép ellenőrizheti, ez kiderül az alábbiakból. Csalás kizárva. Végrehajtásához csak akkor fogunk, ha a szavazásra jogosultak legalább kétharmada a kivitelezéshez a felhatalmazást megadja.

A nemzet szilárd eltökéltsége a legfőbb alkotmánybiztosíték.

Egy táltos mondta Ázsiában: elindulhatsz bármelyik ujjadon, mindég a szívedhez jutsz.

Egy másik okos ember mondta: az igazság gömbölyű; bármely irányba is indulsz, ha tisztességes vagy ugyanoda érsz. Induljunk el.

I. Alkotmányjogi rendezés

Tekintettel az ügy szokatlanságára, szerteágazó mivoltára, bonyolultságára, szükséges valamely nemzetközi jogi fórum felkérése: mondja ki az alkotmányjogi és a közjogi hiátusunk tényét az 1946. évi első törvény életbeléptetésétől a most esedékes közjogi rendezésünkig. A rendezéssel helyreáll az ősi rend: *Országunkban minden jog és tulajdon egyetlen forrása Magyarország Szent Koronája*.

Magáról a rendezés részleteiről se írok itt. Megtalálható honlapunk tere-fere rovata “történelem” fejezetében “Magyar állampolitikai alapokról a 21. század elején” címmel. (www.zmte.org)

Bővebben kell viszont kitérjek a közjogi rendezés két legfontosabb következményére, ami meghatározó a jelen dolgozat tárgyában, és ez: 1) az államadósság; 2) a közigazgatási rendezés.

1) Az államadósság

Ma már senki számára sem szükséges bőven elmagyaráznom államadósságunk szerepét. Ennek dacára igen nagy talány. Az biztosan tudható, hogy nemcsak összezszerűen, hanem gazdaságunk nagyságához, erejéhez mérten is, Közép-Európában nekünk volt a legnagyobb adósságunk a múlt század utolsó évtizedében. Az egymást követő kormányok szép szavai ellenére államadósságunk máig szüntelenül nő, nagysága a közönséges földi halandó számára szinte ismeretlen, miközben a magyar állami vagyon szintén ismeretlen nagyságból, ismeretlen csekélységűre fogyott. Ebből a vagyonból létrehívott bankok mára szinte teljes mértékben idegen kezekbe kerültek. Úgyszintén a magyar ipar és a kereskedelem is. Mezőgazdaságunk tönkretétele pedig megállíthatatlannak látszik.

Az állam adóssága nőttön nő. Ma már semmire sem telik, mindent megész az adósság. A kamatot is újabb és újabb hitelekkel tudják csak fizetni. Az adósság bizonyosan akkora, hogy már soha nem fogjuk visszafizetni – noha ma már fedezetül lekötötték az Országházat és a Szent Koronát is.

A kiút ma ugyanaz, mint lett volna húsz évvel ezelőtt. *Végre kell hajtani a közjogi rendezést.* Nincs az a jogi intézmény, amely ne nekünk adna igazat, ha rendeznénk viszonyainkat. Erre minden nap számos példa adódik. Brazília, Meksikó, Lengyelország – egyik se volt idegen megszállás alatt (mint mink), mindegyik maga csinálta az adósságát (nem mint minálunk), mégis mindegyiknek többet engedtek el hitelezőik, mint amennyi ma lehet a teljes adósságunk.

Mivel a mi államunk

- egész területén elvesztette nemzeti önállóságát 1944. március 19-én és
 - történelmi jogfolytonosságunk is megszakadt (ezt kellene helyreállítani!)
- az 1946. évi első törvény életbeléptetésével,

így országunk az alkotmányjogi és a közjogi hiátus állapotában lévő, idegen katonák által megszállt ország volt, *amikor mai adósságunkat idegenek csinálták, ezért a magyar nemzet felelősséggel nem tartozik érte.* Aki ma bemegy egy bankba és se nem cselekvőképes, se nem jogképes (mint államunk 1944 óta), megfelelő fedezetet adni sem képes, az nem kap hitelt. Ha ilyennek mégis adnak pénzt, akkor a kockázat azé, aki adja.

Ezért is kell az alkotmányjogi rendezés és ezért hiba – a magyar nép szempontjából – a fordulat óta hatalmon lévők azon erőlködése, hogy *a kommunisták országglását jogfolytonosnak állítsák, miközben maguk se jogfolytonosak.* A másik fontos következmény, ami szükségeltetik

2) A közigazgatási rendezés

Amióta az Európai Unió tagjai vagyunk ez állandóan napirenden van, mégse történik semmi. Nyilvánvaló igazság: *minél nagyobb politikai egységek jönnek létre* (pl. Ország helyett Európa), *annál jobban megnő a társadalmi alapegységek szerepe*.

Hangsúlyozandó, hogy a társadalom legfontosabb alapegysége a család, de erről később.

A mai Magyarországon – eltekintve a család szerepének állandó, szándékos rombolásától – jól látható, hogy az erős alapegységek hiánya a fejlődés egyik legfőbb akadálya. A hatalom birtokosai máig fönntartják a bolsevista technikát: mindent egy központi kormány intéz. A hatalmi harcnak nincs is más célja, így lehet a “húsosfazékhoz” kerülni. Ilymódon számunkra elhervadnak az EU valóságos **előnyei**: egyrészt a kormány akadékoskodik, mert mindenek előtt a saját szempontjait akarja érvényesíteni, miáltal sérülhet az EU célja is, másrészt szűkítettül nagy bürokráciát működtet és így sem tudja áttekinteni például az elnyerhető EU pénzek egész területét és behozni nem tudja azt sem, amit lehetne. Miért? – mert mindent a “húsosfazék” módján kezel és nem engedi, hogy a társadalom egészségesen működjék. Például: pályázzon mindaz, aki elvileg és gyakorlatilag érintett, s rendelkezzen is az elnyert összeggel. Ezért is kell a közigazgatási rendezés. Ennek keretében a) vissza kell adni az országot a jogos tulajdonosának; b) egyszerűsíteni kell az ügyintézkést.

a) Vissza kell adni az országot a jogos tulajdonosának

Ez a feladat ma nehezebben megvalósítható, mint lett volna a fordulat kezdetén. Akkor ugyanis, amit elvettek, még mind állami tulajdonban volt, s noha akkor sem lett volna a dolog egyszerű, de a vagyon nagy része visszaadható lett volna annak, akitől elvették. (Acta XI/4, 180-183. old.) Időközben a fordulat során “magánosítás” néven furcsa dolgok történtek és új, de ál-tulajdonviszonyok alakultak. Minden esetre: az államosítás során elkövetett igazságtalanságot feltehetően csak igen csekély mértékben orvosolták, pedig a magánosításnak ez kellett volna a legfőbb célja legyen.

A rendezés két szinten kell történjen: a köztulajdon és a magántulajdon szintjén. A tulajdon eredetét tekintve a két tulajdonszint megkülönböztetésére az eredeti, tehát a kommunista állami tulajdonbavételt **megelőző** állapot az irányadó.

aa) A köztulajdon szintjén

A köztulajdonnak két szintje legyen: állami vagy össznépi tulajdon és közösségi tulajdon. Állami tulajdonba tartozik a levegő, a föld mélyének kincsei, azok a folyó és állóvizek, amelyek több megye területén vannak, a közutak és az országos intézmények birtokai, a vasút, a posta, a honvédség, az országos rendőrség, a honvédelem és mindezek intézményei (pl. pénzügyőrség), továbbá mindaz, amit a továbbiakban állami kezelésbe adunk.

Közösségi tulajdonos lehet a megye és a község, valamint minden más elismert közösség (egyház, szövetkezet stb.). Minden köztulajdon, ahol nem az állam a tulajdonos, a községé, vagy a közösségé. A megye tulajdonába csak azok a földfelszíni és földalatti vagyontárgyak kerülhetnek, amelyek tehát nem az állam tulajdonát képezik és megyei feladatok ellátásához elengedhetetlenek (pl. megyeháza), továbbá azok a vagyontárgyak, amelyeket a megye területén lévő községek és közösségek önszántukból a megyének átengednek. Közigazgatási szempontból községnek számít minden szervezett nagyobb település a maga közigazgatási határán belül. *Minden megye területe eredetileg kizárólag állami, községi, vagy közösségi területből áll. Az ország területén eredetileg csak állami és községi terület lehet. A földterület felett a tulajdonos rendelkezik.* Magántulajdonba csak az a földterület kerülhet, amelyet a területileg illetékes község ad, vagy elad. *Állami és községi tulajdon magántulajdonba, vagy közösségi tulajdonba csak kivételesen és szigorúan meghatározott körülmények között kerülhet. Ősi jogon földje csak annak a magánszemélynek, vagy közösségnek lehet, aki vagy ami a község előtt igazolja, hogy egyenesági felmenője birtokolta azt a területet. Egyenesági felmenő lehet intézmény is, mint pl. valamely egyház. Aki ezt így igazolni nem tudja, az tartozik méltányos árat fizetni az eredeti tulajdonosnak, egyenesági leszármazottnak, ezek hiányában a községnek. A földön lévő ingóságok, berendezések stb. esetén ugyanez az eljárás indokolt,* akkor is, ha ezek a tárgyak időközben eltűntek, vagy átalakultak. Ha a felek megegyezni nem tudnak, a vitát külön erre a célra felállított bíróság elé kell vinni. A per idejére a per tárgyának hasznosítása a község joga és kötelessége.

ab) A magántulajdon szintjén

Ide tartozik mindaz, amit a 2aa) pont nem érint. A rendezés elve itt is azonos a 2)aa pontban leírtakkal, csak hogy itt a mai tulajdonos nem csak az állam vagy a község, hanem lehet magánszemély, vagy intézmény is. Amennyiben a felek nem tudnak megegyezni, akkor a 2aa) pontban szereplő bíróság jelölje ki a vita lezártaig a működtetőt és haszonélvezőt. (A rendezés további részleteire, esetleges megoldásokra: Acta XI/4, 180-183. old.)

Add vissza hazáját a magyarnak, akkor majd újra megszereti és ismét csodát lát a világ!

b) Az ügyintézés egyszerűsítése

A mai megyerendszer részint a trianoni országcsontkítás, részint a szent-istváni országszervezés eredménye, sőt az avarok idejére megy vissza.

A megyéknek gazdasági és politikai egységeknek kell lenniök – amint azt Szent István királyunk elrendelte – s lehetővé kell tenni számukra a nagyvonalú területi tervezést. Ehhez pedig a jelenben és méginkább a jövőben nagy területre és sok lakosra van szükség.

Az alábbi megyéket kell létrehozni: a) Veszprém megye, Győr székhellyel. Ide tartozik Moson, Sopron, Győr, Komárom, Esztergom, Vas és Veszprém a

Balaton-part nélkül, továbbá Fejér – Kenese és Rácalmás vonaláig; b) Somogy megye, Kaposvár székhellyel. Ide tartozik Zala, Somogy, Baranya, Tolna, valamint a Veszprémtől és a Fejértől leszakított terület; c) Pest megye Budapest székhellyel. Ide tartozik a mai Pest megye Tass–Szolnok vonaláig és Hont; d) Csanád megye Kecskemét székhellyel. Ide tartozik a mai Pest megye déli része, Bács, Szolnok déli része, Csongrád, Csanád, Bihar és Békés; e) Borsod megye Miskolc székhellyel. Ide tartozik Nógrád, Heves, Gömör, Hajdú, Szatmár, Bereg, Ugocsa, Zemplén, Abaúj-Torna, Szabolcs és Borsod. E felsorolás természetesen úgy **értendő**, hogy a volt megyék mai magyarországi részei tartoznak ide.

Az országnak így lesz két északi megyéje: Győr és Borsod, két déli megyéje: Somogy és Csanád, továbbá egy középső megyéje: Pest. Megyei jogú városa az országnak 12 lesz: Budapest, Árpád (az új politikai főváros, lásd később), Ajka, Nagykanizsa, Dunaújváros, Baja, Salgótarján, Szeged, Tiszafüred, Debrecen, Pécs és Nyíregyháza.

Az állami ügyintézés szintjei: község, járás, megye, ország. Ezen belül legerősebb a község. Ez természetesen adódik abból a két körülményből, hogy a községben élnek a polgárok és ezek alkotják a társadalom alapegységét *a családot*; másrészt ezt határozzák meg az új tulajdonviszonyok. *A további szintek csak azt a feladatot látják el, amit az alsóbb szintek rájukbízna.* Még a határvédelmi feladat is megoszlik az állam és a határon lévő községek és megyék között. Természetesen adódik, hogy ebben az esetben a legmagasabbszintű összehangoló feladat az államé – de csak azért, mert a község, a járás és a megye így határozza meg (majd). A kívülről jövő kémkedés elleni védekezés se községi feladat. A rendőr is kell tudjon üldözni minden feltételezett bűnözőt bármely belső határon át. Ám nem lehet olyan hatalom, amely bárhol bármely állampolgárunk ellen, bármi módon önhatalmúlag eljárhat.

Miután az ügyintézés döntő mértékben a polgárok lakhelyén, a községben történik, a mai végnélküli okoskodás okozta *ügyintéző vízfej megszűnik.*

A hatalmi ágakat szét kell választani a legszigorúbban – ami szintén az egyszerűsítés irányába hat. Nekünk ez nem nehéz, mert történelmi alkotmányunk első talpköve a Vérszerződés is ezt félreérthetetlenül felmutatja.

Jegyezzük meg, hogy az Európai Unióban ennek helye nincs. Az EU egy hatalmas, államok feletti apparátus, amelynek legitimitása nincs, mert csak kormányok hozták létre (bővebben írásomban a www.zmte.org honlap eszme-csere rovatában: „Övezetek Európája – a kisállamok jövője.” 3-7. old.). Saját frazeológiáját se tartja tiszteletben. Már két alkalommal is megpróbáltak „alkotmányt” teremteni, de nem engedik népszavazásra. Ahol a népszavazást mégis megtartották, ott a szavazók elvetették, tehát érvénytelen a dolog – ám újra meg újra próbálkoznak a legkülönfélébb trükkökkel. Csak gazdagodik ott is egy hatalmas vízfej. A kritika tilos. Még kérdezni sem szabad, hogy a vonat hová visz?

Az EU igazgatási költsége 2007-ben 6,63 milliárd Euró volt, az alkalmazottak száma 2003 óta 30 százalékkal nőtt. Az alkalmazottak száma 2006-ban

40`602 volt és ebben nem szerepelnek az „EU ügynökségek“. Az igazgatási költségek 40 százalékát már előzőleg is a fordítási költség adta. A 15 tagországban 11 nyelvet beszéltek. Az EU-jog szerint ezeket egyenlőként kell kezelni. A határozati javaslatokat, stb. mindig mind a 11 nyelven elő kell készíteni és sokszorosítani. 500 **tisztviselővel** és mintegy 1500 szabadfoglalkozású tolmáccsal a fordító és tárgyalási szolgálat a brüsszeli EU hivatalban olyan mértéket ölt, ami világviszonylatban egyedülálló. A 11 nyelvből 100 különféle kombináció adódik, az üléseken 30 fordító dolgozott. A bővítéssel 10 ország további 10 nyelvet hozott, a lehetséges kombinációk száma ezzel mintegy 450. Az ülésekre 100 fordító kell.

Összefoglaló.

Országunkat vissza kell adni jogos tulajdonosának a magyar nemzetnek, vagyis Magyarországnak Szent Koronájának, azaz a Boldogasszonynak. (Acta X/2, XIV/2, XVII/1)

II. Az erkölcsi alap rendezése

Egy társadalom csak akkor egészséges és működőképes, ha félreérthetetlenül világosak erkölcsi alapjai. A mai Magyar Országgyűlésben jelenlévő pártok közül egyik se határozta meg saját erkölcsi alapját, vagy ha igen, akkor titokban tartja.

Amikor a 19. század végén **országgyűlésünkben** a sajtótörvény előkészítése folyt, Deák azt mondta : kár a sok szóért, a törvény két szóból álljon – hazudni tilos.

Lehet sokat írni és beszélni államunk erkölcsi alapjáról, de eleget soha. Az élet nyilván sokmindenre meghozza a választ és kikényszerít sok megoldást. Kétség kívül szem előtt tartandó, hogy ez az ország magyar, ami sokmindent meghatároz. (Acta XIV/4, 81-85. old.)

Ezúttal szükséges és elégséges kijelentenem, *hogy államunk erkölcsi alapját több mint ezer éven át Jézus tanításán alapuló keresztény erkölcs adja.* (Acta XIV/4, 162-165. old.) Nem is lehet másként, ha alkotmányunk ismét a történelmi. Nincs szó sorrendiségről. *Az alkotmányjogi rendezés az erkölcsi alapok rendezését is jelenti.*

*“Most lassú méreg, lassú halál emészt.
Nézd: a kevély tölgy, melyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökerit megőrlik,*

*S egy gyenge szélről földre terítettik!
Így minden ország támasza, talpköve,
A tiszta erkölcs, mely ha megvész,*

Róma ledől, s rabigába görbed.”
Berzsenyi Dániel

III. Területrendezés, úthálózat

Földi életünkhöz emberhez méltó életkörülményeket szeretnénk. Ez minden ember joga és álma. Ezért tehát *óriási építési tervet is kell teljesítsünk.* (Részletek Acta XI/4, 186-195. old.) Föl kell építenünk az ország új politikai fővárosát (Árpád néven?), s ezzel egyidőben lezárni az ország hivatali ügyintézésének átalakítását (lásd megyerendszer). *Szükség van összesen hat-nyolc minisztériumra:* gazdaságügyi, építésügyi (ez a nagy építkezések után beolvadhat a gazdaságiba), mezőgazdasági és vízügyi, kultusz, igazságügyi, külügyi, honvédelmi – és a nagy átszervezés idejére szükség lehet egy közigazgatásügyi minisztériumra is.

Megyei jogú városa legyen az országnak az előbb felsorolt 12, amelyek 350-400ezer lakosú, korszerű nagyvárossá fejlesztendők. (Acta XI/4, 205. old.)

Budapest a kulturális főváros maradjon, lebontva róla a sok külvárost. Budapestnek így maradjon kb. egymillió lakosa és *Árpádnak* lehetne mintegy fél-millió. (Acta XI/4, 188-189. old.) Korszerű, mintegy 350-400ezer lakosú város-sá **fejlesztendő** 13 város: Győr, Ajka, Nagykanizsa, Kaposvár, Dunaújváros, Salgótarján, Miskolc, Nyíregyháza, Debrecen, Tiszafeüred, Kecskemét, Szeged és Baja. Ma ilyen városunk egy sincs. Mintegy egymillió fő legyen a már ma is *kulturált kisvárosokban*, ezek: Vác, Komárom, Tatabánya, Veszprém, Pápa, Sárvár, Zalaegerszeg, Dombóvár, Szekszárd, Dunaföldvár, Solt, Balassagyarmat, Hatvan, Jászberény, Cegléd, Kiskunhalas, Hódmezővásárhely, Gyula Szent-

tes, Karcag, Hajdúszoboszló, Mátészalka, Mezőkövesd, Kazincbarcika, Ózd, Békéscsaba, Tapolca. Mintegy további félmillió ember fog lakni a megmaradó *történelmi városokban*: Esztergom, Sopron, Veszprém, Kőszeg, Székesfehérvár, Szombathely, Pécs, Eger, Szolnok, Sárospatak.

Le kell bontani kíméletlenül a többi települést. Csak az maradjon meg belőle, ami tényleg érték és szolgálja vagy a belföldi vendégjárást, vagy a mezőgazdasági és ipari termelést. (Acta XI/4, 189-195. old.) Természetesen ez azt is jelenti, hogy a számtalan *apró nyaraló- települést* is meg kell hagyni, sőt fejleszteni kell – hiszen az mind a *vendégjárást-vendéglátást szolgálja*.

Természetesen biztosítani kell a jó vasúti, vízi és közúti közlekedést. Fel kell építeni egy valóban jó autópályát is, nagyjából a következő vonalvezetéssel: Győr-Esztergom-Miskolc-Debrecen-Szeged-Baja-Kaposvár-Zalaegerszeg-Győr. Az útfejlesztést a településfejlesztéshez kell igazítani. (Acta XI/4, 186-188. old.)

IV. Ipar, mezőgazdaság, kereskedelem, szolgáltatás

Minden szinten világossá kell tenni, hogy a cél a félelemmentes élet megteremtése (egyik fő célkitűzésünk 1956-ból), ami összhangban van a jelen dolgozat címével, tehát a magyar haza megvédése a Kárpát-medencében, ahol minden állampolgárnak tisztas léte lehet. Most ezért vállalni kell úgy húsz évnyi kemény munkát.

A termelés elsősorban a belföldi szükségletet kell kielégítse, a kereskedelem az ellátást kell biztosítsa, a szolgáltatás (például egészségügyi) az ország mindenkori teljesítőképességének a függvénye. (Acta XI/4, 180-205. old.)

V. A politikai rendszer

Az új Magyarország társadalmi rendjét is meghatározza az alkotmányjogi rendezés.

A magyar állam feje a király, hiányában a kormányzó. Ez a magyar rendszer semmivel sem kevésbé demokratikus, mint az elektorok útján választott USA elnöki, a mai angol, vagy francia rendszer. *Éppencsak a mi rendszerünknek több mint ezer éves múltja van Európa közepén és magyar.*

Az ország háza kétkamarás. (Acta XI/4, 161-179. old.)

VI. Környezet

Környezet alatt értendő a *természet és a politikai*. Ügyelni kell, hogy a természet védelme ürügyén se szolgáljon nálunk senki idegen érdekeket. Tudomásul kell venni, *hogy az ember nem tudja a természetet se átalakítani, se visszaalakítani.* A természet a Földön megy a maga rendje szerint. Az ember legfeljebb kárt okoz, vagy az önmaga okozta kárt mérsékli. Ám klímaváltozást okozni nem tud, amint a klímaváltozás rendjét se tudja befolyásolni – bármilyen

sok pénzt is keresnek ezzel a mesével egyesek, bármilyen titkolt célt is követnek ezzel egyesek.

Ausztriában a Dunán végig építették az erőműveket. Amikor ez nálunk is napirendre került, akkor az osztrákok is hozzánk jártak tüntetni ellene. Így a tervezett három helyett csak egy erőmű épült – félig, az is a szomszédot gazdagítja. Nekünk maradt az árvíz és az energia hiány. Pedig a környékről minden folyó hozzánk hozza a vizet. Ebből mi csak a szennyvizet és az árvizet ismerjük. A Duna–Tisza-csatornát viszont már az avarok is megépítették. *Se a vízi energiát, se a vízi utat nem használjuk. Évszázadunk igazi nagy gondja a víz – nálunk senki még nem vette észre.*

Duna-tenger-járó hajóinkat a “fordulat” után 1 Ft-ért eladták darabját, noha technikai világcsofának számítottak és minden évben megkeresték saját árukat.

Politikai környezetünket Közép-Európában kell észrevenniük. Nemcsak azért, mert az Európai Unió látványosan megbukik. *Azért is, mert a mi érdekünk a többi közép-európai néppel közös.* Számunkra ez a valódi realitás. És nem az idegen érdekek elvtelen kiszolgálása. (Acta XI/4, 131-160. old.)

Eltekintve attól, hogy az EU valódi céljait titokban tartják, a meghirdetett világboldogítás elmaradt. A munkanélküliség nem csökkent és végül ránk szabadították történelmünk legszörnyűbb gazdasági romlását, amit az EU nem megelőzni, hanem még hatását mérsékelni is képtelen. A brüsszeli bizottság részére nemrégiben készült 17 oldalas jelentés szerint, egyedül az európai bankoknál (tehát az USA, Ausztrália és Ázsia nélkül) még mindig van 18 billió Euró (18'000 milliárd) eladhatatlan "értékpapír". Ez több mint ezen bankok vagyonának 40 %-a. Megmentésükre létrehozott alapok összértéke 2,7 billió, s ez is már teljesen kimeríti az adott országok gazdasági erejét. Ezek megmentésére kell még a mi kis megmaradt vagyonkánk.

VII. Miből és hogyan mindez?

Jogos a kérdés: miből és hogyan lehet a fenti tervet megvalósítani?

Öt igen gazdag forrás áll(hat) a rendelkezésünkre, ezekkel kell ésszerű módon élnünk.

1) *Öseink tiszteletében helyre kell állítanunk természetes kapcsolatunkat Istenünkkel, mert csakis így számíthatunk segítségükre.*

2) *Ötánuk legfontosabb szövetségesünk a tehetséges magyar nép.* Beszélni kell vele őszintén, nem szabad becsapni és el kell háritani mindent, ami egységes akarátának kialakítását akadályozza. Ez a nép még mindig csodákra képes. Legfontosabb teendőink közé tartozik ennek *a népnek a nevelése* („Egész népem fogom, nem középiskolás fokon, taní-tani“). (Acta XXIV/2, 122. old. Taní-tani) Továbbá, ki kell dolgozni, meg kell határozni az egyetemes magyarság hosszú- és rövidlejárátú céljait és érdekeit (Acta XIX/1, 357. old.) és a továbbiakban mindent ebből kell levezetni.

3) *A közjogi rendezés eredményeként megszabadulunk óriási terhünktől, miáltal a felszabaduló szellemi erőnk mellett saját gazdasági erőnkkel (azzal is, amit jogtalanul elvettek tőlünk) magunk rendelkezünk.*

Aki ezt megvalósítja joggal számíthat azok segítségére, akik érdekében ez történik. Például India esetében erre közel száz évig kellett várni, de ma már látható, hogy megérte. Akkor is, ha az, aki ezt elindította, már nem látja.

4) *Ha szövetségeseket Közép-Európában is keresünk, akkor itt is találunk segítséget.* (Acta XI/4, 121-152. old.) Sőt, a most folyó ellenségeskedést fölváltja a közös jövőbe vetett hit, ami beláthatatlan hasznos energiamennyiséget fölszabadít. Nemzeteket nem csupán a közös múlt, hanem ugyanannyira a közös jövő is tartja össze, vagyis az a remény, amely a közösség közös tervei és vállalkozásai számára a presztízst, az optimizmust és a lendületet megadja (Acta XXI/4, 121-160. old.)

5) Ezzel egyidőben szövetségesekre kell leljünk gazdag vérrokonainkban Euráziában. Az teljesen mindegy, hogy a “magyar őshazát” ki hová képzei. Bennünket ezer szál fűz Eurázsia nagy lovasműveltségű (Marx szerint “ázsiai termelési mód”) népeihez, birodalmaihoz. Látnunk kell, hogy Kína, Japán, Dél-Korea és Malajzia vezetésével teljesen új világrend van kialakulóban. Az ottélő népek nagy többsége úgy tudja, hogy velünk testvérként együtt élt a két nagy világtenger között, az évezredek során sok név alatt ismerté vált lovasműveltségű birodalmakban. Ezt igazolják újabban a génkutatás eredményei is.

Amennyiben egész külgazdaságunkat és külpolitikánkat ebbe az irányba visszük, akkor sorsunkat ismét az emberiség egészséges világához kötjük és elszakadunk mai, bennünket lehúzó, többnyire titkosan és féltitkosan működő erőktől. Ezek útja világméreteken is lefelé vezet! Nemcsak elérjük – úgy húsz év múltán – azt a gazdasági szintet, ami Nyugat Európa országait ma átlagosan jellemzi, hanem az itt felvázolt új irány követésével, ismét a világ élvonalába is kerülhetünk, ahonnan úgy ezer éve folyamatosan lefelé visz az utunk.

Ezt kell megérteni, a magyar számára világossá tenni és akkor számíthatunk is rá.

Szent Pio talán ezt látta meg.

Összefoglalva.

Meg kell jól érteni: sokezer éves biológiai harcunk utolsó perceit éljük. Vagy tudunk magunknak hazát menteni Közép-Európában, vagy mindörökre eltűnünk, a – talán több mint harmincezer éves – hun világ többi apró darabkájával együtt.

Zürich, 2009. tavaszán

TÁRSADALOMTUDOMÁNY

(XII/1.)

*Csihák György (Zürich): **"Mégis mozog a Föld"...***

A frankfurti könyv világkiállításon 1979-ben svájci kiadóm "Ex Oriente Lux" című könyvemet bemutatta. A Szabad Európa Rádió beszámolójában részletesen csak ezt a könyvet ismertette. Az Ötágú Síp című műsorban, 1979. októberében négyszer elhangzott ez az adás. Mondanivalóm lényege volt, hogy a Szovjetunió hamarosan összeomlik, s erre fel kell készülni Keleten és Nyugaton egyaránt. Erre nézve letettem egy tervet, ezen belül – természetesen – elsősorban Magyarország vonatkozásában. A rádió műsorában megdicsérték és mindjárt szükségesnek tartották leszögezni, hogy ebből semmi sem lesz. Régi történet – ki emlékezik még rá?

A Magyar Országgyűlésben a magyar miniszterelnök kijelentette, hogy a magyar bankrendszer oly szilárd, hogy nincs semmi teendő. Néhány napra rá óriási hitelt kellett felvenni és valamennyi – főleg idegen tulajdonú! – magyarországi banknak odaadni. Ez már napjaink története.

A Föld mégis mozog. Ezekben a napokban többen fölkerestek – szóban és írásban – mivel emlékeztek, hogy már évekkel ezelőtt megírtam, előadásaimban elmondtam, hogy nagy csalás folyik a világ pénzügyeivel. Azt is bőven kifejtettem, hogy az Európai Unió egy illegitim vállalkozás. Két évvel ezelőtt Clevelandban a magyar kongresszuson ezért az előadásomért kinevettek, a Kárpát-medencében legfeljebb udvariasan meghallgattak. De lám, most egyszeriben többen emlékeznek. Akkoriban sokan gondolták, hogy valami szélsőséges vagyok, aki az összeesküvés elmélet rabja lettem. Most pedig kijelentem, hogy ami napjainkban történik csak a főpróba és a készletek kimerítése, s továbbmegyek: akinek füle van hallja meg.

Az angol "Financial Times" egyik 2008. karácsony előtti számában, a lap kommentátora Gideon Rachman első ízben írt nyíltan egy vezércikkben a "világkormány" megalakítása tervről. A lap egyik kiadója Wolf Martin, a Bilderberger konferenciák rendszeres résztvevője. Ha lehet hinni a híreknek, akkor ezekre a konferenciákra magyar részről eddig egy-egy alkalomra Surányi György, Bokros Lajos és Martonyi János volt hivatalos.

Az említett vezércikk címe: “And now for a World Government” (És akkor most egy világkormányról). A cikk félreérthetetlenül egy antidemokratikus elvekre épülő világkormány létesítését szorgalmazza.

Rachman elérkezettnek látja az időt, hogy további és fontos lépések történjenek egy világkormány megalakítása felé. Mindenek előtt a pénzpiac – tényleg igazi – összeomlása, az általános “terror elleni harc” és a sokak által valótlannak beállított fenyegető “klíma katasztrófa” lenne az indok. Első lépésként Rachman elvárja, hogy létrejöjjön egy törvényerővel bíró “ENSZ klímaegyezmény” és egy legalább 50’000 főnyi “ENSZ békefenntartó erő”.

A megvalósulás példája az Európai Unió, aminek már van saját bírósága, pénze, jogrendje, amely mélyen belenyúl a tagállamok önállóságába. Végezetül, a világkormány példaképe lehetne az Európai Bizottság, aminek tagjait a nemzeti kormányok kinevezik, s akiket kinevezésük után, hivatalukból – legalábbis egyenként – felmenteni nem lehet, s mindez a demokrácia alapelveitől oly messze áll, mint Makó Jeruzsálemről.

Természetesen – így a kommentátor – a világkormányhoz vezető út sok ember számára hosszú és fájdalmas lesz. Így sokan nem lesznek hajlandók nyakukat valami új, demokratikusan nem legitim uralom igájába hajtani. Ám Rachman erre is tud valamit és ismét Brüsszelre kacsint. Végülis az európai “egyesülési folyamat akkor haladt a leggyorsabban előre, amikor a technokraták és a politikusok messzeható megállapodásokat kötöttek és utána keresztülverekedtek a választók megkérdezése nélkül”.

Rachman nem hagy kétséget aziránt, hogy szerinte az Európai Unió valamiféle próbaüzeme a tervezett világkormánynak, aminek megvalósítása során nem szükséges a demokratikus alapelvek szigorú betartása. A “Financial Times” hasábjain kendőzetlenül áll tehát az, ami a következő években ránk vár. Azt is olvashatjuk végül, hogy az új amerikai elnök, Barack Obama és tanácsadóinak többsége a világkormány gondolatával igencsak szimpatizál. Mindeddig elmaradt a sajtó és az érdekelt közvélemény felhorkanása.

Ilyesmi már többször is így történt, a “legelképesztőbb” terveket nem titokban tartották, hanem a többé vagy kevésbé “előkelő” helyen “bemutatták”.

Nemrégiben egy kedves hölgy valamely előadásom után megkérdezte, hogy túléljük-e azt, ami most velünk történik? Igen – válaszoltam – ha van Isten.

Időközben kiszivárgott hír szerint, az EU Bizottsága részére készített 17 oldalas jelentésben áll a következő hír. Az európai bankoknál (tehát nincs benne Amerika, Ausztrália, Ázsia) az eladhatatlan “értékpapírok” összértéke 18 billió Euró (18’000 milliárd). Ez több mint az illető bankok vagyonának 40%-a. Megmentésükre eddig 2,7 billió Eurót fordítottak, ami gyakorlatilag kimeríti az európai államok és gazdaság erejét..

Zürich, 2009. január 22.

1) Hamis pénz mint fegyver

India azzal vádolja Pakisztánt, hogy kb. 17 billió Rupia hamis pénzt csempészett Indiába azzal a céllal, hogy megingassa a Rupiót.

2) Kína aggódik

A Kínai Népköztársaság devizakészlete 2008 végén amerikai dollárra számítva 2 billió (kétezer milliárd). Egyharmada (680 milliárd) amerikai dollárban van. Kína rendelkezik a világon a legnagyobb devizatartalékkal és így Washington legnagyobb hitelezője.

Wen Jiabao állam- és pártelnök aggódik saját vagyonuk miatt. A nemrégiben Pekingben tartott népi kongresszus alkalmával kijelentette, hogy a saját érdek és a nemzetközi pénzügyi rendszer összefügg és mindkettőre ügyelnek.

3) Az Euró származási országa

Miután legalább szakmai körökben már szabad nyíltan latolgatni az Euró (pénz) bukása utáni helyzetet, közzétették azt a jelet, aminek segítségével megállapítható, melyik központi bank adta a megbízást az adott bankjegy nyomására. Egyes szakértők szerint ennek jelentősége lehet, mert a bukás után országok eltérő módon fognak viselkedni. Luxemburg esetén a bankjegy néha a nyomást végző ország jelét viseli. A jel a sorszám előtt áll. Íme:

Z=Belgium	Y=Görögország	X=Németország	W=Dánia
V=Spanyolország	U=Franciaország	T=Írország	S=Olaszország
R=Luxemburg	P=Hollandia	N=Ausztria	M=Portugália
L=Finnország	K=Svédország	J=Anglia	H=Szlovénia
G=Ciprus	F=Málta	E=Szlovákia	

4) A másodpénz

Az USA-ban egyes áruházláncokban bevezették, hogy a boltban tartós élelmiszerből egy vevő, egy alkalommal, csak egy meghatározott mennyiséget vehet.

Abból kiindulva, hogy az arany nem ehető, a kaliforniai Willits községben feltalálták az “élelmiszerral fedezett” pénzt, a “Mendo-Credit”-et, amit a lakók 10 US dollárért vehetnek. Az így befolyt pénzért tartós élelmiszert vesznek (rizs, bab, cukor) és a községben tárolják, miáltal az élelmiszer raktár a “Mendo-Credit) trezorja lett. A dolog oly sikeres, hogy a másodpénzt már veszik a környékbeli városokban és a helyi bank is elfogadja.

Híre eljutott Washingtonba, ahol sok mindent kiváltott, csak örömet nem. Willits polgárai megmutatják, mennyire bíznak a dollárban.

5) Víz

Ajánlom mindazok figyelmébe, akik Magyarországon, immáron évtizedek óta tüntetnek – jelentős külföldi segítséggel.

A török kormány a Tigris és az Eufrátesz folyón 2010-ig 22 duzzasztóművet és 19 vízierőművet épít. A területet katonaság védi, még léghárító rakétával is.

Az ENSZ szerint a Föld lakosságának kétharmada 2025-ben vízhiányban fog szenvedni. A emberiség még nem ismerte a kőolajat, amikor a vízért már évezredek át harcolt. Az olajért vívott harc történelmünk rövid közjátéka lesz, a vízért folyó küzdelem pedig tovább megy és egyre vadabbá válik. Különösen az egy főre jutó vízfogyasztás szakadatlan növekedése folytán.

Tényleg nem szabad megépítenünk a duzzasztóműveket, a vízierőműveket a Dunán, a Tiszán, a Dráván? Sőt: minden folyón, ahol lehet? Tényleg ez a magyar érdek?

Ember: ne csak küzdj – gondolkodj is !

Zürich, 2009. április 5.

Csihák György (Zürich): Magyar állampolitikai alapokról a 21. század elején

„Nekünk Mohács kell!”
Ady Endre

Valamikor Budapesten minden villamoskocsiban ki volt írva, hogy ott nem szabad fagyaltot enni. Ez akkor volt, amikor nem illett az utcán se enni, se inni, se cigarettázni, se csókolózni. Ma szinte mindenütt szinte mindent szabad.

Valamikor két üzletember kezét szorított egymással és utána évtizedekig jöttek a hajók áruval megrakodva Indiából. Akkor sem lehetett felhőtlen az ég, de aki ma szerződést köt – nyilván tud a mai világról hosszú történeteket mondani.

Bizonyára nem árt számotvetni mai önmagunkkal – hogy ne mondjam: tiszta vizet önteni a fejekbe. Bármely tett előtt legfontosabb a valódi, a kiindulási helyzet pontos felmérése. Minden cél a jelenben, sőt a messzi múltban kell gyökerezzen, máskülönben vagy légvár épül, vagy árulás készül.

I. Alaptények

1) Magyarország közjogi felségiségét és függetlenségét (szuverénitását, önrendelkezését) Trianonban részlegesen, 1944. március 19-én teljesen elveszítette.

2) A magyarnak több mint ezer éve van írott érvényes alkotmánya, legalábbis I. Stefanosz (szent István) királyunk óta: Corpus Juris Hungarici (Magyar Törvénytár) lapjain található, mint történelmi alkotmányunk, s mint ilyen, Európa legrégebb írott alkotmánya.

3) A mai magyar állam formája az egypártból lett többpárt diktatúrája.

Az 1990. május 2-án hivatalba lépett Országgyűlés jogfolytonosnak jelentette ki a kommunisták országlását is, miközben egyikük se jogfolytonos. A történelmi magyar jogfolytonosság mindmáig megakadt az 1946. évi I. törvény: „A Magyar Köztársaság alkotmánya” életbeléptetésével. Az idegen katonák által megszállt ország országgyűlésének nincsen se alkotmány teremtő, se alkotmány módosító ereje. Ezzel az ország az alkotmányjogi és a közjogi hiátus állapotába került, ami azt jelenti, hogy a nemzet tettei közjogi értelemben érvénytelenek.

4) A trianoni békeszerződést (1920. évi XXXIII. Tc.) a Magyar Nemzetgyűlés 1920. november 13-án becikkelyezte. A 165. sz. irományhoz csatolt 1. melléklet megállapítja, hogy nem a szerződő felek szabad megegyezése alapján jött létre, kényszer hatása alatt fogadjuk el. Ezt a tényt a becikkelyező törvény

szövege előtt szereplő “A Magyar Nemzetgyűlés Ünnepestes Nyilatkozata” is megállapítja. (Acta⁹⁶ XIV/1, 13-14. old.)

5) Az Altöttingi Országgyűlés (1947. augusztus 20; Acta XVI//1, 286-290. old.) a magyar nemzet utolsó, közjogilag érvényes nyilatkozata. Lényege: a Szent Korona jogfolytonossága fönáll.

6) A magyar állam, több mint ezeregyszáz éves Kárpát-medencei fönállása alatt csak nemzetiségeket ismert, ezek összessége alkotja a magyar nemzetet: Magyarország Szent Koronája népét. (Acta XVIII/1, 417-435. old.)

Senki nem gondolja komolyan, hogy ezt a történelmi állapotot erőszakkal lehetett fönntartani, Európa közepén, több mint ezer éven át. A Szent Korona Népe az emberi történelem egyik legdemokratikusabb közössége.

II. Fogalmak a magyar közjog tárgyában⁹⁷

“1) Szent Korona Tana

Az állam jogi személy. Személyi élete az akarásban s kijelentett akarata megvalósításában, végrehajtásában nyilvánul meg.

A modern konstitucionalizmus követelménye, hogy az állam a maga akaró (törvényhozó) és cselekvő (végrehajtó) tevékenységét külön szervek által végezze.

A törvényhozó és a végrehajtó államnak szerveiben való elválasztása nálunk már a 13. század végén (1298) megnyilvánul; a 15. században (Zsigmond, II. Ulászló) már tisztán áll előttünk az az alkotmányjogi szabály, hogy a törvényhozó hatalmat a király csakis az országgyűléssel együtt gyakorolhatja, amíg a végrehajtó hatalom a király kezében van. A magyar közjog a végrehajtó hatalmat is alárendeli a törvényhozó hatalomnak, amelyben az állam szuverénitása testesül meg.

A magyarság gyakorlatias állásfoglalása azt is tisztán látja, hogy az államhatalmi föszervek elkülönítése mellett az államszemély egységének fenntartását is biztosítani kell; tisztán látja, hogy az állam csak úgy oldhatja meg feladatát, ha az egyes alkotó részei egy egészszé vagy egy erkölcsi személyiséggé olvadnak össze, s a Szent Korona misztikus fogalmában termeti meg az összekötő kapcsot az államélet összes tényezői között.

A Szent Korona a nemzetegészt személyesíti meg, az államot reprezentálja. A király a Szent Korona feje (caput sacrae regni coronae), az állampolgárok a Szent Korona tagjai (membra sacrae coronae). Fő és a tagok együtt képezik a Szent Korona egész testét (totum corpus sacrae coronae), amely a törvényhozó szervben áll előttünk. Az állami szuverenitás alanya a Szent Koronában repre-

⁹⁶ Acta = Acta Historica Hungarica Turiciensia – a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványa www.zmte.org

⁹⁷ Dr. Molnár Kálmán egyetemi nyilvános rendes tanár kéziratából, 1939

zentált állam. Az állam szuverén szerve pedig a törvényhozó szerv, amelynek akaratában (törvényben) a szuverénitás lényeges tulajdonságai: a korlátlanság és a felelőtlenség teljes mértékben található. A törvényhozás az egyetlen valóságos szuverén szerv a magyar államban.

Az államfőnek: a királynak u.n. szuverénitása lényegesen különbözik a törvényhozás szuverénitásától. A király, mint a törvényhozó hatalom részese, osztja a törvényhozás valódi szuverénitását: szentesítési jogát korlátlanul és felelőtlenül gyakorolja. De mint a végrehajtóhatalom feje már nem valósággal szuverén, csak tiszteleti (személyi) szuverénitást élvez.

A Szent Korona tana ékesszólóan mutatja azt, hogy a magyar államhatalom nem magánhatalom, hanem közhatalom. A Szent Korona tana továbbá azt is magában foglalja, hogy a király hatalma nem eredeti hatalom, hanem a nemzet-től átruházott hatalom.

A törvényhozó és a végrehajtó szerv mellett szükség van az államban még egy olyan szervre is, amelyik a két előbbi szerv működését összhangban tartja, amelyik az állam személyes öntudatát képviseli. Három fő szerve van tehát az államnak: a törvényhozó szerv, a végrehajtó szerv és az **államfői** (képviseleti, öntudati) szerv. (Acta XIV/4, 7-18. old.)

2) Szuverénitás

A közjogi szuverénitás jelenti egyrészt az államnak területe és tagjai feletti legmagasabb, jogilag korlátlan és felelőtlen rendelkezési jogát (felségiség); másrészt a kizárását minden idegen hatalom önjogú érvényesülésének az állam területén (függetlenség).

Ez a közjogi szuverénitás az állam lényeges tulajdononsága. Nélküle nincs állam. Feladása az államiség feladását jelenti. Megtámadása erőszakosság, amelynek jogi alapja nem lehet. A közjogi szuverénitást sértő rendelkezés – bármely magas nemzetközi fórumtól származzék is – közjogi vonatkozásban nem létezőnek tekintendő, a **jövőben** való érvényesülését még az sem biztosítja, hogy törvénybe cikkelyeztetett, mert a törvényhozás bármely törvényt hatályon kívül helyezhet.

3) Alkotmányunk történelmi jellege

Alkotmány alatt azt a szervezetet értjük, amelyben az állami élet lejátsszódik. Szűkebb értelemben csak azt az államot nevezzük alkotmányos államnak, ahol az államhatalom gyakorlása, vagyis az állam ügyeinek intézése a polgárok részvétélével történik. Ahol nincs ilyen értelemben vett alkotmányosság, ott önkényuralom van, s az állam tagjai nem aktív polgárok, hanem csak passzív alattvalók. Az állampolgár elnevezés voltaképpen csak az alkotmányos állam tagjait illeti.

A magyar állami szervezet – a polgároknak a közhatalomban való részesedése alapján – több mint ezer éves fejlődés folyamán épült ki; ezért nevezzük alkotmányunkat történelmi alkotmánynak.

A történelmi alkotmány előnyei messze felülmúlják az írott alkotmányét. A történelmi alkotmány nem mesterséges alkotás, nem szobatudósok munkája, hanem a nemzet államfenntartó és jogalkotó génuszának, mesterkéletlen, sőt bizonyos fokig öntudatlan terméke. A nemzet **lelkéből** sarjad, s évszázadok során átmegy a nemzet minden tagjának vérébe. Nagy előnye, hogy utat mutat és megoldást ad minden újonnan felmerülő esetre. Az államélet a sok évszázados fejlődés folyamán minden kérdés megoldásához megtalálja a kulcsot: a praecedensek kialakítják a szokásjogot, amely a mesterséges (írott) jogalkotás hézagait kitölti. A charta jogász ellenben tanácstalanul áll az alkotmánylevél hézagai **előtt**.

Történelmi alkotmányunk a magyar nemzet legdrágább kincse. Államalkotó génuszának legértékesebben szóló bizonyítéka, élő kapcsolat dicső múltunkkal, s reményteljes jövőnk legbiztosabb záloga. A történelmi alkotmány nem jelent mozdulatlanságot, nem jelenti a fejlődés tagadását. Az államélet természetével ellenkeznek az ún. öröktörvények. A későbbi törvény lerontja a korábit.

Az alkotmány megváltoztatásának, reformjának útját-módját az alkotmányjog szabályai előre meghatározzák. Alapvető tétel, hogy az alkotmány szabályai jogszerűen csak ezen az úton változtathatók. Ezt a közjogi sarkigazságot nevezük jogfolytonosságnak, s értjük alatta azt, hogy jogszabályoknak alkotása, változtatása vagy eltörlése csupán csak az alkotmány értelmében erre hivatott tényező által eszközölhető. Ez alapelvhez való, megalkuvás nélküli ragaszkodás szerezte vissza alkotmányunkat és állami függetlenségünket 1867-ben. Amely nemzet nem ragaszkodik alkotmányához, és nincs meg benne az elszántság megtámadott alkotmányának védelmére, az a nemzet nem érett a szabadságra.

Az államéletnek az alkotmányjog által megállapított mederben való megtartását, a törvények igazi tartalommal való megtöltését csak a polgároknak az alkotmányhoz való elszánt ragaszkodása biztosíthatja. Ez az egyetlen valódi alkotmánybiztosíték.

4) Államforma, kormányforma

Magyarország államformája alkotmányos monarchia és pedig 1848-ig rendeltileg korlátolt, 1848 óta népképviseletileg korlátolt alkotmányos monarchia. Magyarország államfője a király. Az ő kezében futnak össze az államélet összes szálai. A végrehajtóhatalomnak ő a feje. Tevékenységének azonban az alkotmány és a törvények korlátokat szabnak. Koronázása alkalmával hitlevélben is ígéri és esküvel fogadja, hogy Magyarország alkotmányát és törvényeit megtartja, s minden egyes törvény szentesítési záradékában kötelezi magát a törvény

magtartására. Ezért a magyar király: alkotmányos király. A király a végrehajtó hatalmat az országgyűlésnek felelős minisztérium által gyakorolja.

A király, mint az állam képviseleti szerve, az államfelség személyesítője a felségcímet viseli, s azok a jogok, amelyek gyakorlása alkotmányunk értelmében Őfelségét illeti: a felségjogok”

A kormányzó a Corpus Juris Hungarici intézménye arra az esetre, amíg nincs király. Ma Európában leginkább a francia államrend hasonlít erre a formára.

Fönntartjuk a keresztény királyság intézményét több mint ezer éve a Kárpát-medencében, de a rendszer éppoly működőképes lehet köztársasági államformában is. Koronánk se királyi, hanem regni corona, az ország koronája. A magyart soha senki nem kérdezte, hogy akar-e köztársaságot, netán népköztársaságot? Egyébként, nincs történelmi bizonyíték arra, hogy a köztársaság jobb intézmény lenne, mint a királyság. Hunyadi Mátyás egy vitában fényesen bizonyítja a királyság magasabbrendűségét. Kérdezhetnénk, hogy mely köztársasági elnök jobb, mint Hunyadi Mátyás, mint király?

5) Párt

A párt a társadalom érdekképviseleti szerve. Minden társadalomnak **alapvetően** csak egy érdeke van. Ettől még lehet egy társadalomban több párt, hiszen a közös célhoz vezető utak igen különbözőek lehetnek. Azonban, az országvezetés alapvető kérdéseiben a pártok között nem lehet különbség, mert akkor a pártok, vagy az egyik párt nem az adott nép, vagy ország érdekét, hanem valami mást képvisel.

A társadalomban megjelenő számos egyéb érdek képviselésére lehetnek szerveződések, klubok, de ezek érdekeinek összessége ki kell adja az ország közös érdekét. Csak így lehet a társadalom egészséges.

6) Egyház

Igen szép és igen találó kifejezés a magyarban. Igazán sikeresek a történelemben azok a népek, birodalmak, ahol nemhogy szétválasztották, hanem az állam és az egyház szoros egységet alkot. Az eurázsiai, de az ismert amerikai nagy birodalmak vezetői mind szakrális személyek. A volt KGB-s Putyin is kezét csókol “minden orosz pátriárkájának”. Fordítva is igaz: ahol az állam és az egyház vezetői egymás ellen fordulnak, ott igen hamar mindkettő elvész. Ez az emberiség történelmének egyik legfőbb tanulsága. Sokan sokmindent beszélnek a zsidók szerepéről a világban. Nekik még saját istenük is van.

7) Kisebbség, kisebbségi jogok – és őshonos nemzeti közösség

A magyar a Kárpát-medencében sehol se kisebbség, mert őshonos, de hazája Magyarország Szent Koronája is. (Acta XVIII/1, 417-435, 443-454, 105-109. old.) Ezért teljesen elhibázott az az erőlködés, hogy elszakított területeinken az ottélő magyaroknak kisebbségi jogokat követelnek. A kisebbség az bevándorló. Németországban a török vendégmunkásoknak lehet templomuk, iskolájuk, mindenféle szervezetük. Egy biztosan soha nem lesz: területi öngazgatásuk. Mert az kisebbségnek nem jár, őshonos nemzeti közösségnek viszont elidegeníthetetlen joga.

Az Európai Uniótól várni a segítséget – itt is tévedés. Nincs olyan állama, ahol nemzetiségek ne küzdenének jogaikért. Elvárni sem lehet, hogy a kisebbségeknek több jogot követeljen az Unió, mikor egy sor olyan tagállama van, ahol a kisebbség az őslakókat évtizedeken át rendszeresen kitelepítette saját hazájukból (például a balti államokban az orosz kisebbség). Tanulja meg, aki nem tudja, hogy öngazgatást (autonómiát) háromfélet ismer a nemzetközi jog: személyi, közösségi és területi. Ezért nem elég csak “autonómiát” követelni. (Acta X/3, 190-197. old.)

III. Következmények

1) Ha van egy állam, amely korábbi területeire igényt tart és egy nép, amelynek emlékezetében ez él, akkor az csak hatalmi kérdés, hogy azt a területet visszaszerzi-e? Így Izrael népe igényt tart Izraelre, tehát megpróbálja az araboktól visszavenni. De az araboknak is joguk van – mint minden népnek – saját hazára.

2) Mivel hatalom és jog elválhat egymástól, a jog érvényesüléséhez hatalom kell. Ha valamely nép, korábban elveszített területére igényét fönntartja, de visszaszerzéséhez nincs **hatalma**, attól még a joga megmarad, ha fenntartja államát és igényét.

3) Az első és a második világháborúban a magyar honvédség kapitulált, nem az ezeréves magyar állam. A magyar soha nem mondott le ezeréves területeiről és arról lemondani nincs joga a mai magyar Országgyűlésnek se, mert

- a) az 1990-es években választottaknak nincs alkotmányos erejük, nem képviselik egyébként se csak a Szent Korona népének legfelsőbb felét és területének egyharmadát;
- b) miután ez a társaság a hatalom erejével megfosztotta a Nyugaton élő magyarokat alkotmányos választójogától, megfosztotta az Országgyűlést is attól, hogy az egyharmadot képviselje.

4) Az úgynevezett fordulat óta létrejött Országgyűléseknek nincs alkotmányos felhatalmazásuk, például területekről lemondani, nemzeti vagyont árulni, egyáltalán: a magyar nép nevében eljárni, szerződéseket kötni stb. A nemzetközi jog ezt így akarja.

Az más kérdés, **hogyan a nemzetközi életben sokmindent eltérnek**, hiszen például a második világháború után Németországgal senki nem kötött békét.

5) Lehet új jogi helyzetet azáltal is teremteni, hogy valamit kitalálunk és évszázadokig ismétljük. Ha megszűnik az eredeti jogállam és az eredeti igazság feledésbe merül, a kitalált **történelem** valódivá, idővel pedig jogalappá válhat. Állítsd és ismételd – ezáltal új történelmi helyzet teremthető.

IV. Cél

1) Rendezés

Ma, ha összesen tizenötmillióan vagyunk, akkor egyetlen közös és legfőbb feladatunk: ennek a tizenötmillió magyarnak a hosszú- és **rövidlejárátú** közös érdekei és céljai meghatározása. A továbbiakban minden részfeladatot és rész-célt az egyetemes magyarság hosszú és rövidlejárátú céljának és érdekének kell alárendelni, illetve abból kell levezetni.

A célok és a feladatok között első helyen áll a mai magyar állam alkotmányjogi és közjogi hiátusának megszüntetése, rendezése. Innen egyetlen kivezető út van: a) helyre kell állítani a teljes nemzeti függetlenségünket – mert csak ez után lehet, például, közjogi érvennyel csatlakoznunk bármely **szövetséghez**; b) rendezni kell közjogi helyzetünket a Corpus Juris Hungarici korszerűsítésével. (Acta XVIII/1, 432-434. old.) Talán nem felesleges hangoztatnunk, hogy mindehhez egyedül a szeretetteljes, bölcs és békés út vezet.

2) Nemzetnevelés

Egyenlőre cél és még nem eszköz a nemzetnevelés. Jeles gondolkodóink már a 20. század elején rendre rámutattak szükségességére. József Attila is tőlük tanulta. Rámutattak az akkori kormányzat azon tévedésére, mely szerint a középfokú oktatási intézmények zömét az ország peremterületeire tették. Ezáltal magyar pénzen folyt, az akkorra már ellenünk izgatott nemzetiségek értelmiségének a kiképzése. Miután a bolsevik elnyomás éveiben kiirtották a magyar értelmiséget, az új pedig még dolgozni sem tanult meg, hiszen nem volt kitől, az oktatással és a neveléssel foglalkozók szakmai és emberi színvonala gyatra, ezért a második legfontosabb teendő az oktatás és a nevelés. (Acta XXIII/4., 122-125. oldal)

Az utóbbi öt magyar kormány szomorú eltévelyedése, hogy a helyzet kezelésére egyetlen, ám mindannyiuk számára közös utat ismer: erősíteni kell a rendőrséget, szigorítani a büntetést, több börtön kell.

A nemzeti alaptanterv elsőszámú célkitűzése kellene legyen: magyar ember nevelése és oktatása.

Az ember nevelése három szinten történik:

- első és legfontosabb születése előtt, alatt és után egész életében: a család;
- sorrendben is második az iskola és végül;
- a társadalom.

Csak az a társadalom életképes, ahol a nevelés három szintje harmonikus egészet alkotva, egészséges tudatú embert nevel. Ez pedig csakis akkor lehetséges, ha a társadalom szilárd és tiszta erkölcsi alapokon áll.

A mai Magyarországon hatalmat gyakorló pártok saját erkölcsi alapjukat titokban tartják – az se tudható, hogy van-e? Alkalmi kijelentésekkel nem pótolható.

Magyarul kellene beszélni. Sajnos nyelvészeink az utóbbi százötven év alatt megfeledkeztek legfőbb feladatukról: a magyar nyelv ápolásáról. Pedig a Magyar Tudományos Akadémiát erre alapítottuk! (Acta XXIII/3., 9-15. oldal; Acta XXIV/2., 74-81. oldal)

3) Jövőkép

Az semmit nem mond egy állam jövőjéről, hogy legyünk tagjai a NATO-nak, az EU-nak, vezessünk be egy másik pénzt, milyenek legyenek az adó-sávok, meddig növelhető a gáz ára és így tovább. Ezek legjobb esetben a cél elérésének az eszközei lehetnek. A legutóbbi EU **szerződést** (Lisszaboni) az egész Magyar Országgyűlés egyemberként megszavazta – feltehetően egyik képviselő sem olvasta. (Acta X/2, XIV/2, XVII/1)

Az egyik, mostanában leköszönő miniszterelnökünk bejelentette, az utána következő (másik párti!) elismételte, hogy a legfontosabb nemzeti célunk, hogy autópályáink minden irányban elérjék országunk határait. Ki, hol, mikor, milyen eredménnyel elemezte ezen döntések hatását? Mi bizonyítja, hogy ezek a döntések tényleg nemzeti érdekeinket jelentik?

Az ember beleszületik egy közösségbe, egy földrajzi tájba és ott szeretne boldog életet élni. Akik valami hatalmi helyzetbe kerülnek, azok mindennek előtt álló kötelessége embertársaik boldogulásának az elősegítése. Minden más cél legfeljebb csak másodlagos lehet, még egyéni boldogulásuk is.

Ki tudja, hová tűnt és mekkora most a magyar állam vagyona? A legutóbbi államkölcson felvételénél ez szolgált a visszafizetés végső biztosítékául, így például az ország háza, sőt koronája is.

További terveink között első helyen kellene álljon a közigazgatás rendezése. Ennek keretében vissza kellene adni az országot az ország népének, a bolsevisták és mások által jogtalanul eltulajdonított vagyont jogos tulajdonosának. Megszüntetni azt a bolsevista gyakorlatot, hogy minden néhány ember kezébe és

zsebébe vándorol és az kegynek számít, ha abból valamit a személy, vagy a kormány ad.

Meg kellene határozni a fő gazdaságfejlesztési irányokat és ezen belül különösen a mezőgazdaságunk szerepét. A múlt század harmincas éveiben (a nagy országrombolás után!) a magyar vaj, akácméz, kamillavirág, hagyma, paprika, gyümölcs, lucernamag, pannonbüköny, vöröshere és a többi, és a többi a minőséget jelentette a világban. A nagy sikértartalmú Bánkúti- és Székácsféle búzát – ma Ausztráliában termelik, s onnan ellátják egész Ázsiát. Ugyanis a spagettit ott találták fel és ott eszik a legtöbben. A svájci bikával keresztezett teheneink közül a rekordtermelők tejhozama az évi 15'000 kg-ot is meghaladták. Miért eszünk ma francia joghurtot ?

Az ország településfejlesztése a fentiek függvényében kellene alakuljon és a közlekedése ezzel összhangban. El kellene dönten, hogy az ország milyen szociális rendszert képes fenntartani és azt biztosítani kell.

Így kellene kinézzen (nagyjából) valamely hatalomra törő párt terve és azzal kellene választói elé álljon. (Acta XI/4, 161-222. old.)

4) Szövetség

Ha már tudjuk mit akarunk, akkor okvetlenül szövetségesek után kell nézünk. Ma már a kihívások oly nagyok, az ellenséges indulatok nyomása oly erős, hogy minden ügyben mindenki szövetségest keres. Mi is ezt kell tegyük.

Elvileg: ki lehet az én szövetségesem? Egyetlen válasz van, ami nem félrevezető: szövetségesem csak az lehet, akivel közösek az érdekeink. Ebből a szempontból, kik lehetnek a szövetségeseink? Teljesen világos. Első helyen állnak szomszédaink, tehát velük kell keressük az érdekközösséget, már azon okból is, mert nemzetesvéreink. Nemcsak azért, mert ott vértestvéreink is laknak, hanem azért is, mert ők is a Szent Korona népe. De még genetikailag is rokonaink. (Acta XIX/3) Ez ma a tudomány álláspontja. Szép számmal vannak vértestvéreink tőlünk nagyobb földrajzi távolságban – ők mind igen hasznos szövetségeseink lehetnének.

Szomszédainknak vannak olyan érdekeik is, amelyek első ránézésre nem egyeznek a mi érdekeinkkel, ilyen érdekeink nekünk is vannak, tehát amelyek nem egyeznek az ő érdekeikkel, de mindez sok esetben csak felületes látásmód eredménye. Egész Közép-Európában az érdekek láncolata összefűz bennünket Helsinkitől Bakuig. Ez a realitás. (Acta XI/4, 121-160 old.)

Látni kell azt is, hogy szomszédaink egytől egyig igen kemény nemzettudatúak. Vezetőiknek csak olyan személyeket választanak, akik megalkuvás nélkül

képviselik saját – vélt vagy valóságosnak hitt – érdekeiket. Lehet ezért haragudni, de tudomásul kell venni.

V. “Ember küzdj és bízva bízzál!”

Igen fontos, hogy tudj, akarj sokat és kitartóan küzdeni és legyen bizalmad

- a magyarban, mert tehetséges, erős nép;
- a szomszédaidban – mert közösek a gondjaink és az érdekeink;
- vértestvéreidben – akkor is, ha földrajzilag távol vannak;
- őseidben, mert segítenek, ha tiszteled őket;
- a Boldogasszonyban, mert megígérte, hogy segít.

Zürich, 2009. tavaszán

Darai Lajos (Kápolnásnyék):
A műsorkészítés, műsorközlés magyar
elvei. Adalékok az új sajtótörvényhez⁹⁸

Mottó:

*A gyenge ingerek mélyebben, tartósabban érintik a befogadót,
mint az erősek, mert kölcsönhatásos jelleggel beépítik
az ő érzelmi, gondolati válaszát is a keltett hatásba.*

Bevezetés

A sajtótörvénnyel elősegíthető, hogy minden műsorközlő magyar intézmény minőségi módon *előrelépjen* küldetése, hivatása teljesítésében, amennyiben a sajtótörvény a célkitűzések pontosításával megköveteli a műsorkészítőktől a társadalom és tagjai önálló döntése és élete, a nemzet határozott nemzettudata, a nemzeti egység *elősegítését*.

A média fogyasztói *elsősorban* élő magyar emberek, egy nagyobb földrajzi egység: ország alkotói, éltetői, fenntartói, gazdasági és kulturális tényezői, s csak *másodsorban* valamilyen, általuk fenntartott állam polgárai, elkülönült adó- és egyéb alanyai. *Előbbi* szabályozója a magyar szellemiség, amelynek egyik kifejeződése a például a történelmi alkotmány, a magyar műveltség egésze, az erkölcs, a költészet, stb., *utóbbi* a mai, a világhoz is alkalmazkodó törvények, etika együttese.

Ezért számukra a televízió nem lehet kizárólag e második minőségük megszólítója, azaz nem lehet a politika szócsöve. Hanem elsősorban életük alakításában, szervezésében, élésében lehet partnerük, segítőjük: Leveheti a vállukról a mai világban való különféle tájékozódási szintek egy-egy terhét, gondját, ám velük és nézeti világukkal összhangban, szellemi és anyagi érdekeik legmesszebbmenő elősegítésével, támogatásával.

A tájékoztatás erkölcsi alapja, követelménye, tapasztalati elve

Társas létünk legalapvetőbb fenntartója az egyenrangú együttműködés: Alkalmazkodási kihívások közepette a megszorított emberi közösségek mind nagyobb természeti és szellemi területre kiterjesztik az emberi hatékonyságot. Mindezek összegződött hasznosulásához kifejlesztettük az egymás tájékoztatásának megfelelő eszközöket, melyek idővel a társas viszonyok előnyeinek egyik

⁹⁸ Vö.: Lajos Mihály DARAI: „The Hungarian Principles of Programme Making and Broadcasting — Supplement to the New Media Law.” In: *The Europe of Regions: Literature, Media, Culture*. Kodolányi János University College, Székesfehérvár, 2007. pp.: 199-209.

közvetítőjévé váltak. A közvetlen, agytól-agyig vezető kapcsolódásokat már réggen nagy részben felváltotta a beszéd, valamint utóbb annak képi és írott formája, legutóbb és ma a műsorszóró, távlátó és megjelenítő műszerek.

A tájékoztatás nem nőhet túl a szülők, a helyi közösség és a nemzet megfelelő hatásán. A műsorok készítői és sugárzói általánosan elfogadott értékek felé irányíthatják a gyermeki figyelmet, végtelen fejlődésüket megcélózva. Ugyanígy a településekről, régiókról szóló műsorok a helyi közvéleményt a legjobban ki-egyensúlyozottan tájékoztatják, a tények minden lehetséges oldalú ismertetésével, az érvelések jelentései összegző elemzésével. A nemzet egészét vagy részét érintő kérdések, esetek, események, elvek, vélekedések, célok, tervek, szándékok, törekvések, akaratok, valamint a nemzetnek a többi nemzet és nemzetiség, között elfoglalt helye, helyzete, s főként közvetlen szomszédainkkal való viszonya bemutatásánál szintén a nemzet saját akaratát, érdek kifejezését és hatását kell mérvadónak állítani. A tájékoztatás ellenőrzött felhatalmazással fokozhatja a szülői jellegű és közösségi hatást, közvetítheti az emberi közösség, nemzetiség minden áldását. A tudományos eszközök, művészeti alkotások, vallási rítusok, testnevelési, egészségi folyamatok, a szórakoztatás teljes mértékben eljuthat mindenkire, de a világ elsajátításának különböző alanyok és csoportok révén elért összes jó vagy rossz tapasztalata is.

Az emberben meglévő hajlamot lehet és kell életre kelteni, cselekvővé tenni, vagy leállítani. Erős ingerekkel nagyobb erőáramlás, közvetlen érzelmi, gondolati hatás jár együtt, ami a gyors, nem együttműködő folyamatoknak felel meg, míg a gyenge ingerek alacsony erőáramlást létrehozva, csak együttműködő közreműködéssel, közvetett, tudatosabb szinteken hathatnak. A gyenge ingerek tehát mélyebben, tartósabban érintik a befogadót, mint az erősek, mert beépítik az ő érzelmi, gondolati válaszát is a keltett hatásba, kölcsönhatásos jelleggel. Mivel hiányuk akadályozza a hasonlósági elv érvényesülését, törekedni kell bizonyos emberi hajlamok, képességek felkeltésére: A felkeltést szintén gyenge ingerek tehetik lehetővé, meglévő hajlamból, gondolatból új hajlamot, gondolkodási módot létrehozva. El kell kerülni az erős ingerek továbbítását, azaz bizonyos hajlamok felkeltését kiváltható tevékenységeket meg kell akadályozni. A tájékoztatással kapcsolatosan a figyelem, a rokonszenv, avagy a meglegedettség sokkal mélyebben és hosszabb távra alakul ki azokban, akik nem ábrándulnak ki belőle erős, durva, kegyetlen, embertelen hatások miatt. Tehát műveltség teszi a jó műsort, a műveletlenség visszataszító.

Az európai magyar értékrend közvetítése

Az európai megosztottság idején jó szolgálatot tett az európai egység gondolata (az Európa-mítosz). Manapság még gondokat okoz, hogy a szervezeti egységesülés mellé szellemi értelemben az európai egység még nem teremődött meg. Az *Európa* kifejezés nem idéz fel egységes hagyományt, az európai kultú-

ra-típus a világon mindenfelé elterjedt, a mai világ bizonyos értelemben Európa kiterjesztése. Ám a világhoz képest az európai kultúra önmagában és Európában nemzetiségekből alkotott nemzeti, valamint a nemzeti teljesítmények különböző mozaikokká tevődnek össze, és csak igen nagy távlatból mutatnak egységes képet, önmagukban is egyedülálló európai értéket képviselnek.

Az európaiságot mindig a nemzet-emberiség, minden európai nemzet hordozza, ami a mi esetünkben természetesen a magyar nemzeti emberiség. Ezért társas szerveződések alsóbb, társadalmi szintet képeznek, azok nem emelhetők a nemzeti-emberiségi szint fölé, s a magyar nemzetiségi, nemzeti tagság egyúttal európaiság és világpolgárság mint emberiségi szint, nem társadalmi-szociális.

A hamísítatlan európai hagyományt, szellemi egységet nemzeti kiválóságok nyújtják. Ők a szervesen kialakult nemzeti középpontok, példaértékű nemzeti, nemzetiségi sajátosságú társadalmi teljesítmények, egységes európaivá hangolt gondolkodással, cselekvéssel, szellemi és politikai függetlenséggel, alkotói szabadsággal.

Az európai nemzetiségek, nemzetek szellemi és politikai vezetői nem azonosak, és mást képvisel a szellemi érték-hordozó nemzeti középpont vagy szellemi önkormányzat, és mást a demokratikusan választott politikai-hatalmi képviselő gárda. Az európai összhangot, arculatot inkább előbbiek, a nemzeti érdekeket inkább utóbbiak — még ha ez ma fordítva is látszik nálunk. Ezért is európai megértési összhang kell a nemzetiségeken, nemzeteken belüli szellemi és politikai vezető réteg között, azaz a szellemi emberek és eszméik, alkotásaik, nemzeti európai szintű egymásra hatásban, valamint a különböző nemzetek politikai vezetői gyakorlatában. Hogy a nemzet, az ország európai szintű megjelenését támogatassa a tudomány, a művészet a maga teljesítményeivel, aztán a politikai kultúra emelkedése, valamint az üzleti élet sikerei, biztonsága.

A köztájékoztatás, a média feladata ebben, hogy bemutassa a szellemi emberek törekvéseit, közvetítse a közképviselő törekvéseit. Elfogulatlanul közelítsen a politikai és üzleti élethez, pártatlanul elemezze a politikai akarat megnyilvánulásait és üzleti szempontokat, segítse elő a szellemi önkormányzatok követelményeinek teljesítését, terjessze itthon és külföldön a tudományos és művészi teljesítményeket, népszerűsítse sajátos nemzetiségi, nemzeti megoldásainkat.

Közvetítendő a nemzetiségek, a nemzetek értékei és egymáshoz való feltétel nélküli viszonyuk. Nem csak a polgári vagy szociális kultúra, és nem tagadhatók ki az individualizmus, a liberalizmus, a humanizmus, a racionalizmus és az organicizmus eredeti elvei. Új szellemi frontot nyitva be kell vonni eredeti, élő hagyományokból és a lelki mélységekből fakadó szellemi erőket, régi, eredendően erős, egyetemes értékek, törvények, képességek, magatartások és cselekvések hordozóit, képviselőit és kifejezőit. Felújítani az ősi európai hagyományt, amely régóta szétterjedt a földön, s legfontosabb elemei Európa különböző nemzeteiben azonosak. Hiszen az emberekben majdnem ugyanannak az embertípusnak, igen közeli génállománynak különböző változatai ismétlődnek,

mely ember eredetileg erőszakmentes, szerény és mentes minden indulattól a többi ember felé.

Magasabb szellemi rend, nemzetiségek és nemzetek fölötti, őket valóban összekötő híd közvetítése szintén feladat, amely megszüntetheti a szűklátókörűség egoista korlátait, kapcsolatot találhat a nemzeti európai egységesülést mozgató új erőkhöz, valamint terjesztheti az emberiség feltámadását is jelentő megfelelő irányt. Bemutatva a saját és többi nemzetiségi, nemzeti szellemi központot, a szellemi önkormányzatokat, és bizonyos fajta szellemi ellenállással válasszol idejétmúlt ideológiákra. A nemzetek közötti, feletti szolidaritás és szeretet révén összefogást teremt, felülmúlva minden hierarchikus szervezeti központosítást.

Magyar értékeink, népi és műveltségi egységünk és folytonosságunk közvetítése

Magyar népen és magyar nyelven mindig azt a nyelvet és azt a népet érjük, melyet ma magyarnak nevezünk. Ennek a népnek a műveltsége, a magyar nyelvű műveltség nem jelenti azt, hogy e nép és e műveltség teljesen egynemű, egy gyökerű, mert eredetileg kettős műveltsége, azaz népi és hatalmi jellegű ága végig nyomon követhető, meghatározott idő óta. Az utóbbi évszázadokban pedig ugyan az egyetlen és egységes magyar nemzet tagjaként segítve őket, de a magyaron kívül több nemzetiséget is felnevelt a világnak e nagy Kárpát-medencei nép, nemzet és ország.

A Kárpát-medence a kora kőkortól kezdve folyamatosan lakott, az egyes kultúrák egymást váltva, de folyamatosan fejlődnek tovább. A Subalyuk (Szeleta) műveltség kulturális elemei mindvégig jelen vannak. Ugyanakkor az Istállóskő műveltség embertani jegyei is végig követhetők. A neandervölgyi embertípus itt ötvöződik a kaukázusival és az így kialakult cromagnon B embertípus még az Árpád kori sírokban is komoly mértékben jelen van. S a jelenkor embertani képében a cromagnon B típus a pamírral keveredve bár, de továbbra is komoly tényező. Ezt a helyre nem álló sejti férfi tulajdonság-örökítőink (azaz Y kromoszómánk) vizsgálati eredményei megerősítik: a medence lakói sejti örökítő állománya 73%-ban ősi, európai, mialatt 84,4 %-ban őskőkori. Az újkőkör-előtti Kárpát-medencei őslakosság helyi cromagnon összetevő népi elemként nagy arányban jelen van, s meghatározó közép-ázsiai elemként a sztyeppéről sorozatosan a Kárpát-medencébe beköltözött kimmerek, szkíták, dákok, jazigok, szarmaták, hunok, avarok, Árpád magyarjai, bolgár türkök és ogurok utódai vannak itt jelen.

Biológiaiilag az egyetlen emberi faj öt alapvető alcsoportja (fajtája) közül a magyarság szempontjából kettőt kell figyelembe vennünk: az europidot és a mongolidot. A cromagnonid A típus általában Nyugat Európában fordul elő, a B típus pedig Közép- és Kelet-Európában. Magyarországon a B típus főleg az Alföldtől északkeletre található meg, de általánosan elterjedt a Kárpátok északkele-

ti környezetében, valamint ettől északra. Elképzelhető, hogy ez a két embertípus a kaukázusi és az őshonos nyugat-európai (neandervölgyi) ősember bükki és Északi-Kárpátokbeli műveltségei keveredésével jött létre. Jóllehet, ilyen keveredésre utaló konkrét régészeti – csont – adatokat találtunk is, többen mégis hevesen ellenzik a gondolatot.

A magyar őstörténet kulcsa a minden résztvevő saját szempontjából bemutatott – és Árpád nagyfejedelem vezetésével végbement – magyar hon és állam szervezés (korábbi szóval: honfoglalás). Ennek két népi és egy hatalmi összetevőből egyesült részesei és résztvevői: (1) a hon addigi lakói, akik a Kárpát-karéjon belül születettek és éltek, (2) a beköltöző katonanép és (3) a beköltöztetett népesség, mely utóbbi északkeletre a Kárpátokon kívül élt addig, de a bentiekkel azonos műveltségű, nyelvű volt. Ezen esemény óta a magyar nemzeti és állami lét megszakítatlan és folytonos ezen a területen és e népesség körében, emiatt a benne szereplők minden megelőző történeti mozzanata alkotja a magyarság őstörténetét. A benne szereplő csoportok korábbi története az egyetemes európai őstörténet részének is tekintendő. Ez igen bőséges adatokkal gazdagítja az egyetemes őstörténetet. Emiatt kizárt, hogy a később magyarnak nevezett népet összetevő embercsoportok egyikének előzményeire, történetére szűkíthető lenne a magyar őstörténet. Viszont így a kezdeteitől jelen van tehát a magyar őstörténetben annak minden összetevő szereplője, és bizonyos időtől visszafelé már a különböző itteni, valamint közeli és távolibb régészeti műveltségek alakjában tekinthetünk rá.

A magyar nyelv tulajdonságaiból és állapotából arra következtethetünk, hogy hosszú idejű, letelepedett, zárt, sűrűn lakott, közösségi, már városiasodó életformában élők közt tett szert logikus fölépítettségére, bőséges hangkészletére, képzőire és ragjaira, valamint kimagasló szóképzési, igeképzési és mondatfűzési képességére. Nyelvtani rendszere, nyelvi logikája igen hosszú időn át alakult ki és rögződött. Az e fejlődéshez szükséges körülmények több ezer éves időszakra csupán a Kárpát-medencében és közvetlen környékén állottak fenn a magyarság számára, ami közvetett bizonyítéka a Kárpát-medencéhez kötődő magyar folytonosságnak.

A magyar népi műveltség vizsgálata szerint a honfoglaló katonai vezérek nem azonosak a magyarokkal, amint ezt bármely könyv, képgyűjtemény, ami a magyar népi művészettel foglalkozik, jó mutatja. A magyar népi művészetre ugyanis nem jellemző a harcos, heroikus állatábrázolások és az alárendelő szemléleti mód, hanem alapvetően a békés, letelepedett, növénytermelő műveltség elemei és a mellérendelő szemléleti mód jellemző rá. A magyar egyesítés ('honfoglalás') kori sírok is már arról árulkodnak, hogy eleink letelepedett életmódot folytattak, ábrázoló művészetükben a növényi elemek, madarak jellemzőek, a négylábú állatok közül pedig legfeljebb a szarvas, ragadozó állatot, madarat csak elvétve találunk a sírokban. A lovas temetkezés pedig elsősorban és szinte kizárólag a honfoglalókat jellemezte. Állatok a sírokban, ha voltak, akkor inkább a bika kultuszt, nem a lóét képviselték.

Hasonló jelenségről tanúskodnak a népmesék is. A magyar hitvilágból hiányoznak a néven nevezett istenek, nincs pokol, nincs mennyország, de van innen- és van túlvilág. Nincs valóban magyar teremtéslegenda sem, a krónikák teremtéslegendái biblikus ihletettségről, duális és alárendelő szemlélet módról tanúskodnak, és azok tehát az uralkodó, honfoglaló nemesség, nem pedig a letelepedett nép mondái. A hitvilágot kifejező szavak eredete is zömmel magyar (ú.n. finnugor, sőt, annak is korai, ú.n. altáji rétege), és ez a hitvilág jól leírható a lélekhit, a természet és a termékenység tiszteletével. A magyar népmesékben a jót a jó példák és a jó emberek segítik. A magyar hitvilágban a szépet, a nemeset és a jót hasznosnak is tartották. Tudták, hogy jó vagy rossz sorsuk okos vagy téves döntéseiktől függ. Helyes tetteik hasznos, vagy a helytelenek káros következményei természetszerűen bekövetkeznek, mert a természet örök törvényéből jövő isteni rendelkezések tökéletesek, igazságosak és megmásíthatatlanok.

A 'honfoglalás' idején a magyarságnak jól kifejlett szellemi és hitélete volt. A kereszténységgel csak az egyházi formát és a hierarchiát örökölte, a korábbi hitélet azonban nagymértékben harmonizálhatott és egy idő óta azonos is lehetett a kereszténységgel, ami megint csak egy hosszú ideje letelepedett, mezőgazdasági műveltséget sejtet. A táltos népi bölcs, tanító, orvos volt. A népmesékből magas szinten fejlett lélekhit bontakozik ki. Nálunk a hitvilágból hiányoznak az eredetmondák és az azokhoz kapcsolódó istenek. A magyar műveltségben az élő lélek állati jelképeit nem lehet totemként értelmezni. Ám a népességben csupán elenyésző kisebbséget jelentő államalapító vezető elit két ismert származáslegendája sem magyar, hanem végső soron a Biblia babiloni mondakörén alapul és kései eredetű.

Az ősi magyar lélekfelfogás szerint a halott lelke a túlvilágon újjászületik s – újra meg újra – visszatér az élők itteni világába. A két világ ugyanazon a létsíkon, egyenrangú viszonyban áll egymással. Az anyagot a lélek ereje mozgatja és teszi élővé. A lélek és az ember viszonya mellérendelt. Ez a lélekhez kötődő, a házastársakat is jellemző mellérendelő szemlélet nem igényli az alárendelő teremtéslegendát, a teremtmények függőségét. A lélekszimbólumok a magyar felfogásban nem válnak személlyé, és nem kapnak nevet, s nem is ábrázolják őket emberi formában. Emez igen ésszerű gondolkodásmód, ugyanakkor gazdag és mély szellemiséggel járt együtt. Népművészeti, népköltészeti kifejezéseinek egyetemes jelentését vallásos jelleg hatja át. Mindezt a legkorábbi európai kultúrák régészeti leletei támasztják alá. E kultikus tárgyak elsősorban a termékenység vallásos tiszteletét mutatják. A termékenység nőket formázó jelképei az őskőkor felső időszakától megjelennek. E kő vagy égetett agyag szobrocskák a Kárpát-medencében is megjelentek a modern emberrel együtt.

Sajátosak a népzenei hagyományok, és szintén alátámasztják a magyar nép és műveltség Kárpát-medencei eredetét. A magyar népzene pentaton, míg az 'ugor' népzene általában nem éri el a tonalitást. A tonalitással rendelkező többi finnugor népnél a zene heptaton, akárcsak Európa teljes népzeneje, a pentaton ősi ír zene kivételével. A közép-ázsiai, illetve török népek zenéje erősen pentaton és

ilyen a japán népzene is. A magyar népzene jellegzetes ereszkedő dallamíve az ír és ausztrál bennszülött zenében megvan, míg Európa többi népe zenéjét nem jellemzi. A sumér zene pentaton és nem ereszkedő dallamívú. A magyar pentaton hangskála teljes és zárt rendszer és igen gazdag zenei kifejezést tesz lehetővé. Kizárólag magyar jelenség népdalainkban a hosszú utolsó hanggal a ritmus és az idő megszűnése. A dunántúli hosszú síp jellegzetes semleges terce idegen a szomszédainktól, de a velünk együtt élő nemzetiségektől is. A zene összecseng a magyar dalok szövegeivel, ezért a zene és a tánc ritmusa keményen ellenpontosított. A magyar nyelvet az első szótag hangsúlya és a másodlagos hangsúlyozás kétüteműen ritmusossá teszi, ami tükröződik a népzeneben és néptáncban is. Az ellenpontosítást az adja, hogy a táncos a hangsúlyos szótagra emeli fel a lábát, és a hangsúlytalanra dobbant. Ebben a magyar tánc rokon a baszkkal és az írrel. A magyarok mellérendelő szemléletének megfelelően a magyar táncban a férfi és a nő egyenrangú, párt alkot.

A magyarok a képi ábrázoló művészetben a közeli s távoli világot a kép aljára vagy tetejére helyezve különböztetik meg. A két világ között gyakran ott kanyarog az élet vize sokszor kígyó formában ábrázolva. Ezek a motívumok még a mai népi hímzést is meghatározzák. A lélek szimbólumait ábrázolta a népi művészet mind a vizek, mind a madarak képében. Az indás, tulipános minták sokkal inkább a termékenység jelképei, semmint az altáji eredetű virág képei. A tulipán formáját tekintve a Kárpát-medence és közvetlen környezete legősibb műveltségeinél is már megtalálható, mint bika szarva közötti termékenységi jelkép. Ugyancsak itt megtalálható az élet fája is, mint általánosan, és gyakran ábrázolt jelkép, ahogy ez népmeséinkben is meglehetősen gyakran megjelenik. A magyar népi hitvilág jelképei elsősorban lélek-jelképek.

A magyar népi művészet alapvetően mellérendelő jellegű, mely vonatkozása teljes mértékben tükrözi a magyar nyelvet. A mellérendelés értelmében a tárgyak egymásnak megfelelő viszonyban ábrázoltak, nincsenek sem a horizontnak, sem a térábrázolásnak alárendelve. S a közelséget a fogalmakat megszólaltató szavakban a magas, a távolikat a mély magánhangzók képviselik. Az innen-világ és a túlvilág viszonya is mellérendelő, éppen úgy, ahogy a népmesékben is a kettő között nincs merev határ, a hős szabadon mozog a két világ között. A túlvilágra mind a kéményen, mind a kúton (fagyökerek alatt) át, azaz lefelé és fölfelé el lehet jutni. Az alsó nem különbözik a felsőtől. A szibériai sámánhit hármasságú életfája (égi, földi és föld alatti élet hármassága) nem jellemzi a magyar népi monda és hitvilágot, az életfa csakis a földihez hasonló felső világokat köti össze a földivel.

Fontos műveltségi elem, a lakás és tisztálkodás. A sztyeppe lovas műveltsége nagy száraz, egészséges, szellőztetett körsátrakkal rendelkezett. A közel 100 négyzetméteres paticsfalú házakat pedig az Alföldről sok évezreden keresztül ismerjük. A letelepedett magyarok és a lovasok egyaránt hetente váltották és mosták az alsóruhát, ágyneműt s rendszeresen mosakodtak. A tejköpülő szitájával zuhanyoztak. Pénteken, a tisztálkodás napján nem illett vendégségbe menni.

A magyarok a lovas kultúrák embereihez hasonlóan fésülködtek, borotválkoztak. A magyaroknak voltak fürdőik, szaunáik. A ruhaneműnek folyóban, patakban, kútnál mosásával kapcsolatos díszített népi eszközök és életképek közismertek. Ugyanakkor mivel egyes lovas népekről kiderült, hogy nem mosakodtak, és nem váltották ruhájukat, a tisztaság igénye nem feltétlenül a lovas műveltséggel került a magyarokhoz, korábban az már itt megtalálható lehetett.

Sajátos magyar népi hagyomány az elvakult szabadságszeretet. A katonai-nemesi és papi osztály jobbágyokat rabszolgaként való birtoklását, tripartitumot, Magyarországon nem tudták bevezetni egészen a török kiűzése utáni időkig. Akkor is azonban igen nagy volt az ellenállás vele szemben és kivándorlással való kitérés előle, különösen a székelyeknél. Mert addig a magyarok faluközösségekben közösen birtokolták a földet, és egymást egyenértékűnek tartották. Az őket ért sérelmet bármi áron megtorolták. A Szent Korona-tan és -tagság szintén az egyenrangúság mellérendelő tudatát erősítette. A társadalmi egyenértékűséget mutatja a kiemelkedő elsőszülött jog hiánya, és ezt tükrözik a művészi elemek.

A magyar parasztgazdaságok építészete mellérendelő szemléleti módot tükröz. A falusi telken minden funkciónak megvan a maga helye, egyik sincs a másiknak alárendelve. A lakótér, a konyha (kunyhó), a fészter, az istálló a gazdaság területén elkülönülten található meg, zömmel a telekhatárnak támaszkodva. A nyári konyha a hajdani lakósátort (kunyhó) formálja. A lakótérbe épített kemenccel az égboltot hozza be a házba. A magyar parasztgazdaság alapvetően különbözik a környező szláv, vagy germán gazdaságtól, ahol az ú. n. egységház elsősorban a védelmet szolgálja és a terület központi, leginkább védhető helyén található. Ezzel szemben a magyarban az elrendezés a gazdálkodást szolgálja.

A magyar étkezési műveltség, a magyaros vendégszeretet és vendégjog a mellérendelő szemlélet kifejeződése. A magyar konyha elsősorban főző, és nem süítő jellegű. A letelepedett életforma igényli – de lehetővé is teszi – a hosszabb időtartamra szóló tartósítási technikák alkalmazását. A mozgó életformához a szárításos és a sós hústartósítás tartozik, a letelepedetteknél a savanyításos és füstöléses élelmiszertartósítás is megtalálható. A savanyításos technika a magyar konyhatechnika jellemző eszköze, de nem jellemzi sem a nyugati, sem az északi népek konyhatechnikáját. A füstöléses hústartósítás is alapvetően erdős, fás övezet technikája, nem alkalmazható sztyeppe körülmények között. A magyar ezzel az eljárással bőven él. A honfoglalás idején élt magyar könnyűlovas ezer kilométeres hatótávolságát szárított ételekkel rakott iszákjának köszönhette. Elődeink a szárításon kívül ismerték a hűtés, sózás, erjesztés és savanyítás ételízesítő és tartósító hatását is.

A magyar kultúrában a bor kedvelt, alapvető kapcsolatteremtő ital, azaz átvitt értelemben szakrális jellegű. Magyarország talajhőmérséklete, a talaj magas nyomelem tartalma, valamint a vulkáni, löszös és homokos talajok kiválóan alkalmasak az aromás szőlőtermelésre. A bor magyar szó, és a *szőlő* erjesztett italt jelenti. A fogalommal a magyar műveltség nem ismerkedhetett meg a honfoglalás körüli időben, mert akkor a fogalmat szolgáltató műveltségével harmo-

nizáló kifejezést használna a megnevezésre. A szőlő, a szőlőművelés, az erjesztés szavai nem vezethetők le sem a szomszéd népek nyelvéből, sem azokéból, akiktől állítólag a magyarnak ezeket meg kellett tanulnia. Ezek alapvetően magyarok, jóllehet, nem vonhatók a finnugor elmélet fogalmai alá. A magyarok ismerik az árpa melaszából erjesztett sört és az égetett szeszes italokat.

A magyar műveltségnek saját írása, a magyar (székely) rovásírás már a honfoglalás korát megelőzően a Kárpát-medencében – és csakis itt és annak keleti részében – megtalálható. Az írás néhány alapjel logikus kombinálásával vezethető le és valamennyi ma használatos magyar hangnak ismert a rovásjele. Alapvetően mássalhangzós írás, merthogy csak akkor jelzi a magánhangzót, ha az értelemzavaróan eltérne az alapfelfogásként kezelt magas fekvésű magánhangzótól. Több összevonás (ligatúra) is ismert, amivel az írásjelek száma ugyan megnő, de az értelmezéshez szükséges rovások száma észszerűen csökkenthető. Minthogy a magyar nyelvben a jelentést elsősorban a mássalhangzók hordozzák, valamint a nyelv a magánhangzó harmóniát következetesen használja, a mássalhangzós írás megértése nem okoz komolyabb gondot.

A magyar írás jelei nagyon sok esetben megfelelnek a jelölt hanghoz tartozó fogalom képének, ezért a magyar írás más írásrendszerekből való eredeztetése eléggé kérdéses. Ugyanakkor ugyanezen a területen az újkőkorból már hasonló metszésű írásjeleket használtak az itt letelepedett műveltséget folytató, és alapvetően békés, fémfeldolgozó emberek, amint erre a Tatárlakán kiásott ún. amulet alapvető példaként szolgál. Ez a korai írott emlék 13 rovásírásos jelet tartalmaz, amiből 8 megtalálható a későbbi magyar rovásírás jelei között is. A Kárpát-medence és környezete kora-fémkori műveltségeinek volt írása, – maga a tatárlakai tábla is ennek egyik darabja – aminek a jelei nem idegenek a magyar rovásírásétól. Ez az ún. öreg-európai írás jelenti a későbbi lineáris A, a B, majd a ciprusi írás alapjait. Emlékezetet főntartó szerepe miatt lehetett, hogy a kereszténység fölvételekor a katolikus egyház, a pápa kérésére a király megtiltotta a rovásírás használatát, de az mint ‘kereskedelmi feljegyzés’ tovább élt Erdélyben és az Alföldön.

Közzszolgálat, valóságghűség, pártatlanság a tájékoztatásban

Ennek elvi és módszertani követelményeit a közzszolgálati televíziók alapító okirata intézményi célként határozza meg. A cél olyan közzszolgálati műsorszolgáltatás, amely a Magyar Köztársaság határain belül és kívül élő magyarság számára történik, szolgálja a magyar és egyetemes szellemi és kulturális értékek közvetítését, elősegíti a tárgyilagos Magyarország-kép, magyarságkép kialakítását Európában és a nagyvilágban, s ápolja és erősíti magyar nemzetünk és nemzetiségei, és a többi nép közötti és a nemzetközi kapcsolatokat, valamint a lehető legteljesebb mértékben szolgálja a magyar nemzeti közösségek megmaradását, anyanyelvének, műveltségének ápolását és megőrzését. Többletkövetelmény a fokozott valóságghűség és pártatlanság érvényesítése. Határokon átnyúló műsor-

szolgáltatás, a kölcsönösség elvének érvényesítése, kiegyensúlyozottság elérése, tárgyilagos beszámolók a saját és a más nemzetiségek dolgairól, első kézből való hírek, ismertetések, értékelés, a saját haza otthonossá tétele.

Az autonómia mind teljesebbé tevésével és az európai szövetségbe tartozással kedvező módon a magyar nemzet államhatárokon átnyúló méreteit követi, sőt túlszárnyalja a gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi, termelési, tulajdoni, közlekedési, turisztikai, kulturális, oktatási stb viszonyok áttérjedése a határokon, azaz a régi ország-keret helyreállása a modern nagyrégiók értelmében, amit a földtudományok (földrajztudomány) naprakész kutatásai megerősítenek. A siker elkerülhetetlen, a magyar konjunktúra újra visszatér, azaz újra érdemes lesz magyaroknak lenni. S a megbújó, visszahúzódó, kivárássra berendezkedő magyar származásúak, akik a népszámlálásokkor eltitkolták eddig magyarságukat, szintén visszatérhetnek a nemzet kebelébe, s őket is ki kell szolgálnia a magyar közszerlati műsorkészítésnek, műsorközlésnek, mégpedig az ő magyarságukat sokkal inkább építő, visszahívó műsorokkal, s nem valami túlzón önkritikus, önmarcangoló jellegű, letaglózó áradattal. E valóságghűségben a határon túl élők túlnyomó többsége osztozik, mert sokkal jobban örül mindennek, ami magyar, mivel arról kevésbé van tudomása, s azt érzelmileg igen kedvezően fogadja, a bírálatot róla sokszor érthetetlennek, esetleg fájdalmasnak tartja. Ebbeli jobb tájékozottságával viszont emelkedik műveltsége, javul a gazdasági helyzete, ezért rajongójává lesz magyarságának.

Leltárt készítve mindent be kell mutatni, ami hozzánk tartozik, kedves nekünk, jellemző ránk. Fontos mindez a mostani magyar államon belül élőknek is. Jól megválasztott módszer kell: ez főként az arányosságban ölthet testet. Az 1920 óta anyanyelvi oktatásban nem részesülőkre külön is figyelni kell, akik a műsorok nézése közben fognak megtanulni jól magyarul. Ezért alsó magyar feliratozással kell kísérni a magyar beszédet (mint egyes francia csatornáknál), és a szappanoperát és a nyelvleckét ötvöző izgalmas, érdekes, de egyszerű nyelvű és mondandójú magyar műsorokat is kell adni. A felvidéki, délvidéki és erdélyi magyaroknak a szakmák magyar nyelvét is közvetíteni kell.

Mindezek a gyakorlatias szempontok egyetemes és emberi jogi magasságokba emelik a kérdést, azaz minden pártosság fölé. E megközelítésben fel sem merül a pártosság, hanem a javítás, a pótlás, a kiegészítés, az alapok lerakása, az alapvető emberség képviselete és hasonló a vezérlő elv. Nemzetépítő műveltség eljuttatása magyarságuk emlékét, szándékát megőrzőkhöz, végórában, de nagyon hálás befogadókra találva. Az anyaországiaknak is szükségük van nemzeti tudatuk erősítésére, de még azoknak a nyugati magyaroknak is, akik már a magyar nyelvet nem ismerik, de szívesen vallják magukat magyarnak, vagy magyarnak tartanak magukat, ha többet tudnának a magyarságról, a magyar nemzet egészéről, mert nem áll távol tőlük magukat ilyen különleges nép gyermekének tekinteni, s ne átlagos amerikaiak. Ezért pedig a látvány-média sokat tehet tehát.

Így a közszszolgáltat, a valóságghűség és a pártatlanság nem zárja ki a nemzeti célok szolgáltatát, mert a több államba sugárzó magyar tévék pártatlansága azt

jelenti, hogy nem elfogult egyik állam polgáraival szemben sem, azaz nem tetszik neki jobban sem a Felvidék, sem Erdély, sem Kárpátalja, sem a Délvidék, mint a másik régió, és nem tetszik neki kevésbé sem, legalábbis a műsorpolitika keretén belül. Azaz magyarként kell az egyetemes, az egészet megragadni és szolgálni, s nem valamilyen részérdeket nembelinek beállítani.

Intézményi értékközvetítés és a műsorszerkezet alakulásának szempontjai

A műsorkészítés és műsorközlés intézményeinek célja a magyar és egyetemes emberi értékek sugárzása, kisugárzása, valamint a nem magyar, sokszor ellenséges környezetben a műsor éltető erejének közvetítése, a magyar értékeknek a közvetítése. Azaz a magyar újjászületés, felemelkedés elősegítése, a magyar tudat visszaadása, visszaszerzésének, visszaállításának segítése. Külön is a határon túli magyarok megújhodása, öntudatosodása, felemelkedése segítése, ennek üdvös visszahatásáé a mai magyar állam területén élőkre, a hatás kiterjesztése az egész nemzetre. Azaz a nem magyar nemzetiségűekre, a Szent Korona tagságban magyar nemzetrészekre is.

A különböző határon túl államokban élők egymásnak is jó példával, tapasztalattal szolgálhatnak. Ez a maga nemében teljesebb is lehet minden magyarországi példánál, mert nemcsak a helyi és tájjellegű, hanem az egész magyar nyelvről gyűjt tapasztalatokat, amit nagyjából mindenki ismer, de sehol sem található a maguk teljességében. A sok-sok régiónk egyenrangúan együttműködhet, amiről a beszámolók erőt adhatnak, fokozzák a műsorszórók népszerűségét és nézettségét, növelik megfelelő öntudat, nemzetiségi és nemzeti tudat és egyetemes tudat értékbefogadását.

Nemzeti és egyetemes kultúra viszonyában a magyarok számára az egyetemes kultúrát elsősorban a környező országoké jelenti, amint az ő számukra a miénk jelenti. Csak ez után következik a klasszikus és a nagy nemzetek kultúrája, mint egyetemesség. Mert jobban felhasználhatók a szomszéd nemzetek tapasztalatai, mint a távoli nagyoké a mai világban a saját azonosságunk, saját kulturális arcunk megőrzésében. Ehhez a műsorok cseréje nagyon szükséges eszköz. Meg kell tehát állapodni közép-európai, Kárpát-medencei társnemzetekkel, állami televízióikkal a kölcsönösen előnyös együttműködésben. Egymás műsorainak eredeti nyelven, a fordítás aláírásával sugárzásával, vagy fordítva, a szinkron eredeti nyelvű szövegkíséretével.

Megállapodni regionális és helyi műsorkészítő műhelyekkel, szerephez juttatva őket. Minden műsort nemcsak a magyarok, hanem a társnemzetek számára is készüljön. A több szintű együttműködés eredményeként megismerhetjük egymást, elmúlik a kölcsönös gyanakvás, elkezdődik a további, erőteljesebb együttműködés az élet minden területén. Egyetemességi kritériumunk, hogy egyfajta fokozott együttműködéssel együtt érzjük el gazdasági felzárkózásunkat.

Korábban magyarkodásnak, elítélendőnek számított még a magyarság szó tudományos dolgozatban való leírása is, különösen a marxizmus–leninizmus ideológiai uralkodása volt ildomos mindenkinek visszafogni magát nemzeti ügyekben. Ezért az alkotói, műsorkészítő gárdának fel kellene végre szabadulnia ettől az örökségtől, és felkészülnie az új célkitűzések feladatokká formálására, a kívánt hatáskeltés eszközeinek megtalálására. Mostantól, az európai szövetség részeseként nem halogathatjuk tovább az eddigiektől felszabadító, és a nemzettudat megerősítését szolgáló hatások felkeltését. Az európai vezető nemzetek igen erőteljes keretet adnak népüknek, de még a kisebbek is egészséges nemzettudattal bírnak. Sőt a mi környező, volt szocialista állami vezető partnereink is jó hazafiaknak, egészséges tudatú embereknek tudták nevelni honfitársaikat. Csak nálunk hiányozna ehhez bármilyen képesség? Szó sincs róla. Hanem nálunk az történt, hogy egyetlen, a Szovjetunió által – ismételten, az '56-os forradalom leverésével – megszállt országgént elmaradtunk a nálunk szerencsésebb, elégedettebb vagy bátortalanabb nemzetektől, még azoktól is, akik a Szovjetunió részét képezték. Olyan nagy volt az ellentét a megszálló hatalom kívánalmai és a nemzet akarata között, hogy azt csak a nemzet akaratának teljes háttérbe szorításával lehetett érvényesíteni, lehetett kiszolgálni.

A műsorszerkezet tehát legyen mindenekelőtt magyar szempontú. Ám ez persze általában egyetemes szempontot jelent, mert például a folyékony szappan minősége felette áll minden magyar szempontnak. Vagy az operai előadás színvonala, a filozófiai probléma megoldási javaslatai, stb. Vannak azonban olyan esetek bőven, amikor nem lehet az egyetemes szempontot érvényesíteni. Ilyen például a nyelv, amely nem fordul elő egyetemes formában, tehát a mi nyelvünket kell művelnünk. Vannak más ilyen területek, esetek is, ahol érvényes és érvényesítendő ez az összefüggés. Az alkotóműhelyek majd megtalálják emez erőforrás alkalmazásának lehetőségeit.

A másik műsorkészítő szempont lehet a kölcsönösség, a másik oldal figyelembe vétele. Nemcsak azé, akinek a műsor szól, hanem azé is, akiről szól. Az ő beleegyezése, elégedettsége. Ezen elv érvényesítésével megakadályozható minden manipuláció. A beleegyző nyilatkozat nyugta a készítőnek is, hogy jól végezte feladatát. A kölcsönösség, hogy a nézők helyébe képzelik magukat a műsorkészítők, biztosíthatja, hogy olyan eredmény szülessen, amelyet ők magunk is szívesen megnéznek, ajánlják gyermekeiknek, szüleiknek, szomszédjaiknak, ismerőseiknek.

E SZÁMUNK SZERZŐI

Bátonyi Pál nyá. honvéd ezredes, kutató, Sződ.

Dr. Csámpai Ottó a szociológiai tudományok kandidátusa, etnopszichológus, habilitált egyetemi docens, Pozsony.

Dr. Cser Ferenc az MTA doktora (kémiai tudomány) ny. kutatásvezető mérnök, Queanbeyan, Ausztrália.

Dr. Csihák György közgazdász, történész, a ZMTE elnöke, Zürich.

Dr. Darai Lajos a filozófiai tudományok kandidátusa, főiskolai tanár KJF, Kápolnásnyék.

Nagy Gyöngyi magyar—történelem szakos középiskolai tanár, Pozsony.

Szekeres István írástörténet kutató, Budakalász.

ROVATREND

I. A történelemkutatás módszertana.

1. Régészet.
2. Őstörténet.
3. Családtörténet.
4. Embertan (antropológia).
5. Régészeti növénytan (archeobotanika).
6. Régészeti örökléstan (archeogenetika).
7. Történeti ábratan (archeoikonográfia).
8. Történeti földrajz, rétegzett térképek.
9. Zenetörténet.
10. Írott források, írástörténet.

II. Magyar őstörténet kutatás.

1. A nyelvtudomány és a magyar őstörténet.
2. A régészet és a magyar őstörténet.
3. Az embertan és a magyar őstörténet.
4. A néprajz és a magyar őstörténet.
5. A finnugor elmélet érvrendszere.
6. A sumer-magyar rokonság elmélete.
7. A szkíta őstörténet öröksége.
8. A hun őstörténet öröksége.
9. Az avar korszak öröksége.
10. Az ősi magyar állam.

III. Középkori és újkori történelmünk.

1. Magyarország és a több honfoglalás.
2. A magyar könnyűlovasság.
3. Középkori hadjárataink.
4. Szent István és a Szent Korona.
5. A középkori magyar állam.
6. Mátyás magyar reneszánsza.
7. Dózsa György ideológiája.
8. A török hódoltság ellentmondásai.
9. A Habsburgok térnyerése és törekvései.
10. A magyar felvilágosodás és polgárosodás.
11. Az 1848-1849. évi polgári forradalom és szabadságharc.
12. A kiegyezés és következményei.
13. Az első világháború és magyar történelmi következményei.

- 14. Magyarság a két világháború között.*
- 15. A második világháború és történelmi következményei.*
- 16. Az 1956-os forradalom célkitűzései és történelmi jelentősége.*

IV. Művelődéstörténet.

- 1. Ősi műveltségünk rétegei.*
- 2. Az ősi világkép öröksége.*
- 3. Jelek, jelképek, jelentések.*
- 4. Nyelvünk, írásunk ősisége.*
- 5. Zenénk ősi rétegei.*
- 6. Ősvallási örökség és keresztény hitvilág.*
- 7. A Szent Korona, mint szimbólum együttes.*
- 8. A Szent Korona tan és a Szent Korona-eszme.*
- 9. A magyar címer és a nemzeti színek.*
- 10. Magyar állami és közösségi jelképek.*

V. Műveltségünk keleti és nyugati kapcsolatai.

- 1. Nyelvünk keleti kapcsolatai.*
- 2. Népmeséink keleti kapcsolatai.*
- 3. Népzeneink keleti párhuzamai.*
- 4. Ősvallásunk keleti jellege.*
- 5. A magyar konyha keleti öröksége.*
- 6. Bizánci és római hatások.*
- 7. A magyar lovagság és a keresztes hadjáratok.*
- 8. A magyar reneszánsz.*
- 9. A vallási türelem törvénye Erdélyben.*
- 10. Magyar viselet és tánc (nemesi, városi, paraszti életmód, anyagi kultúra, szórakozás, viselet, tánc és erkölcs).*

VI. Összefoglaló áttekintés a történettudományban.

- 1. Történelmi kronológia.*
- 2. Őstörténetünk.*
- 3. A magyar nemzet múltja.*

VII. Összefoglaló áttekintés a művelődéstörténetben.

- 1. A történelmi magyar alkotmány.*
- 2. A történelemtanítás helye a magyar oktatásban.*
- 3. A magyar oktatásügy története 1920 előtt és után.*
- 4. A magyarországi kulturális egyesületek vázlatos története.*
- 5. A Kolozsvári Magyar Egyetem sorsa 1918 után.*
- 6. A magyar nemzeti közösségek helyzete.*

VIII. Módszertani tanulságok.

- 1. A történelemoktatás módszertana.*
- 2. Az őstörténetkutatás módszertana.*
- 3. A történelemkutatás módszertana.*

IX. Tartalmi következtetések.

1. *A magyar jelen és jövő a Kárpát-medencében.*
2. *Autonómia, regionalizmus, integráció.*
3. *Alkotmányosság és nemzethez kötődés.*
4. *Teljes és tényleges egyenlőség — európai integráció.*

X. Jelenünk.

1. *Egyéni és nemzeti sors, hivatás, eredményink, veszteségeink.*
2. *Évköri, nemzeti és családi ünnepeink.*
3. *Neveink, névadásunk, példaképeink.*
4. *Nagy és főembereink, sportoló mintaképeink.*
5. *Lelkületünk, lelki egészségünk.*
6. *Testi megjelenés, testi egészség, nemzeti sportjaink és játékaink.*
7. *Műveltségünk, művelődési és mulatási, szórakozási szokásaink.*

XI. Jövőnk.

1. *Egyetemes és magyar jövőkép és jövőépítés.*
2. *Emberségünk és magyarságunk megőrzése.*

XII. Tudományunk.

1. *Ember-, természet-, társadalom- és emberiségtudományok.*
2. *Magyar nyelvművelés, nyelv- és irodalomtudomány.*
3. *Egyetemes és magyar művelődés- és történettudományok.*
4. *Ökológiai tudomány és környezetünk megóvása.*
5. *Tudásunk helye, szerepe, tudományunk növekedése.*
6. *Civilizáció és technika, hatókörünk kiterjesztése.*

XIII. Művészetünk.

1. *Irodalom (népköltészet, műköltészet, népmesék, regék, mondák, kisregények, regények, színpadi művek).*
2. *Filmművészet, színházművészet.*
3. *Mozgóképkultúra, hírközlés.*
4. *Képzőművészet (festészet, szobrászat, építészet).*
5. *Zeneművészet (népdalok, műdalok, zeneművek, előadások).*
6. *Tánc (néptánc, társas tánc, színpadi tánc).*

XIV. Vallásunk.

1. *Összehasonlító vallástudomány és vallásfilozófia.*
2. *Magyar vallástörténet.*

XV. Országok, övezetek, tájak: történet, élet, jellegzetesség.

1. *Ausztria.* 2. *Balkán.* 3. *Bajorország.* 4. *Bosznia-Hercegovina.* 5. *Bulgária.*
6. *Csángóföld.* 7. *Csehország.* 8. *Dalmácia.* 9. *Délvidék (Dél-Bácska, Bánság, Vajdaság).* 10. *Erdély.* 11. *Felvidék (Felső-Magyarország, Észak-Magyarország, Csallóköz, Mátyusföld, Zobor-vidék, Gömör, Bodrog-köz).* 12. *Galícia.*
13. *Gácsország.* 14. *Görögország.* 15. *Horvátország.* 16. *Kárpátalja.* 17. *Kárpát-medence.* 18. *Lengyelország.* 19. *Macedónia.* 20. *Montenegró.* 21. *Magyar Királyság, Hungária, Külső-Magyarország, Belső-Magyarország, Kis-Magyarország, Nagy-Magyarország, Történelmi Magyarország.* 22. *Moldva.*

23. Moldova. 24. Montenegró. 25. Morvaország. 26. Muravidék. 28. Németföld. 29. Nyugat-Magyarország. 30. Olaszföld. 31. Órvidék (Burgenland). 32. Pannónia. 33. Románia, Havasalföld. 34. Stájerország. 35. Svájc. 36. Szászföld. 37. Székelyföld. 38. Rácország (Szerbföld, Szerbia). 39. Szlavónia. 40. Szlovákia. 41. Szlovénia. 42. Ukrajna.